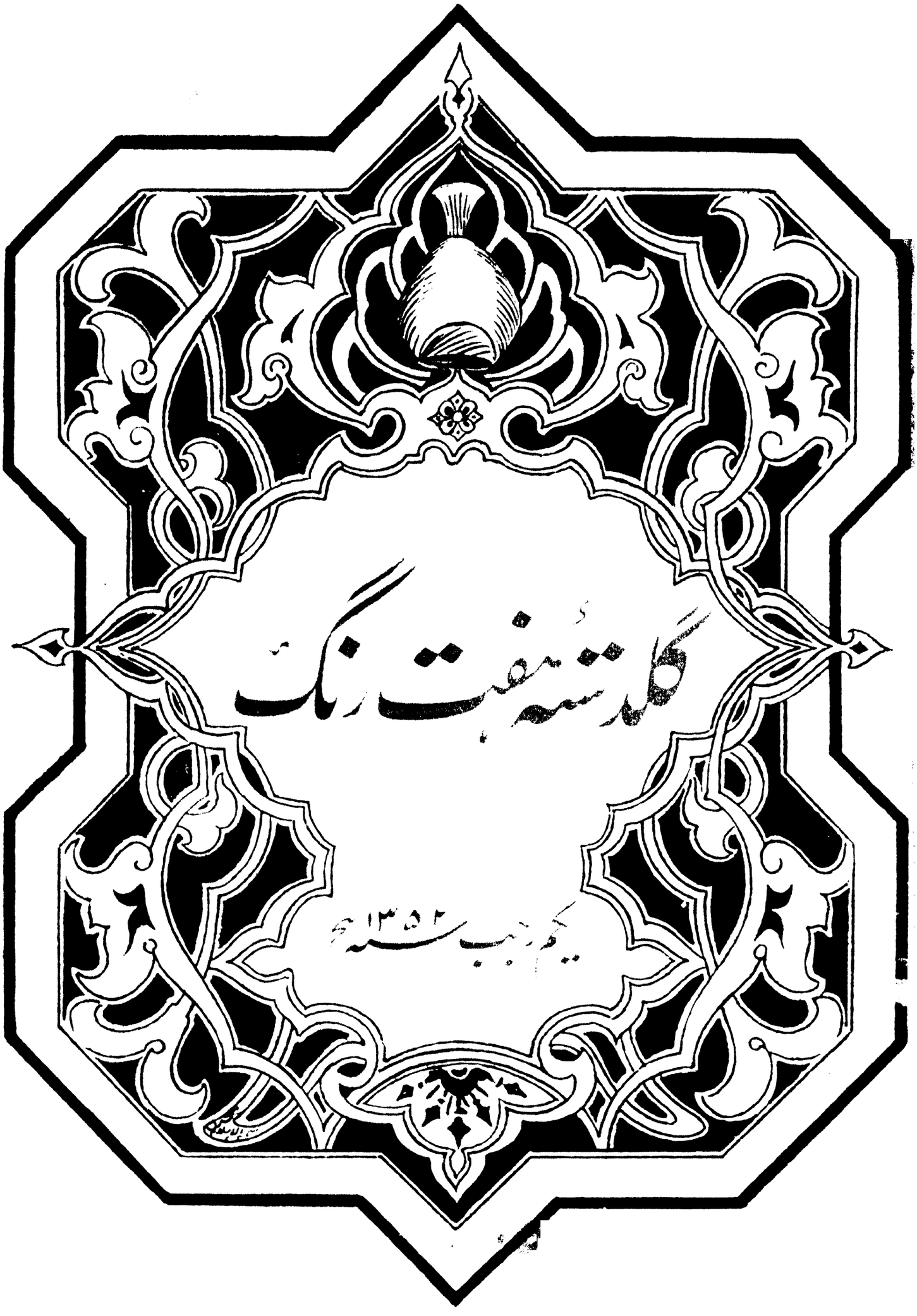
UNIVERSAL
LIBRARY
OU_228328
UNIVERSAL
LIBRARY

گلدسته نفت رنگ
تیرماه رجب سنه ۱۳۵۲

نقل خریدۂ غیر معمولی

موخرہ ۱۶ آبان ۱۳۴۲ف م ۳۰ جمادی الاول ۱۳۵۲ھ یوم پنجشنبہ

فرمان

اگرچہ اس سال خاص موقع کے لحاظ سے جو طرح ہائے فارسی میں نے دئے تھے اُس کے مطابق تو جو کچھ انتظام مناسب سمجھا گیا اشاعت سے متعلق وہ ہو چکا ہے۔ مگر سال آیندہ سے یہ انتظام ممکن ہے کہ سالگرہ کے موقع پر ہر سال (۷) مصرعہ طرحی (فارسی) بغرض طبع آزمائی شعرائے دکن دئے جائیں (ہر ماہ ربیع الثانی) اور انکی تقسیم اس طرح سے ہو کہ حیدرآباد کے جتنے اُردو معتبر اخبارات ہیں ان کو فی کس ایک طرح کی غزل اپنے "سالگرہ نمبر" میں طبع کرنے کی غرض سے دی جائے جو کہ یکم رجب کو طبع ہوا کرے گا۔ اور اس طریقہ سے زبان فارسی جو کہ مرور زمانہ سے مردہ ہو رہی تھی اس میں ایک بار پھر روح مسیح عود کر جائے اور پبلک میں اس کا ذوق شوق پیدا ہو جائے اور طالبانِ علم کے استعداد میں معقول اضافہ ہوتا رہے خصوص ایسی حالت میں کہ علم و فضل کے لحاظ سے اس وقت حیدرآباد مماثل بغداد و قرطبہ بنا ہوا ہے

اور بانیانِ کاخِ علوم وفنون نے رئیسِ وقت کو "سُلطانُ العُلوم" کا لقب دیکر اُس کے ہیچ مدانی میں چار چاند لگائے ہوں۔

الحاصل یہ امید کرنی کچھ بیجا نہ ہوگا کہ۔

"سالیکہ نکوست از بہارش پیدا"

ف ۲ زمانۂ قریب میں میرا فارسی دیوان جس میں کم وبیش پانسو غزلیں ہونگی۔ طبع ہونے والا ہے جو یہ میری لگاتار دس (۱۰) سالہ محنت و دماغ سوزی کا ثمرہ ہے۔ اور یہ کلام اُستاد جلیل المخاطب فصاحت جنگ کا دیکھا ہوا ہے جو کہ فی زمانہ اس فن کے ماہر ومبصر ہیں۔۔

ف ۳ حضرت مرحوم ومغفور نے بھی تھوڑے عرصہ تک اپنے اُردو کلام میں ان سے اصلاح لی تھی بعد وفات فصیح الملک داغ دہلوی۔

پبلک کی اطلاع کی غرض سے جریدۂ غیر معمولی میں یہ شایع کر دیا جائے۔

علیحضرت قدرت قدرت بندگانعالی متعالی مظلہ العالی

شرحدستخط مبارک

مصرعهٔ طرح

(۱)

در میخانه واهست و چمن وقفِ بهاران است

قافیه ـ بهاران ؛ ردیف ـ است

کلام فصاحت التیام اعلیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

مہ اجلال و رفعت بر سپہر بخت تابان است
کہ آصف جاہ سابع مسند آرا چو سلیمان است

کنم امروز خوگر طبع را از ساغر گلگوں
کہ فردا نوبتم باد و ز چشم مست جانان است

قدم بیروں منہ از حیطہ خمخانہ اے واعظ
بکش مے زانکہ مے مرغوب طبع جملہ پاکان است

بہار زلف و عارض کرد پیدا عالم دیگر
سواد شب بہ بخشش چون بیاض صبح خندان است

بہ ناز مجمع مستان ہ ایں ساماں کہ در گلشن
دف و چنگ و خم و مینا و جام و ابر باران است

ہواخواہان دولت را گل مقصود در دامن
برائے دشمن ناشاد زخم نوک پیکان است

بہ تدبیر و خرد ایں رتبہ عثماں کے بدست آید
حصول بخت و شوکت منحصر بر فضل یزدان است

نواب کاظم جاہ بہادر

قیامت میشود قربان اگر سرو خرامان است — و گر پرسی تو از سنبل کمند زلف خوبان است

چراغ کعبہ دل قبلہ جان چشم و ابرویش — ضیائے طور می دارد رخت چون صبح تابان است

زبان در ذکر ساقی جام بر لب چشم بر مینا — پسندیدہ مرا این خوش طریق بادہ خواران است

صبا کردہ بیاد ہر روش صد بزم شادیہا — قطار لالہ و گل در چمن مثل عروسان است

سکندر منزلت دارا حشم اے آصف سابع — غلامت ہر کسے از ہند تا روم و خراسان است

صبا را ہم خبر باشد نہ از عشق گل و بلبل — بہ طرز آرزوئے عاشقان در قلب پنہان است

نہ تنہا شاہ مردان است اے کاظم معین تو
نبی و ہم بتول و شبر و شاہ شہیدان است

نواب حشمت جاہا

قدم آہستہ دار اینجا کہ تو اگر پائے عُریان است
بیابان جنون معمور از خارِ مُغیلان است

نہ چوں از جلوۂ حُسنِ ملیحش لذّتے یابم
کہ ہر یک گوشۂ زخمِ جگر رشکِ نمکدان است

پناہ از ابروئے خمدار و از گیسوئے پیچانش
کہ عاشق مرتبہ شمشیر مست و پایہ چوگان است

مے اینجا ساغر اینجا مستی اینجا بیخودی اینجا
کہ بزمِ ساقیِ مہوش دُکانِ مے فروشان است

صلائے عام دادہ ساقیِ ما بادہ خواران را
درِ میخانہ واہست و چمن وقفِ بہاران است

مپرس از بیکسیِ رہروانِ جادۂ الفت
زمین در زیرِ پا بالائے سر گردونِ گردان است

حذر از صحبتِ این ہمنوایان بس حذر حشمت
کہ اندر ہر نفس صحرا شرر بہرِ نیستان است

نواب تقی جاہ بہادر

اماں جویم کجا چوں در کمیں آں چشم فتان است
بہ ہر پہلو کہ اندازم نظر بس خطرہ جان است

سوئے چشمان میگونش نگاہ بادہ خواران است
ہجومے بر دکان بادہ با صد ساز و سامان است

ندانم چوں قرار و صبر کم گیرد دل بلبل
ریاحیں را و فور حسن ہر دم در بہاران است

ز دست مردم دیدہ چساں گلہائے رخ چیدم
کہ دامان نظر کوتہ گل حسنش فراوان است

ز دیدار رخت می خواستم آساں شود لیکن
نہفتہ ماند رویت قصہ ام مشکل بدیسان است

کند خندہ بدل گاہے کند گریہ بحال خود
زہے دیوانہ تو گاہ خنداں گاہ گریان است

تقی گوئے فصاحت معنی بیگانہ ام بردہ
چنان من ترز بانم پیش من دم بستہ سحبان است

نواب بشارت جاہا

بیاد زلفِ پیچاں خانۂ دل سنبلستان است
بہ عشقِ روئے تاباں سینہ رشکِ باغِ رضوان است

چمن آراستہ بادِ صبا ساقی بدہ بادہ
خزاں گر ہست آں ہم از پئے صرفِ بہاران است

نظر بر ابرِ باراں چشم و دل بر ساغر و مینا
بمستی غرق بودن شیوۂ بادہ پرستان است

وفورِ بیخودی را از منِ مستے چہ می پرسی؟
صراحی خون بکاسہ ریزد و بر بطِ خروشان است

ز سیرِ سبزہ و گلہا مشامِ جاں معطر شد
کہ ہر تارِ نفس مثلِ نسیمِ مشک افشان است

بگلشن عشرتِ گل ہیں کہ از جامہ دری شاداں
بہ آزادی خود نازش کناں سرو خراماں است

بشارت ہیچ اندیشہ مکن از گردشِ دوراں
مدد ہر لحظہ و ہر دم ترا از ذاتِ پاکان است

مہاراجہ سر کشن پرشاد بہادر شاد

شہ کشور کشا و یادگار شہریاران است — کہ آصف جاہ سابع تاجدار از تاجداران است

اگر دریائے جاہش موجزن باشد تو ان دیدن — کہ کشتی فلک از ورطۂ آں بر کنار ان است

نقایش ہیں کز و ناشاد دل ہم میشود شاداں — عطایش ہیں کہ بر خوانش عدو از زلہ خواران است

حدیث روضۂ رضواں اگر خواہی ز من بشنو — عدن باغیست ہر فصلش در آں فصل بہاران است

ز رڈیدنسی چو شد سلطان بازار ایں نوید آمد — کہ می آید برار امید ما از یک ہزاران است

بیا ساقی بدہ جامے مرا از بادۂ گلگوں — کہ یارم در کنار است و ہوا سرد است و باران است

زند چوں طعنہ ہا بر میکشیم ناصح نادان
نداند شاد صوفی را یکے از میگساران است

نواب ضیا یار جنگ ضیا

سیاست را چہ پروائے گراں سنجئ یاران است
کہ ایں پاسنگ میزان اصولِ تاجداران است

فسوں کے سدرہ گردد خردمندانہ کوشش را
کہ خرمن سازرا دائم نظر برابر و باران است

نسازد تیغ آں کاریکہ سازد خامۂ آصف
فلاطوں پیش او طفلے زخیل نے سواران است

جہاں بانیکہ برہفتاد ملت یک نظر دارد
تو گفتی از رہِ جوہر ملک در شہر یاران است

بچشم اہل دل کفرست غافل از دعا بودن
کہ نرگس پائے بند مذہب شب زندہ داران است

گدارا ہمچو شاہاں تکیہ بر فضل خدا باید
کہ ناز سبزہ و گل ہائے خنداں بر بہاران است

ضیا رطل گراں آورد بر سراز برا ایجا
نگوید تا کسے از زمرۂ پرہیزگاران است

مسعود علی صاحب محوی

امید اندر جہاں سرچشمۂ تمکین انسان است
توانِ دست و بازو ہست و آرامِ دل و جان است

ازیں افسون جاں پرور چہ مے پرسی کہ ایں افسوں
دم پیران و روح نوجواناں جان طفلان است

مدہ اے تشنہ کام آرزو از دست دامانش
کہ ایں خضر طریقت رہنمائے آب حیوان است

شبستانِ خیال کیست یارب سینۂ صافم
کہ در وے از فروغ جلوہ ہا بزمِ چراغان است

نمی دانند ارباب ہوس ایں نکتہ را شاید
کہ خود در طلب مردانِ حق را عین درمان است

چہ نسبت عاشق آشفتہ را با مصلحت بینی
کہ مردِ عشق از روز ازل نامصلحت دان است

نمی دانم کجا رو آورم اندر جنوں محوی
کہ از فرہاد کہسار است و زمجنوں بیابان است

محمد عبداللہ خاں صاحب کامل

در "میخانہ واہست وچمن وقفِ بہاران است"
بہ ہر دل شورش و مستی بہ ہر سر شورِ مستان است

بہر سو رقصِ طاؤس است و حوران دست زن ہر جا
ہزاراں نغمۂ دلکش بہ منقارِ ہزاران است

علمبردار از روزِ ازل چاوشِ افلاکی
دلِ عقد ثریا ہم نثارِ شاہ عثمان است

ارسطو چیست افلاطوں کجا با حکمتِ طبعش
کہ رایش روشنی بخشندۂ خورشید تابان است

بہ زیرِ پائے او نہد فلک سر راہِ عجز
بہ ایں پستی فلک را سر بلندیہا ز دوران است

نہ می دانم کہ ایزد در ازل او را چہ بخشید است
ہمی دانم کہ تدبیرش سبق آموز شاہان است

خدایش داد آں ہمت کہ ہر جا صد "برار" آرد
چہ سازم شرحِ اسبابش کہ **کامل** عقل حیران است

عبداللہ صاحب عمادی

ز نور لالۂ و گل در چمن بزم چراغان است
ہمانا موکب آرا خسروِ نسرین و ریحان است

ز یک سو غنچۂ بو یا ز یک سو سوسنے گویا
تو گوئی گلشن حمرا بیاض مدح سلطان است

بعنوان شگرفے خسرو خاور جہاں بگرفت
خروش از قدسیاں خاست یارب این چہ عنوان است

سپہر اندر سپہر و عرش بر عرش ایں کہ می بینی
در صاحبقرانِ دین و دولت کعبۂ جان است

ہمایوں فر ہما سایہ ملک سیرت فلک پایہ
نظام الملک آصفجاہ **عثمان علیخان** است

شہنشاہِ زمان است او امیر مومنان است او
نگہبان جہان است او خدا او را نگہبان است

بہ سمت قبلہ می بارد سحابِ رحمتِ باری
کہ بے ایں فیضِ جاری قبلۂ اسلام ویران است

ہدایت محی الدین خانصاحب فدائی

پریشاں سازِ دل یارب عجب زلفِ پریشان است
گہے زنجیرِ زندان ست وگاہے سنبلستان است

زحالِ یوسفِ کنعاں مشو غافل دلِ ناداں
درختِ عشق را آخر ثمرِ چاہست و زندان است

بہ رطب و یابس گیتی نمی دارم سرو کارے
مرا چوں چشمِ گریاں آہ سرد و سوزِ ہجران است

بہارِ داغہائے عشق را گاہے تماشا کن
بیا اندر دلم جاناں کہ ایں رشکِ گلستان است

خیالِ یار می دارم مگو کز ہجر می سوزم
بیاد او ہمی نازم کہ یادش راحتِ جان است

باوجِ شاعری ماہِ منیر آمد شہ عثمان
سخن سنج و سخن فہم و سخن رس ہم سخندان است

شہِ ما محسن ماہست و مدحش فرضِ ما آمد
فدائی طالعِ نیکو عدوئے ناسپاسان است

نواب حسین نواز جنگ خسرو

دو چشمش بازِ دلِ گلچینِ طرزِ نو نہالان است
درمیخانہ واہست و چمن وقفِ بہاران است

بحمداللہ و ما غم رشکِ خورشید درخشان است
کہ ایں داغِ دلِ من نقشِ مہرِ گلعذاران است

چہ پرسی ساز و سامانِ ضیا باری مہرویاں
کہ اینک جلوہ افروزی زکسبِ نورِ ایمان است

نمی باشد نمک پاشِ جراحت بر دلِ غیرے
کہ لطفِ خاصِ شاہِ حسن بہر دلفگاران است

بدہ ساقی مرا جامے کہ شرحِ زندگی دارد
بہارست و خمارست و ہوائے نوجوانان است

مبر از اے حاملِ راز حقیقت کامِ دلِ اورا
محی الملۃ والدین شہ عثمان علیخان است

مشو مایوسِ برہم سازیِ تقدیرِ اے خسرو
کہ انعامِ خداوندی برائے جانثاران است

محمد کمال الدین صبا

براهِ عشق مجنوں را چہ پروائے مغیلان است
بزیر پائے او خارِ الم تختِ سلیمان است

دو لامِ کاکلش اسلام و عارض شرحِ قرآن است
بعشقش در دلم داغِ محبت جزو ایمان است

طبیب غمگسارم مبتلائے عشقِ جانان است
چہ سازد چارہ ام خود چارہ گر محتاجِ درمان است

قناعت برگزیدم وز ہوا و حرص بگذشتم
مرا فخریست اندر فقر و ایوانم بکیوان است

بجولانم نگنجد تنگنائے عالمِ امکان
ز اندازِ جنوں کم وسعتِ دشت و بیابان است

بغربت کے بود خوف گزند از صرصرِ دوراں
زبادِ تند بے خطرہ چراغِ زیرِ دامان است

تونگر نیستم اما غنی از اغنیا ہستم
کہ قلبِ مطمئن منت پذیرِ شاہ و سلطان است

سید سبحان علی صاحب لئیق

صبا در ناز و گل خندان بہار سبزہ زاران است
بہر سو در خیاباں جلوہ ہائے گلعذاران است

عطائے خاص ساقی عام شد امشب بمیخواراں
در میخانہ وا ہست و چمن وقف بہاران است

بنفشہ از سرِ زلفِ حسینان پیچ و خم دارد
بعشقِ نرگسِ شہلا مثالِ سوگواران است

گدارا بینوائی عین سامان ست و خوش حالی
بفرشِ خاک خفتن ایں عروجِ خاکساران است

ندانی زاہدِ خود بین تو رمزِ عاشقانش را
بروئے یار مردن ایں شعارِ جاں نثاران است

ز لا آمد بہ الّا اللہ نفی اثبات شد حاصل
کہ ایں شانِ مسلمانی بہ از زنارداران است

لئیقا در دراخوں مکن آہ و فغاں ہرگز
کہ پندِ پیرِ داناہم طریقِ ہوشیاران است

محمد سعادت اللہ خان صاحب ہوش

وزد باد بہاران و دکن صحن گلستان است
کہ شاہ دادگر فرماں روا عثمان علیخان است

بیا باد بہاران مژدۂ وصل صنم برساں
کہ مے در جوش آمد فرش راہت چشم زندان است

تمنائے برار اے بختِ خوش در دل کہ میدارم
کہ ساقی عشوہ فرمایست و مطرب پائے کوبان است

صلائے امن دادہ در جہاں انصاف عثمانی
بجز زلف حسیناں کیست اینجا کو پریشان است

سخن در عہد نصفت مہد شہ بر بام رفعت شد
کہ شاہ ما سخن گوئی و سخن سنج و سخندان است

نظام الملک آصفجاہ سابع حضرت عثماں
زصیت صولت او دم بخود شیر نیستان است

چنان خوان کرم گسترده بہین ای ہوش جود او
کہ مہمان ترک و عرب و کرد ہم ایران و افغان است

غلام محمد خاں صاحب ایجاد

چہ عشرتہائے گوناگوں بہ بزم گلعذاران است
در میخانہ واہست و چمن وقف بہاران است

سحرگاہاں بگوشم از سروشے ایں ندا آید
برار از ملکِ موروثیٔ آصف جاہ دوران است

بفرد دلتش گیتی فروزانست چوں خاور
گل مقصود ایامش نہادہ در کناران است

زہر جانب برائے مقدمت شاہا کمر بستہ
گروہے از وطنداران و از انعامداران است

وفاکیشی مجوز اغیار کیں کارے ست بس مشکل
مگر ایں شیوۂ خویشاں و کارِ جاں نثاران است

الٰہی شاہِ ما دائم بود منصور بر اعدا
کہ رفتہ نام منصورش بہ روم و چین و ایران است

بہ یمنِ مدح شہ ایجاد ہر نظمے کہ من گفتم
بچشم پارسی گویاں بطرز پختہ کاران است

رشید الدین خاں صاحب عالی

چو سرآمدِ ملک برار اکنوں آ اعلان است
زاوجِ بخت و اقبال شہ عثمان علیخان است

ہزاراں فتنہا برپا ز چشمش بہر یک جان است
ثمرہ تیر از کماں رفتہ نظر شمشیر عریان است

نیم پیماں شکن اے ساقیِ توبہ شکن ہرگز
مرا با شیشہ عہدے ہست و با پیمانہ پیمان است

چساں محفوظ ماند از نگاہش جیب و دامانم
ہنوز آں پنجۂ مژگاں ز من دست و گریبان است

نباشد در دلم ذوق اسیری چوں نہ اے لیلیٰ
چہ مویت موئے خم در خم چہ زلفت زلف پیچان است

ز چشم بسملاں جوش بہار لالہ و گل بیں
ز دامن تا گریباں جلوۂ خونِ شہیدان است

دلم را بس بود مثل ایاز این نسبت عالی
کہ یک ادنیٰ غلام بارگاہِ شاہ عثمان است

محمد اعجاز علی صاحب شہرت

در میخانہ وا ہست و چمن وقفِ بہاران است
بدہ ساقی کہ دور شاہ عثمان علیخان است

دکن از فیض او سرمایہ دار نعمت و راحت
جہاں از بارش ابر سمائے او گلستان است

بہار جانفزا در گلشن اہل مراد آمد
تعالی اللہ کہ از فیض سحاب ظلِ امان است

چہ پرسی از عطائے او کہ محرومی نہ بگزارد
تو گوئی ابر باران ہست تو گوئی بحر عمان است

اگر راحت ہمی طلبی و گر عزت ہمی خواہی
بہ گردن بہ فرمانش کہ ذاتش ظل سبحان است

خرد بر ذاتِ او نازد فلک با کامِ او سازد
سپہر میخ انداز د کہ تیغش برق جولان است

بیا در محفل شعر و سخن با صد ادب شہرت
کہ شاہِ ما سخن فہم و سخن سنج و سخن دان است

مرزا قاسم علی بیگ صاحب اخگر

بیا ساقی مئے گلرنگ ده فصل بهاران است
بصحن گلشن میخانه شور باده خواران است

برار از آستین دستِ کرم جامی کرامت کن
بهار است و نهار است و هجوم میگساران است

بجام لاله می باید کشید امشب مئے گلگون
بهر جا سبزه نوخیز ست و هر سو ابر باران است

نشاط از جوش الفتها بعالم گیر دلِ عالم
سرور از باده مستیها حریف روزگاران است

علوی پایه جاهِ شهِ ملک دکن بنگر
که بهرام است چاکر شمس از خدمتگزاران است

همایون شهریار شهر پرور حضرت عثمان
که ذاتش مایه نازِ جمیع شهریاران است

تمنایش برار و کام دل یارب روا فرما
که اخگر یک دعا گوی خوش از امیدواران است

سید علی صاحب منظور

جلالِ روی او دهشت فزای بدشعاران است
جمال خوی او وحشت ربای جانثاران است

بهار افزای باغ صدق میدانم کلامش را
که زیب گلشن صدیق آن جان بهاران است

مئے دیرینه اش تجدید عهد ما نمود اکنون
به جام او مقید ذوق شرب میگساران است

نهان تیره درونے از شه حق بیں نمی ماند
که ایوانِ دل او مستنیر از شمع فاران است

بناز اے حیدرآباد دکن بر تاجدار خود
وجود شاه عثمان افتخار شهریاران است

لباسش چون نباشد جامه فاروق را مانا
که پیدا از جبین او فروغ کامگاران است

جبیں سا بر در شاهِ دکن اورا نمی بینم
مگر منظور گم اندر گروه زله خواران است

بصیر

کشد صیاد سوئے او دل خود را شکاران است
نراند عاشق خود را گہے از در نگاران است

ہمیں مژدہ مبارکباد ارباب مل و گل را
در میخانہ وا ہست و چمن وقف بہاران است

شدہ ویرانہ ہا آباد و گشت آباد ویرانہ
زروے رستن و رفتن عجب طوفان باران است

بدست خویش شاہ آورد ملکے را کہ اسلافش
بدست دیگران دادند این ملک برادران است

رفیقان را عدو و دشمنان را دوست پندارد
بہ بد الفت زنیکان نفرت این دستور یاران است

بہ جلب نفع خود نقصان مالک را روا دارند
درین ایام ما این شیوۂ خدمت گذاران است

مشو مایوس از رحمت بصیر این کفر و الحاد است
برارد آرزوی بندگاں پروردگاران است

محمد نصیر الدین صاحب شرقی

نگارے شوخ در پہلو و مطرب ہم غزل خوان است
ببر تسبیح و می در دہ کہ خوش وقت بہاران است

زچشم مست آن بے مہر چشم مہر چون دارم
کہ بوے زہر و سحر و تیغ از آتش نمایان است

زجوے اشک خونین آبیاری می کنم دل را
کہ خار غم زمژگانش بہ دل نخل گلستان است

چساں از دیر و میخانہ سوے کعبہ روم زاہد
کہ در دِ آن بت ایمانست و دُردِ بادہ ام جان است

الٰہی شاہ عثمان آن کہ ظل تست بر عالم
دکن را شان و ما را جان و ملت را نگہبان است

حیات جاودانش دہ طفیل احمد مرسل
کہ ایمن مسلم و ہندو ز عدل شاہ عثمان است

دعا کن شرقیا تا زیر فرمانش برار آید
کہ استحقاق او محکم بہ عہد و وعدہ و پیمان است

محمد مصطفیٰ حسین صاحب آصفی

درمیخانہ واہست وچمن وقفِ بہاران است
شبِ مہتاب وبزمِ عیش ورقصِ گلعذاران است

نگاہِ پاکِ رندان مستِ صہبائے رخِ ساقی
رمِ آہو ہوائے کیف زائے مرغزاران است

شرابِ عیش میبارد زتاکِ کہکشاں این جا
ولکن عشرتگہِ صاحب دلان ودینداران است

قلم کشورکشائی می کند در دورِ عثمانی
صریرِ کلک آوازِ خدنگِ صلحکاران است

رباید گوئے سبقت محرمِ رازِ جہان بانی
نہ ہر کو مرکبے راند شاہِ شہسواران است

طبیبِ ملک معجونے عجب اندر مطب دارد
برآرد لقمۂ سخت از شکم گوئی برآران است

بیا در بزمِ شعرو از زبانِ آصفی بشنو
ثنا و مدحِ سلطانے کہ فخرِ تاجداران است

سید عبد الغفور صاحب غریب

پریشانی من زآن گہت گیسوے جانان است
کہ این اشفتگیہا بہرآن زلف پریشان است

برو ناصح مگو افسانۂ فردوس رضوان را
بہشت جاودانی من بہ رخ چون مہرتابان است

بگردان روے خود ازصورت دیوارے زاہد
کہ محراب اجابت ابرو وشمشیر برآن است

بگلشن گر روم بارِ روے گلہا دیدہ نکشایم
مرا مد نظر آں قامت سرد گلستان است

سیہ روزم چراغ ازروغن بادام می سوزم
سواد سرمہ تا در نرگس شہلائے فتان است

شکایت کم کن از بے مہری خوبان کہ درعالم
تظلم پیشۂ عاشق تغافل کار خوبان است

بہار ناز من آمد غریب از جانب گلشن
نسیم گہت گل از لبش چون غنچہ خندان است

شیدا محمد صاحب شیدا

به تخت مصر پرداز د مقید گو بزندان است
به پیش همت مردانه هر دشوار آسان است

شکسته خاطری کے شیوهٔ مردانگی باشد
بلا ها تازیانه بهر جد و جهد انسان است

دل ناشاد را اندر لحد آرام حاصل نیست
که او از کرده و ناکرده های خود پشیمان است

هویدا هست زان طبع فسون ساز دشمگارش
که نازک تر ز تار عنکبوتش عهد و پیمان است

نباشد چون مفر دل در طریق عشق بسپارم
حیات چند روزه بستهٔ زنجیر ارمان است

کس آگه نیست از آغاز و انجام این هستی
درین آئینه خانه هر که دارد عقل حیران است

بقدر همتش هر کس تمتع می برد شیدا
یکے دل شاد و خندان دیگرے رنجور و گریان است

میر ولایت علی صاحب وفا

توئی سر تاج شاهان از تو فخر تاجداران است
تُرا شایست کز وے عزتِ صاحب وقاران است

تو ماوائے جهانی دستگیرِ خاکسارانی
کرم هائے تو اُمیدِ دلِ بے روزگاران است

چه پر تو ذره ها را پیش این ذاتِ همایونت
که یک خورشیدِ رخشان درمیان شهریاران است

بشوقِ دیدنت عُشّاق مضطر مثلِ پروانه
برنگِ شمع گردِ تو هجومِ دلفگاران است

مثالِ خضر باشد تا ابد عمرِ تو اے ساقی (آمین)
زِ خلّاقِ جهان هر دم دعائے باده خواران است

مبارک میکشان را ساغرِ عشرت به هر لحظه
درِ میخانه وا هست و چمن وقفِ بهاران است

بحالِ خسته ام گر بنگری عثمان زهے قسمت
وفا بوئے وفا دارد یکے از جان نثاران است

ابو سعید محمدؐ عبد القادر صاحب روحی

چہ خوش بختیم ای یاران چہ دورِ شاہِ عثمان است
درِ میخانہ وا ہست و چمن وقفِ بہاران است

زِ شاخِ خشک ای طوطی بہ پرسوے دکن یکدم
کہ در ملکِ دکن بستان و ہر سو شکرستان است

بیا میکش - بجاے مئی - خوری خونِ جگر تا کے
کہ در میخانہ اینجا خُم پُر از می صد ہزاران است

بیا ای خستہ و نالان - بزیرِ سایہ اش خوش باش
شہ ذیجاہ عثمان علی خان ظلِّ سبحان است

زِ گردابِ بلا برآ تو اے ملکِ برار اکنون
دہن مثلِ صدف بکشا کہ سلطاں ابر نیسان است

چہ گویم از مراعاتش کہ با ہر کس بلا ملّت
بکوہ و کاہ چوں خورشید یکساں نور افشان است

کند روحی دعا - یارب شہ عثمان سلامت باد
کہ تا بر آسمان نجم و مہ و خورشید رخشان است

گورسرن بلی صاحب آزاد

نگاہِ برق چشمک زن زطرف کوہساران است
درِ میخانہ وا ہست و چمن وقفِ بہاران است

گل و مل سازگارانند بزم عیش یاران است
بگردان جام مے ساقی کہ عید میگساران است

بدہ ساقی مے گلگون مترس از بیخودی ہائم
تہی خمخانہ ہا کردن کمال بادہ خواران است

بحال بیخودی غارت گری کردن بہ میخانہ
بیک کف بُردنِ صد خم زکار ہوشیاران است

ندارد سُود مردان را بعالم ارض پیمائی
بروں جستن زکاخ چرخ کار شہسواران است

صدائے طبل فیروزی نوازد گوش یک عالم
کہ جزو ملک سلطانست این ملک براران است

چرا ارکان موجودات با آزاد و مسازند
اگر داند جہان یکسر زبزم رازداران است

احتشام احمد صاحب اسد

درمیخانہ واہست وچمن وقف بہاران است
دلِ بادہ کشاں بخود برنگ عندلیبان است

بحمداللہ بہ جنبش شانۂ بادِ سحر آمد
بحمداللہ بہ تزئین طرۂ سنبل نمایان است

نظر کن! برصداقت میوۂ فتح وظفر دارد
درین راحت رساں گلشن نہ یاس است ونہ حرمان است

لطافت آں حدیقہ ہست کاندر ہیچ بیمے نیست
زقید شادی وغم بے تعلق طائر جان است

خوشا سوسن! بجا آورد حق ترجمانی را
زہے نرگس! کہ در نظارۂ تحصیل ارمان است

بَرار رفتہ باز آمد بزیر اقتدار شہ
رعایا ہم برایا زیں مسرت گل بداماں است

اسد ملک دکن را آں ترقی شد بدور شہ
فلک را نیز حیرانی ست کاخر این چہ سامان است

سید قربان علی صاحب راز

چو شبنم در شبِ فرقت دل غمدیدہ گریان است
گل زخم جگر ہر دم زباد عشق خندان است

سیہ ابرے بچرخ آمد دم گلگشت یاران است
درمیخانہ واہست وچمن وقفِ بہاران است

چہ پرسی حالتِ دیوانۂ زلفِ دراز او
کہ دامانِ قیامت گوشۂ چاک گریبان است

قدم رنجہ کن وزینت دہِ کاشانۂ ماشو
خدا شاہد بفرقت خانہ ام مانند زندان است

شہید عشق عارض از سوادِ قبر کے ترسد
کہ داغ سینہ بعد مرگ ہم چوں مہر تابان است

زدود آہ واشکِ چشم من طرفہ تماشائی
بیا ایجانِ جاں بنگر کہ لطفِ ابر وباران است

رعایائے دکن اے راز خیلے خرم وشاداں
کہ زیبِ ملک ودولت از قدوم شاہِ عثمان است

محمد یعقوب خان صاحب اعجاز

بیا ساقی که هنگام نشاط می پرستان است
درمیخانه واهست و چمن وقف بهاران است

ز دنیا دست افشاندن تعلق قطع کئے سازد
که با آزاد بودن پا به گل سرو گلستان است

مدار از دامن شب دست و عرض مدعایت کن
دعائے دامن شبهاد وائے درد عصیان است

چو خواهی ما منے رو آر سوئے کنج تنهائی
که امن و عافیت لازم پئے عزلت نشینان است

عیان شد صبح پیری سر زبالین برمی دارند
تعجب بیگمان بر خواب غفلت هائے پیران است

نظر کردن به عیب خویش هر کس را بود مشکل
شمردن عیبهائے دیگران بسیار آسان است

میفگن از نظر اعجاز را زنهار اے زاهد
خطا کار ست گو لیکن غلام شاه مردان است

فائز

درمیخانه واهست و چمن وقف بهاران است
متاعِ میکده امروز مفت میگساران است

بخنده هر گل از پیغام تفویض برار آمد
نشید تهنیت در بوستان صوت هزاران است

دلم قربان عثمان علیخان آصفِ هفتم
که در هندوستان از یادگار تاجداران است

عنایش جانِ دشمن سوز و لطفِ او جهان پرور
نگاهِ قهر برق و دست جودش ابر باران است

چسان مایوس گردد سائلے از درگه لطفش
که اینجا یاس هم منجملهٔ اُمیدواران است

الالے پیر سوراجی بیا فرمان شاهم بین
برار از بهر اُمید تو از حاجت براران است

به اخلاص آنچه گوید چون نه فائز بے ریا گوید
نه طمعِ مال و زر دارد نه از خدمتگزاران است

سید حیدر حسینی صبا اثیر

بدل نے آرزوئے جنت و نے حور و غلمان است
فدائے روضۂ اقدس شدن صد گونہ ایمان است

بعشق احمد مرسل دل و جان را فدا کردن
ہمیں لب لباب ملت اسلام و ایمان است

نوید تازہ باد ابادہ خواران عنادل را
درِ میخانہ واہست و چمن وقفِ بہاران است

شہ ما آصفِ سابع کہ عثمانِ علیخان است
سکندر شوکت و دارا حشم جمشید دوران است

رحیم و واہب و منعم کریم و مالک و مکرم
باوصافِ ہمایوں بر خلائق ظل سبحان است

نظیرش نیست در جود و عطا ہنگام از بخشی
کہ در ملک سخاوت ذات او مہر درخشان است

الٰہی عمر و اقبالش فزوں باد ابہر ساعت
دعائے ایں اثیر کمتریں ہر لحظہ ہر آن است

سید ابو القاسم صاحب سرور

وداعِ ہوش در مہرش زنہج ہوشیاران است
نشاطِ رفتہ در عشقش متاعِ کامگاران است

جباب آسا نسیم آرزو شکست ایں دل را
نگر ایں غنچہ نشگفتہ در فصل بہاران است

چمن میخانہ و گل ساغر و نکہت بود صہبا
عنادل نغمہ سنج و ساقیش باد بہاران است

مبیں در آئینہائے تمنا عیش فردا را
خیال خام نخجیر شیو ہائے خام کاران است

سپند آسا برم با آتشِ دل التجا پیہم
زبانم نیست کارم نالہائے سوگواران است

شرابِ عشوہ در میخانۂ چشمش بہ جوش آمد
خروش تازہ اندر مجمع پرہیزگاران است

کمند جہد بر افگن بہ اوجِ کامرانیہا
کہ در عالم سرور ایں نردبانِ کامگاران است

محمد غوث محی الدین صاحب فاضل

شه عثمان علیخان نازش صد تاجداران است
به میدانِ سیاست فخر جمله شهسواران است

خرابم در ره عشق تو اے غارتگرِ ایماں
خراب باده عشقت ز خیل هوشیاران است

مشو غماز تو اے اشک چشم عاشقِ محزوں
که اشکِ تو پئے عشاق داغ رازداران است

بیا از لطف آں پیر مغان مے نوش رندانه
درِ میخانه واهست و چمن وقف بهاران است

مرا بنگر قتیل عشق دیگر را نمی بینی
که از تیغ نگاه تو به کنج سوگواران است

نه من تنها فدائے آں رخِ زیبائے خورشیدم
که عشاقِ رخ زیبا به عالم صد هزاران است

منم شاهِ حقیقت در لباس عبدیت پنهاں
بپندارید فاضل را که او از خاکساران است

سید محمد علی صاحب داعی

بگو آں را که بر انجام عشق ماهر اسان است
ز خود تا یک قدم رفتیم منزل بود - آسان است

ز شرم دیگراں رستند و من از شر خود رستم
به اصل پاک پیوستم ز عشق ایں جمله احسان است

گرفته در بغل یاد تو دل در سینه، تنگم
ز لیخا رانگر امروز با یوسف بزندان است

بهائے یک نگاه تو نهادم نقد جانِ خویش
نرفته تا ز کف نقدم بیا - ترسم ز هجران است

پئے قتلم کشیده تیغ و دست از رحم دل لرزد
ز ترس نا اُمیدی باز دل چون بید لرزان است

شهان آب و گل بسیار دیدیم و فراوانند
غلام آں شهم کش ملک جان و دل بفرمان است

قدح نوشان دانش را بخوان سوئے دکن داعی
درخشید آفتاب علم و دور شاه عثمان است

مصرعۂ طرح

(۲)

سُرمہ در چشمِ حسیناں فتنۂ خوابیدہ است

قافیہ خوابیدہ ۔ است ردیف

کلام فصاحت التیام علیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

هر کسے معنی ز بیت آبروئش فهمیده است — آرے حسن مطلع از نقش بسے چیده است

شاخ طوبیٰ با قد بالائے جانان کے رسد — در گلستان لطافت سروِ او بالیده است

خنده بر لبهائے خوبان مهت برق شعله بار — سرمه در چشم حسینان فتنه خوابیده است

نیست آسان از نگاه ناز تو خوردن فریب — این دلم در عشقبازی گرگ باران دیده است

حصه رندان بود جام شراب ارغوان — این یقین دارم که هرگز محتسب ناسنجیده است

گل نشد در نازکی هم پله رخسار یار — بیشتر چشمم به میزان نظر سنجیده است

نازم اے عثمان بفیض صحبت پیر مغان
جام و باده بارها عیب مرا پوشیده است

نواب کاظم جاہ بہا

اے لبت مثلِ ہلالِ آسماں رخشیدہ است
وے دہانت ہمچو غنچہ در چمن خندیدہ است

از تجلائے رخت شد شمع در فانوس بند
در حجابِ ابرِ زنگاری قمر پوشیدہ است

وائے آں مستِ شباب و ناز و انداز و ادا
کے ز حال مضطر و خستہ جگر پرسیدہ است

دوستاں را کے کند محروم ساقی در بہا
غیر ازیں خمخانہ خمہا بارہا نوشیدہ است

یکدمے اینجا بیا و ہم بچشم خود نگر
کشتہ ات واحسرتا در خاک و خوں غلطیدہ است

گشت ایں ملکِ دکن رشکِ گلستانِ ارم
ہمچو بلبل ازاں سبب پری گرویدہ است

بادہ و معشوق کاظم ابر و باد و سیرِ باغ
ایں عجب اسبابِ عشرت فصلِ گل بخشیدہ است

نواب حشمت جاہ بہادر

حلقۂ گیسوئے تو دامِ دلِ گرویدہ است — خنجرِ ابروئے تو بہرِ سرِ شوریدہ است

نالہ بہرِ بلبلِ دستورِ شمع و غمِ من — ہر کسے را او بقدرِ حوصلہ بخشیدہ است

از لبِ سازِ حقیقت این صدا آید بگوش — بسکہ اسرارِ درونِ پردہ ام پوشیدہ است

از سرِ نو کن پئے تسکینِ من عہدِ وفا — رشتۂ پیمانِ تو فرسودہ و پوسیدہ است

زیرِ قامت اے سہی قد صد قیامت پائمال — زیرِ ظلِ زلفِ تو صد فتنہ آرامیدہ است

دل ز پہلویم ربود و آخرش انجام دید — آفریں دزدِ حنا دل از کفش دزدیدہ است

ذوقِ کاوِ شہائے معنی پرس اے حشمت ازو
ہر کہ از باغِ سخن گلہائے رنگین چیدہ است

نواب تقی جاہ بہادر

زاں رُخِ کاں روئے رنگیں بے نقابے دیدہ است
از گلستاں بلبلِ شوریدہ دامن چیدہ است

گہ عنانِ صبر گسست و لجامِ زیست گاہ
خلق زیں فتنہ خرامی صید قامت دیدہ است

کُن گزر در باغ بنما سنبلِ مغرور را
خوش بہ خوباں ایں شکنجِ طرّۂ ژولیدہ است

شاخِ گل دستش نداد و خار نے دامن گرفت
در چمن پائے نسیمِ ناتواں لغزیدہ است

ہمچو بوئے مشکِ تر افتد بہ یروں از شق
چوں ترا فکرِ کشودِ نافہ پیچیدہ است

چوں منم سودا زدہ گلہا چرا جامہ درند
چوں منم کشتہ چرا لالہ بخوں غلطیدہ است

دامِ سبزہ ہست ہر سو چوں گریزم اے تقی
پائے من خفتہ مثالِ نرگسِ خوابیدہ است

نواب بشارت جاه بهادر

مست نرگس غنچه بنجود - سبزه هم خوابیده است
طرفه عالم در گلستان دیده من دیده است

داد دست او عجب زینت عروس تیغ را
غازهٔ خون شهیدان بر رخش مالیده است

از نگاه ناز سحر آگین همی گردد عیان
سرمه در چشم حسینان فتنهٔ خوابیده است

کیف مستی شد دگرگون زانکه پیر میکده
در قدح آب زلال انگبین پاشیده است

انتظار ساغر مل تا کجا ساقی کشم
گریه بربط بجوش و چنگ هم نالیده است

لالهٔ و گل در چمن دیدم همه ساغر بکف
نرگس مخمور جام باده آشامیده است

ساغر عشق بتان از کف بشارت چون دهم
با من میکش که ساقی ازل بخشیده است

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

در شکن ہا پوستینِ قالبم پوشیدہ است
یا لباسِ ضعفِ پیری از تنم پیچیدہ است

اے نسیمِ صبح آہستہ خرام اندر چمن
سبزۂ نوخیز در صحنِ چمن خوابیدہ است

مظہرِ اسرارِ قدرت ہستم اندر کائنات
اشرف المخلوقم و آدم مرا نامیدہ است

ساقیم مدہوشِ مے پرجوش یارم در بغل
دورِ عشرت میں کہ چوں پیمانہ گردیدہ است

چشمت از جادو کند پنہاں ز انظارِ جہاں
کے توانم گفت کیں دزدِ دلست دل دزدیدہ است

چوں لعبِ عشقش مبتلا بودن حقیقت آگہی است
من نیم تنہا جہانے مبتلا گردیدہ است

رفتنم از خویشتن اے شاد میدانی زچیست
یارِ من در محفلے حالِ مرا پرسیدہ است

نواب ضیا یار جنگ ضیا

کیست آں گلچیں کہ دامن از کمر پیچیدہ است
غنچہ چوں سر در گریباں از حیا گردیدہ است

یارب ایں سحرِ نگاہِ کیست کز تاثیر آں
ہر بن مویم چو نائے بیدلے نالیدہ است

ہر کجا خواہند بر روئے تماشا می کشند
پردۂ حیرت بدستِ مردمانِ دیدہ است

زود بیدارش کنی تا خوش بہ بیند روئے تو
کیں مریضِ ناتواں از عرصۂ خوابیدہ است

عکس در آئینہ و در دل چساں آید خیال
چشم ظاہر بیں چہ داند کیں رہِ پوشیدہ است

حیف از جمعی کہ بر رو بشکنند آئینہ را
باز می پرسند از طوطی چرا رنجیدہ است

گرمیٔ بازارِ جوہر در دکن پوشیدہ نیست
عیب کے باشد ضیا ہم گر دکانے چیدہ است

مسعود علی صاحب محوی

دیدنی ہا دید و ہم نادیدنی ہا دیدہ است
دیدہ ما سیر از دیدِ جہاں گردیدہ است

ہیچ میدانی کہ ایں گلچیں باغ رنگ و بو
در بہار نوجوانی دستہ ہا گل چیدہ است

عمرہا خوردہ است با یاراں شرابِ حسن و عشق
سالہا در دامنِ ناز و نعم خوابیدہ است

ہر مئے دیریں کہ ساقی داشت در مینا چشید
ہر گل رنگیں کہ سر زد در چمن بوئیدہ است

ایں مسلماں تازہ و دیرینہ گبر بت پرست
در حریم کعبہ ہم عشقِ بتاں ورزیدہ است

ریشۂ نخلِ تمنا در گلستانِ خیال
بارہا پژمردہ گشت و بارہا روئیدہ است

چوں نگردد کلک محوی در سخن شکر فشاں
در مدیح پادشہ چندیں شکر خائیدہ است

محمد عبداللہ خان صاحب کامل

مردماں گویند چون بختِ مرا خوابیدہ است
چشمِ من بیہم سحر گہ خوابِ دولت دیدہ است

از زبانِ سوسن این افسانہ می باید شنید
غنچہ چون خاموش بود اکنوں چرا خندیدہ است

نیک پنداری کہ ہر انگشتِ من باشد کلید
زانکہ دستِ من بسے قفلِ دہن پیچیدہ است

شرم می آید مرا از گریۂ ابرِ سیاہ
کے توان گفتن چرا در ہر کجا نالیدہ است

از شنیدن گوش، وز دیدن نگاہش باز ماند
او چہ رنجیدہ است از من یکجہاں رنجیدہ است

کے توان اندازہ کردن ہر کسے شعرِ مرا
زانکہ در ہر مصرعے صد معنیٔ پوشیدہ است

کاملؔ این فیضِ نگاہِ "آصفِ سابع" (خلد اللہ ملکہ) بود
کز کمالِ من جہانے باخبر گردیدہ است

سید ہدایت محی الدین خان صاحب فدائیؔ

ہر کہ گردِ رہ روئے جانان ساعتے گردیدہ است
راست میگویم کہ او از دو جہان ببریدہ است

اے براندازِ این حجابے را کہ یابی کام را
یار اندر پردۂ چشمِ خرد پوشیدہ است

شمع رو یا عالمے را حسنِ تو پروانہ ساخت
چون نہ قربانت شود جانم ترا چون دیدہ است

کرد بیخود جلوۂ جانان بہنگامِ وصال
بختِ من بیدار ہست و چشمِ من خوابیدہ است

مہر تابان را کند شرمندۂ حسنِ روئے تو
وین ہلالِ عید از ابروئے تو کاہیدہ است

دستِ "عثمان" زرفشان آمد دہن گوہر فشان
مادرِ گیتی چنین سلطان کجا زائیدہ است

روزِ محشر در رجا باشد فدائیؔ بیگمان
ہر کسے کو از خدائے پاک خود ترسیدہ است

عبداللہ عمادی صاحب

طائرِ دیدہ کہ تا بامِ فلک پریدہ است
اوج طبع شاہ آصفجاہ اعظم دیدہ است

فی المثل گلزار بار آمد اگر ابرِ بہار
ابر طبعِ شاہ مہر و ماہ را باریدہ است

علم از اسلام گرد آورد و حکمت از فرنگ
یعنی از دار التراجم خوان دانش چیدہ است

مثل او در عالم آرائی وصولت گستری
ناشنیدہ ہیچ گوش و دیدۂ نادیدہ است

می کشد عقدِ ثریا در گلوے آسمان
خوشۂ پرویں بہ پیش مرغ سدرہ چیدہ است

از سرشکِ عاشقاں شاداب سرو قامتش
ایں سہی بالا بطوفانِ بلا بالیدہ است

بے زبانانِ چمن را خوار نتواں داشتن
لحن خوش دارند اما در گلو پیچیدہ است

نواب حسین نواز جنگ خسرو

سُرمہ در چشم حسینان فتنۂ خوابیدہ است
غازہ بر رخسارِ جاناں محشرے نادیدہ است

روز و شب ایں دیدہ و دل زلف و رویش دیدہ است
زان گل و سنبل حدیثے جانفزایم چیدہ است

واعظا در فصلِ گل از مے چو منعم کردۂ
آن صدائے روح فرسا گوشِ من نشنیدہ است

حبّذا کیفِ شرابِ عشق او در انبساط
از منِ خستہ بحالم اندکے پرسیدہ است

آن نگاہِ فتنہ انگیزش چہ کارے می کند
برق وش آمد بمن چیزے ز دل دزدیدہ است

ہان بیا ساقی بدہ آب حیاتے را کزاں
در نہالِ عشق شاخ آرزو بالیدہ است

کے شوم خسرو ز انجام وصالش کامیاب
کیں دلِ زار از بلائے ہجرِ او ترسیدہ است

رشید الدین خان صاحب عالی

در جهانِ حُسن چشمِ سالها گردیده است
دیدهٔ من چو تو در عالم نه کس را دیده است

جوهرِ شمشیرِ برّان در نظر پوشیده است
سُرمه در چشمِ حسینان فتنهٔ خوابیده است

مثلِ من هر کس که می آید به بزمِ نازِ تو
همچو پروانه بشمعِ حُسنِ تو گرویده است

در چنین عهدِ شباب انداز و نازش دیدنی است
هر ادایش بیخودانه هر قدم لغزیده است

از گل وصلش نشد روزے دلِ من شادمان
سالها برکشتِ غم خونِ جگر پاشیده است

چون نه گل چینیم من از شاخِ نهالِ قامتش
برگ برگش نودمیده غنچه غنچه چیده است

نقدِ جانِ خویش کن عالی بمستی نذرِ شه
چون شرابِ بندگی در ساغرت جوشیده است

غلام محمد خان صاحب ایجاد

چون غبار آسا وجودِ خویش را سائیده است
سُرمه در چشمِ حسینان فتنهٔ خوابیده است

شیوهٔ چشمِ حسینان جز فریب و عشوه نیست
باز ماندز ابتلا هر کس که این فهمیده است

خود غلط کردی اگر امیدِ وصلش داشتی
کے کسے از قامتِ سرو سہی بر چیده است

اشکِ گلگونم مگر رازِ نهانم کرد فاش
از چنین غمّاز رسوا مردم هر دیده است

پرتوے حسنش نمی گنجد چو در کون و مکان
تنگ چشم است آنکه در دیر و حرم گردیده است

می خورد ایجاد بر آنکس به توفیقِ مُراد
تخمِ اُلفت هر که در کشتِ جهان کاریده است

رویت ماهِ رجب ایجاد را این مژده داد
شاهِ عثمان را خدا عمرِ خضر بخشیده است

محمد کمال الدین صاحب

هر که رفتارِ قیامت خیزِ جانان دیده است
شورِ محشر در نگاهش فتنهٔ خوابیده است

در زبانِ دیگران آنکس که جوید نفعِ خویش
کور باطن چاه پیشِ راهِ خود کنده است

رنگِ صحبت چون دگرگون دید همرنگی نمود
زاهد اندر بزمِ رندان مردم فهمیده است

شرمساری داد از خوفِ گنهگاری نجات
آبِ اشکم روے گرد آلودِ من شوئیده است

بعد مردن خاکِ گورم پرده داری میکند
کردهٔ ناکردهٔ من در لحد پوشیده است

همنفس حالِ درونم قابلِ اظهار نیست
دل پراگنده جگر تفته سرم شوریده است

وقتِ امداد است اکنون اے امیدِ مغفرت
بارِ عصیان بر سرم کوهِ گران گردیده است

محمد یعقوب خان صاحب اعجاز

زار و زردم خاطرِ من خسته و شوریده است
حالم از دردِ فراقت این چنین گردیده است

هر کمالے را زوالے هر زوالے را کمال
ماه را بنگر که هم بدر است و هم کاهیده است

با دلِ فارغ بماند در جهان زندگی
از تعلق های دنیا هر که دامن چیده است

پاشمرده بایدت بگذاشتن اندر جهان
کین فریب آباد مثلِ چاهِ خس پوشیده است

بے تامل گر بگوے ناتمامست آن سخن
هر چه اندیشیده گوئی چون به رسنجیده است

چون نه افتد کارهاے من همه اندر گره
طالعِ ناسازِ من برگشته و خوابیده است

از قفس اعجاز چون گشتم رها گفتم بدل
قدرِ آسائش بداند هر که آفت دیده است

سید سبحان علی صاحب لئیق

چشمِ فتّانِ حسینان شورشے ورزیده است
از نگاهِ ناز قلبِ عاشقان وزدیده است

دیدهٔ نرگس که بیدارست ومخمور از خمار
سُرمه در چشمِ حسینان فتنهٔ خوابیده است

تا قیامت از خزان محفوظ شد باغِ دکن
چهرهٔ عثمان چو گُل در هر چمن خندیده است

بار در نخلِ مراد از دولت و اقبال و عمر
تا ابد شمس و قمر چون بر سما گردیده است

واه تاثیرِ کرامت زورِ پر زورِ نظر
پیشِ تو سر دِ سهی از راستی بالیده است

من که ساکت گشته ام نے تاب و طاقت از کلام
در حریمِ دل زِ حیرت جوهرے رخشیده است

دردِ تو باشد لئیقا یا علیؓ مشکل کشا
نامِ محمودؐ و محمدؐ بر دلم گندیده است

مرزا قاسم علی بیگ صاحب آخگر

دل که شب سودائے زلفی در سرش پیچیده است
شکلِ جمعیّت چه در خوابِ پریشان دیده است

نوبهار است و چمن شد تازه جوشِ خرمی است
هر گلی بر نالهٔ هر بلبلی خندیده است

یارب این بت کیست هر زاهد بزنگ برهمن
خاکِ پایش را چو صندل بر جبین بالیده است

شرمِ نازش عشوه انگیز است در بزمِ رقیب
گرچه سوی من نظر دارد مگر دزدیده است

خفتم و نقشِ خیالش صورتی از وصل بست
طالعم بیدار شد چشمم اگر خوابیده است

در بهارِ آرزوها از گلستانِ رخش
دیده ام در دامنِ نظّاره گلها چیده است

طرفه عهدِ شاه عثمان است آخگر جانفزا
هر کجا عدل است بر خود از طرب بالیده است

احمد صاحب اسدؔ

در چمن آں خوشنما گُل دیدهٔ دل چیده است
صورتِ بلبل همه عالم براو گردیده است

کیست؟ کو در جادهٔ تو همّتِ مردانه کرد
از کرم هائے تو مارا ایں دل وایں دیده است

در مشامِ جانم از زلفت عجب بوئے رسید
شمّهٔ زاں بادِ عنبر بیز هم بشنیده است

چوں زسر اندا ختم در عشق تو بارِ خودی
خود بخود پیشِ نگاهم منزلِ نادیده است

کیست؟ مستثنیٰ الٰہی! از خمارِ انقلاب
بادهٔ تغییر هر کس در جهاں نوشیده است

در جهاں باشد زبیدادِ فلک مارا چه باک
خاطرِ ناشادِ ما جورِ بتاں درزیده است

جُز خیالِ یار نشود در دلش هیچ انعکاس
من نمی دانم اسدؔ مست است یا سنجیده است

سیّد علی صاحب منظورؔ

ناکسے را هم نمی بینیم کو رنجیده است
در دکن هر شخص گلهائے مسرت چیده است

گلشن امید شاه ما خزاں نادیده باد
گلبن تمجید شاه ما خزاں نادیده است

تا گرفتم لذت گلگشت گلزار برار
بیں که نخل ارتقائے من چساں بالیده است

می شود "سرهور" از هور خیالش مستفید
در نگاه هر مدبر رائے او سنجیده است

امن پرور چشم لطف اوست، جز ملک دکن
مائل شورش بهر جا فتنهٔ خوابیده است

ما همه مستیم ازیں مئے، از چه می پرسی دلا
بادهٔ حب شه عثمان که آشامیده است

بنگرائے منظورؔ! اوج خاک بوسان درش
خاک پایش بر رخ خود صد رما لیده است

سیّد محمّد حسین صاحب آزاد

سُرمہ در چشمِ حسیناں فتنۂ خوابیدہ است
چشمِ فتّانش دلِ عشاق را دزدیدہ است

دلربائے مابعالم بے نظیر و بے عدیل
دیدۂ عالم نظیرِ دلربا کے دیدہ است

روز و شب ناگفتنی ظلم و ستم بر ما رود
ہر کرا بینی تو از ظلم و ستم ترسیدہ است

گردِ روئے مہ رخاں آویختہ زلفِ سیاہ
گنجِ خوبی را مگر مارِ سیہ پیچیدہ است

میکنم شکرش کہ نعمت ہائے بیحد و حساب
بی سبب بخشندۂ بی منتم بخشیدہ است

روئے روشن شمع ہست و عاشقاں پروانہا
ہر کہ رویت دیدہ است از جان و دل گردیدہ است

آن کہ از کبر و منی ہرگز نمی بیند بکس
از رہ لطف و کرم آزاد را پرسیدہ است

میر ولایت علی صاحب وفا

سُرمہ در چشمِ حسینان فتنۂ خوابیدہ است
ہر خطِ رُخسارِ خوبان سبزۂ روئیدہ است

گیسوئے مشکین چرا بر دوشِ تو ژولیدہ است
از چہ چشمِ شرگینِ تو نظر دُزدیدہ است

شاہدانِ ماہ وش در یک نظر گیرند دل
بر ادائے حُسن ایشان یکجہان گردیدہ است

ساقیا برخیز و دردہ جامِ مئے لب تشنہ را
موسمِ خوش ہست و باران در چمن بارید ہ است

گر نگاہِ التفاتش بر غریبان می فتد
ظُلمتِ بختِ جہان اکنون چو مہ رخشیدہ است

خلق را می پروری و میدہی راحت بجان
این سعادت حضرتِ سُبحان ترا بخشیدہ است

اے وفا صُبح و مسا میباش با دستِ دعا
شاہِ عثمان را کہ حق عمرِ ابد بخشیدہ است

شهریار و شهرزاد

شیدا محمد صاحب شیدا

مثل آن دزدے کز دہ ہمسایہ اش نالیدہ است
این دل من خانہ برانداز جان گردیدہ است

مبتلائے گریہ اش سازد فلک انجام کار
ہر کہ در بزم جہاں بر دیگران خندیدہ است

مطلب دل کے کند حاصل چنین گم کردہ راہ
بادیہ گردی چو قیس عامری بگزیدہ است

ارتباط عاشقی با شاد کامی مشکل است
اتحاد حسن با مہر و وفا نشنیدہ است

میکشان خمہا تہی کردند با چنگ و رباب
محتسب در خانہ پنہاں بادہ آشامیدہ است

برمراد خود رسد ہر کس بسعی خویشتن
منقلب از دست با ہمت جہان گردیدہ است

نیست شیدا را گزند از گرم و سرد روزگار
نقش آفتہائے دوراں بر دلش گردیدہ است

رائے سورج نارائن صاحب خاطر

اے کہ بر حسن و جمالت یک جہاں گردیدہ است
وے بامید وصالت ہر سر شوریدہ است

خامشئ اہل جوہر کے کند جوہر عیان
تا نشگفد گل بہ گلشن بوئے آن پوشیدہ است

در پئے رفع ملالش فکر من کردم بسے
کاش دانستم کہ او از من چرا رنجیدہ است

ابروئے زہرہ جبیناں کار خنجر می کند
سرمہ در چشم حسینان فتنۂ خوابیدہ است

حال دل از تو چہ گویم آہ اے غمخوار من
یک پری پیکر بیک جلوہ دلم دزدیدہ است

چون کنم شکرش کہ او از آب رحم و لطف خویش
داغ عصیان مرا از دامنم شوئیدہ است

مہربان باشد اگر بر من خدا خاطر چہ فکر
گرچہ یک عالم ز من برگشتہ و رنجیدہ است

محمد حسین صاحب موجد

بر عذار یار من سبزه چها روئیده است
طوطیٔ جانم بر آن با جان و دل گرویده است

قتل من گشتم جهان حیران بفکر جستجو
قاتلم در پردهٔ چشمم خوشا پوشیده است

هر که می بیند بگرید زروئی رنگِ رُخم
زندگی در عشق او رنگ قضا وزریده است

از ادائے زلف او سنبل پریشان در چمن
وز جفائے چشم او نرگس بیں تر دیده است

مردمک هشیار در حیرت فتاده دیده اند
سرمه در چشم حسیناں فتنهٔ خوابیده است

از دکن فیض تو عثمان قاف از تا قاف رفت
بسکه بر اثیار تو عالم همه گرویده است

موجد رنگیں بیاں نظمی عجب شیریں نوشت
بر زبانِ خامه را شاید شکر سائیده است

بصیر

دیدهٔ کس چوں شه عالی نه دیگر دیده است
ارچه در اقلیم عالم هر طرف گردیده است

زاں سبب طاعت حکمش جهاں ناراں بود
کو زروئے عقل در شاہانِ گیتی چیده است

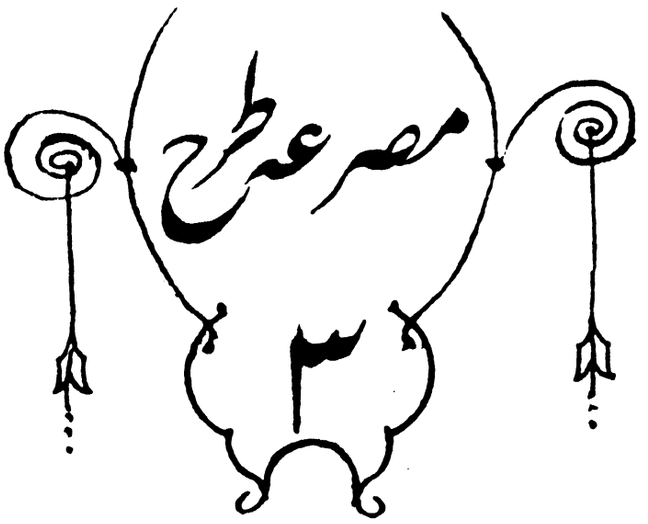
عالم اسلام بر صدقش بگوید آفریں
یک جهاں بر حسن خلق طبع او گرویده است

از پئے شکر سنین عمر بهر یاد سن
شاه ما اندر دکن جشن طرب ورزیده است

شه دراں بزم قدیمی هر کسے را بے حساب
جاه و اعزاز و نقود و مال و زر بخشیده است

از پئے عقد گهر در جشن هنگام کرم
همت سلطان صادق گوهر افشانیده است

جز هوائے مدحتش دیگر چه آید از بصیر
انچه بر کف داشت آن دل هدیه گذرانیده است

بزنگِ سبزۂ خوابیدہ مستِ خوابِ نیم

قافیہ خواب ۔ ردیف نیم

کلام فضائل التیام علیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ سلطنتہ و ملکہ

حیات را چہ کنم چوں دراں حباب نیم
بہ ہجر چند زیم قابلِ عذاب نیم

ز نغمہ ہائے محبت پُر ست سینۂ من
چو در نفیر در آیم کم از رباب نیم

کنم بہ غور تماشائے گلشنِ ہستی
برنگِ سبزۂ خوابیدہ مستِ خواب نیم

چرا شوم ز رقیبانِ کور دل مرعوب
کہ ہمچو مردمِ دیدہ بہ زیرِ آب نیم

ز روئے خویش برافروز روزِ عیش مرا
کہ با وجودِ تو محتاجِ آفتاب نیم

فغاں بہ مکتبِ الفت منم چہ درس دہم
زبانِ خامہ نیم معنیٔ کتاب نیم

ہزار خدمتِ پیرِ مغاں کنم عثمان
ولے چہ سود کہ شایستۂ شراب نیم

نواب کاظم جاہ بہادر

فدائے روئے تو ام عاشقِ گلاب نیم
شدم چو مست نظر طالبِ شراب نیم

ہمیں بس است کہ واقف شوی ز احوالم
بگیر نامۂ من طالبِ جواب نیم

چو بلبل ام بہ تمنائے روئے گل بیدار
مثالِ نرگسِ بیمار محوِ خواب نیم

برنگِ بوئے چمن در زمانہ آزادم
بسانِ زلفِ تو در بندِ پیچ و تاب نیم

برو کہ تکیہ برحمت زدم چہ غم واعظ
قدم نہادہ اگر در رہِ ثواب نیم

ہمیشہ خون زدو چشمانِ من ہمی بارد
مثالِ لگۂ ابرے من آب نیم

جمالِ دوست ہمی بینم اندرش کاظم
منم کہ قائلِ تنویرِ آفتاب نیم

نواب حشمت جاہ

ز رشکِ چرخ گذشتم کہ لاجواب نیم
خوشم کہ من ہدفِ تیرِ انتخاب نیم

من آشنائے غم و گریۂ سحاب نیم
تر آستیں اگر اے دیدۂ پُرآب نیم

زبانِ پندِ تو زیبا و جائز اے واعظ
بصورتیست کہ ہم پہلوئے شباب نیم

چرا شوم نہ پریشان ز گردشِ دوراں
کہ مہر و ماہ نیم ساغرِ شراب نیم

چرا تو چرخِ ستم کیش در پیم شدہ
کہ ذی ہنر نیم و خانماں خراب نیم

مثالِ دیدۂ نرگس ہمیشہ بیدارم
برنگِ سبزۂ خوابیدۂ مستِ خواب نیم

رہینِ منّت و الطافِ یارم اے حشمت
ہزار شکر تہِ خنجرِ عتاب نیم

نواب تقی جاہ بہادر

دمے کہ از مے و شاہد پرا جتناب نیم
کنم چہ ناز کہ رسوا نیم خراب نیم

چو نرگسم کہ بہ نظارہ چشم وا دارم
برنگِ سبزۂ خوابیدہ مستِ خواب نیم

ز رنگ ظرفیِ من جام گشت پُر ساقی
گلہ طرازِ عطائے شرابِ ناب نیم

بہ پیشِ طرّۂ طرّار کے شوم خاموش
زبان بدارم و صد شکر لا جواب نیم

تو بودۂ ز خطا و ثوابِ من آگاہ
ز من مپرس۔ کنوں در خورِ حساب نیم

بہ وجد قصّہ ایں سوز و سازِ من آرد
عجب بود کہ نوائے نئے و رباب نیم

تقی چو بادِ صبا آید و رود چو بہار
من اعتماد کنِ موسمِ شباب نیم

نواب بشارت جاہ بہادر

خلافِ حُسن نیم مُنکرِ شراب نیم — خجل زِ شاہد و ساقی ہیچ باب نیم

دُوئی نماند زتائیدِ بخت با تو مرا — مپوش رُخ کہ پسِ پردۂ حجاب نیم

ہزار شکر تُو از آفتاب خوبتری — کہ مُنفعل زتو در رُوئے آفتاب نیم

فزُوں دو جامِ بلا نوش را بدہ ساقی — زیک دو جُرعۂ مے سرخوش ام خراب نیم

شُمار بادہ پرستی شود اگر بہ خطا — مرا چہ کار ازیں من پئے ثواب نیم

خوش است بادۂ رنگیں بہ طالعِ بیدار — بغیرِ وصلِ کسے طالبِ شراب نیم

دِلم چو غُنچہ بشارت شگُفت از رُخسار

رہینِ منّتِ بُوئے گُل و گلاب نیم

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

ترا کہ گفت کہ من قابل کتاب نیم
زمپیگاہ وفا در خور خطاب نیم

گماں مدار کہ از وصل کامیاب نیم
بچشم دوست سزاوار انتخاب نیم

بہر زمیں کہ رود یار بالدم پاشید
ندامت ست کہ سرچشمۂ گلاب نیم

تمام روز برم سجدہ بر درِ دلدار
بحالتے کہ پرستارِ آفتاب نیم

بصید گاہ رقیب از چہ ہمعنانت شد
منت رفیق بدم حیف ہمرکاب نیم

بگوئی از رہِ انصاف این شکایت چیست
ہلاک غصہ نیم؟ کشتۂ عتاب نیم

ز بزم خویش برون کن نہ شاد صوفی را
نہ حجاب رخت پارۂ نقاب نیم

نواب ضیا یار جنگ ضیا

ز خویش رفتہ بیک جرعۂ شراب نیم
چو سرخوشاں ہمہ تن مائل کباب نیم

بہر چہ می نگری یک خدائے می دارد
بسان زرہ پرستار آفتاب نیم

ہوا بہ سنبل آشفتگی گرہ چہ زند
بہ بند کاکل نیرنگ پیچ و تاب نیم

دلم ز جام جم افزوں ترست پنداری
مگو کہ باخبر از شہرت خطاب نیم

کبوتر حرم آزادہ میگزارد عمر
چو مرغ رشتہ بپا در خور عذاب نیم

چہ شد کہ چہرہ خوے آلودہ میکند ز عتاب
بس است نکہت گل خوگر گلاب نیم

مرا کہ جلوۂ جوہر ضیا خداداد ست
حریف مردمک چشم انتخاب نیم

مسعود علی صاحب محوی

بعہد شیب توانا تر از شباب نیم
ز کہنگی چہ شوم تند تر شراب نیم

کشیدہ اند خط بندگی مرا بہ جبیں
چہ سان گماں ببرم فرد انتخاب نیم

ضیائے قایم قطبم بیک مدار ثبات
شعاع در بدر ماہ و آفتاب نیم

نمود و بود من اندر جہاں چو آب روانست
نظر فریب کساں صورت سراب نیم

ز بندگی و ز مولا سیم چہ می پرسی
بفہم عقل در آیم من آں حساب نیم

دعا علامت اظہار بندگی دانم
ازاں بہ بند دعاہائے مستجاب نیم

بعالمے کہ دراں زندگیست بیداری
برنگ محوی آشفتہ مست خواب نیم

عبداللہ خاں صاحب کامل

هزار بادہ کشم زیرِ احتساب نیم
که من درونِ خرابا تیان خراب نیم

هرآنچه بشنوم از خویش بشنوم آرے
بسانِ کوه زکس طالبِ جواب نیم

درونِ آتش عشقش سمندرانه زیم
فرار پائے چو سیماب اضطراب نیم

مثالِ آئینه پیشِ رخش همی باشم
چو ابر بهرِ رخِ ماهوش نقاب نیم

خدائے پاک سرشتم ز نورِ خود کرد است
خود آفتابم و محتاجِ آفتاب نیم

همیشه تیرِ اقبالِ شاه می گوید
بجز خدا ز کسے طالبِ خطاب نیم

ز جامِ چشمِ دل افروزِ مے کشم کامل
حریصِ بادهٔ جانسوزِ انتخاب نیم

عبداللہ عمادی صاحب

به پائے نرگسِ بیدار مست خواب نیم
سرم خوش است که من سرخوش از شراب نیم

به یادِ ساقیِ کوثر غدیر خم به کشم
اگر ز جرعهٔ خمخانه بهره یاب نیم

نظر کنید زمانے به اوجِ رفعتِ من
که خاک راه کسے غیر بوتراب نیم

ز لالِ فیضِ شهنشه کشیده ام چندان
که دردِ من بکشد خلق و من به تاب نیم

شکوه اوست که با آسمان ندارم کار
فروغ اوست که محتاجِ آفتاب نیم

بسوئے غیر نپویم که اوست مبدءِ فیض
هزار شکر که از غیرِ فیض یاب نیم

جنابِ دوست بلند است و راهِ عشق فراخ
قصورِ بخت بود گر بر آن جناب نیم

ہدایت محی الدین صاحب فدائی

خدا گواہ کہ من تشنۂ شراب نیم
خراب مست نگاہم مگر خراب نیم

کجاست خضر طریقت کہ دستِ من گیرد
بعشقِ زلفِ سیہ بر رہ صواب نیم

مرا قبم ز برائے تو اے گلِ خوبی
برنگِ سبزۂ خوابیدہ مستِ خواب نیم

توئی چو راہنمائے من اے سراج منیر
بس است روئے تو محتاجِ آفتاب نیم

ببیں تو فضل و کرمہائے آں خدائے قدیر
گناہ می کنم و مُوردِ عتاب نیم

چو دید رحمتِ حق را کہ بیحساب آمد
سیاہ کاریٔ من گفت در حساب نیم

ہمیں بس است فدائیؔ شاہ خود باشم
در آرزوئے دگر عزت و خطاب نیم

نواب حسین نواز جنگ خسروؔ

برنگ سبزۂ خوابیدہ مست خواب نیم
کیم بباغ چو ایمن ز انقلاب نیم

چو من نبودم و انگہ نوا حتی بخطاب
کنوں کجا یم اگر لایق خطاب نیم

حدیث خوانیٔ من با پیالہ و ساقیست
بحمدِ حق کہ پئے ماہ و آفتاب نیم

خرابیم چو فزون است قیمتم بیش است
ہیچ ارزم اگر خانماں خراب نیم

دعائے پیرِ مغاں ورد صبح مینایم
گمان مبر بزم اینکہ مستجاب نیم

خراب خانہ شدم در قمار خانۂ عشق
ہمیں بس است چہ گویم کہ کامیاب نیم

ز چشمِ ساقیٔ کوثر کہ مے کشم خسروؔ
خمار کشمکش جرعۂ شراب نیم

رشید الدین خان صاحب عالی

بیار بادہ کہ من منکر شراب نیم
مگو مگو کہ پرستار آفتاب نیم

بہوش ہستم و از کیفِ مے خراب نیم
برنگ سبزۂ خوابیدہ مست خواب نیم

کدام شب بفراق تو اشک خوں نچکید
ز غم چو حلقۂ کاکل بہ پیچ و تاب نیم

بہر سوال کہ کردم خموشی است جواب
زہے جواب کہ من لایق جواب نیم

ہمیں بس است کہ گوئی مرا تو بندۂ خود
مدہ خطاب دگر لایق خطاب نیم

ز اشکہائے غمم می چکد دُرِ خوش آب
فتد بخاک من آن قطرۂ سحاب نیم

بچشم یار چساں رتبہ ام شود عالی
در امتحانِ محبت چو کامیاب نیم

غلام محمد خان صاحب ایجاد

ز چشم مست تو مستم زمے خراب نیم
ہزار شکر کہ ممنون آفتاب نیم

شباب چوں ز سر آید ز شادی وصلت
بوصل کوشم و جویندۂ شباب نیم

صبا ز دردِ شکستہ دلاں چہ می پرسی
رقیب فائز و من حیف کامیاب نیم

بہ بیں بہ ہمت من باد جود رسوائی
بشوق کوئے تو در پردۂ حجاب نیم

دراں چمن کہ پیاپے وزد خزان و بہار
برنگ سبزۂ خوابیدہ مست خواب نیم

شرف ز بختوران بردم از غلامی تو
اگرچہ صاحبِ منصب نیم خطاب نیم

فزود مصرعۂ شہ قدرِ نظم من ایجاد
وگرنہ پیش مہاں در خور حساب نیم

سید عبد الغفور صاحب غریب

جنون عشقم و هشیار رفته آب نیم
برنگ سبزهٔ خوابیده مست خواب نیم

خم دو ابرو تو راهت گشته محرابم
اگر غلط کنم این لائق ثواب نیم

نگه بروئے تو کردم گداختم چون شمع
مگر بشمع صفت دیدهٔ پر آب نیم

ز گرد حادثه افسرده گشت آتش دل
که خاک بر سرم افشاند دمن تراب نیم

رساست ناخن اندیشه جز خراشش چیست
ولی چه سود ازین هیچ پیچ و تاب نیم

گره ز زلف سیاهت کشودن آسان نیست
بچشم مار زنم شانه نے عذاب نیم

خیال زلف پریشان یار کرد غریب
باین سخن خجل از هیچ شیخ و شاب نیم

محمد کمال الدین صاحب

به پیش یار اگر مور و عقاب نیم
ز هست و نیست چرا لایق جواب نیم

اُمید عفو بیفزود جرأت عصیان
گناهگارم و مستلزم عذاب نیم

سپرده ام برضایش نه بر عمل نازم
جزا نخواهم و مستدعی ثواب نیم

سیاه کارم و اما سیاه رویم نیست
سفید ریشم و منت کش خضاب نیم

ز دار و گیر نه ترسم بکثرت عصیان
به پیش مغفرتش داخل حساب نیم

بگیر تم که چرا پرده میکنی از من
گهے ز منظر چشم تو در حجاب نیم

ز دست برد هنم رعب حسن مهر سکوت
بپاسخ کلمات تو لاجواب نیم

سید ابو القاسم صاحب سرور

ز داغ مهر و وفای تو سینه تاب نیم
به تیرگی چو شب تار م آفتاب نیم

بجلوه گاه رخش از فروغ جلوهٔ تو
نگاه تشنه لبم چشم کامیاب نیم

بتار های رگم زخمهٔ مزاح مزن
که ساز شیون دل خسته ام رباب نیم

هزار جلوهٔ نادیده از دلم جوشد
چو ماهتاب فلک زیب و آفتاب نیم

نگر که شعله چسان مضطرب شود پیهم
به شعله زار حوادث به اضطراب نیم

شمیم گلشن قدسم دوام میدارم
برنگ ست و فا نکهت گلاب نیم

زتند باد تغیر مرا چه باک سرور
بسطح بحر جهان ز ورق حباب نیم

محمد سعادت الله خان صاحب هوش

جهان علم و یقینیم فریب خواب نیم
که آب هستم و تاب رخ سراب نیم

هزار مسئله از هستیم شود منحل
جواب هستم و مسئول لاجواب نیم

نقوش هستی من نکته های باریک است
ببین حقیقت من نقش بر آب نیم

دمیده دیدهٔ نرگس ز هر بن مویم
بهار دیده جمالم خزان خواب نیم

شراب عشق مرا هوشیار می دارد
ز مستی نگه فتنه ز اخراب نیم

معطر است مشام حقیقت از بویم
گلاب هستم و رنگ رخ گلاب نیم

ز نغمه سنجی من هوش بلبلان مستند
انیس بوم و زغن نالهٔ غراب نیم

اِحتشام احمد صاحب اسد

چہ باعث است؟ کنوں لائق خطاب نیم
چرا؟ بہ انجمن ناز بار یاب نیم

بر آستانِ تو بس حق خدمت است مرا
جدا بہ ظاہر و باطن ازیں جناب نیم

دلم ربودۂ از راہِ لطف و غصّہ کنی
بایں کرشمہ مستوجب عتاب نیم

تو جلوہ بار شدی از ہزار ہا پردہ
ترا نزد تو اگر گوئی درحجاب نیم

من آں وجود ظہورم نیامدم بہ خیال
من آں حقیقت سرّم پس نقاب نیم

ہزار شکر کز انطاف یار سیرابم
فریب خوردۂ و تشنہ لب سراب نیم

بہ ظلّ حضرتِ عثمان چو بگذرد عمرم
اسد کہ گفت؟ تہِ دامنِ سحاب نیم

حکیم مرزا قاسم علی بیگ صاحب آخگر

فلک مسوز مرا لایق عتاب نیم
چراغِ شام نیم مہر صبح تاب نیم

چرا بمیکدہ ساقی مرا پسند یداست
تف کباب نیم جوشش شراب نیم

چہ طرفہ گنج بہ کُنج خرابہ ام پنہاں
کہ باوجود خرابی چنیں خراب نیم

تسلّی دلِ خود کردہ ام بہ ایمایت
ہجومِ غم ہمہ دارم باضطراب نیم

طراز ہستی من یک نمود بے بود است
کہ جز نمایش نقشی بروئے آب نیم

اشارہ بکن از چشمِ غمزہ پردازت
اگر ز روئے زباں لایق خطاب نیم

بر آستانِ خدیو دکن سرست آخگر
اُمیدوار درکس جز ایں جناب نیم

محمد یعقوب خان صاحب اعجاز

دمے شکستہ دل از دور انقلاب نیم
رضا و صبر کہ دارم باضطراب نیم

خلاف ظاہر و باطن مجوز من ہرگز
کہ موج آب نمایندہ چون سراب نیم

بیار بادہ چہ کارم بخرقۂ سالوس
کہ خواستگار چنین زہد ناصواب نیم

شبِ وصال ز حیرت بدل ہمی گویم
ربودہ است مرا خواب یا بخواب نیم

گناہ من کہ ز حد شمار بیرون است
حساب من چہ شود در خور حساب نیم

چرا بحسن تو پروانہ وار جان دادم
فدای تو اگر اے رشک آفتاب نیم

ز دل محب علی چون نباشم اے اعجاز
تہی ز مہر و تولائے بوتراب نیم

محمد غوث محی الدین صاحب فاضل

براہ عشق فتادم و لے خراب نیم
بکوئے عشق تو در راہِ ناصواب نیم

نگاہِ ساقی مہوش بجام دل افتاد
ببین کہ مست بجامِ شراب ناب نیم

بکوئے دوست گذر کردن عین حکمت ہست
قسم بذاتِ تو دورا ز رہِ صواب نیم

وجودِ من کہ بہ تنویر حق منوّر ہست
مگر کہ ذرۂ خورشید مم آفتاب نیم

مرا بس است کہ یک گنج غزلتے دارم
شریکِ صحبت رندان و شیخ و شاب نیم

بکوئے دوست فتادم ز راہ عجز و نیاز
برنگ سبزۂ خوابیدہ مست خواب نیم

شراب عشق مرا کرد مست اے فاضل
بجامِ شربتِ رندان مگر خراب نیم

حاجی میر ولایت علی صاحب وفا

برنگ سبزهٔ خوابیده مست خواب نیم
بود به تشنه لبی تشنه آن سراب نیم

ز تارِ جانِ حزینم شنو حقیقتِ عشق
صدائے چنگ نیم نغمهٔ رباب نیم

ز بهرِ زنده دلان چرخ را زمین بکنم
به بزمِ مرده دلان شمع آفتاب نیم

ز جورِ گردشِ افلاک من نمی رنجم
هزار آب شدم لیک نقشِ آب نیم

چه لب کشایم و هم صرف را بباید گفت
شگاف خامه نیم نامهٔ جواب نیم

ز آستانِ تو دورم مدام غمگینم
کجاست فرصتے از گردشِ زمانه وفا
گهے به پیشِ تو اے شاه باریاب نیم
به بزمِ باده کشان ساغرِ شراب نیم

سید باقر الموسوی صاحب کاشف

که مدعیست که من بر رهِ صواب نیم
که قائلست که من لائق ثواب نیم

جواب من بجهان نیست از جهان تو بپرس
و یا خودت بده انصاف لاجواب نیم

بُتا به نسبت حقم و تو قهار دارم
گمان مبر تو که من صاحبِ کتاب نیم

به بحرِ دهر بود عزم من چو کوهِ عظیم
چه غم ز بارِ حوادث که من حُباب نیم

اگرچه اهل جهان هر مجسٹی ام خوانند
خودت بگو که سزاوارِ این خطاب نیم

بباغ دهر چو نرگس مدام بیدارم
برنگ سبزهٔ خوابیده مست خواب نیم

زبانِ حال شه خود نوشته ام کاشف
از انکه پرتوِ خورشیدم آفتاب نیم

سید علی صاحب منظور

به نُطق خویش غم افزائے شیخ و شاب نیم
که عندلیب ریاضِ توام غراب نیم

گرفته ام ز نیاگان خویش ارث وفا
بدین سبب بلد از راهِ ناصواب نیم

فروغ می طلبم از سمی ذی النورین رض
به ظلِ شاهم و در دامنِ سحاب نیم

به اوج ماه مهین پور سلطنت برسید
که گوید این که منور از آنجناب نیم

پرنس آف برار او شد و به ملک دکن
کسے نگفت که شادان ازین خطاب نیم

فروغ جلوهٔ او تاب دیدنش ندهد
ولے چو شپّره بدخواه آفتاب نیم

ترانه سنج به توصیف شاه ام اے منظور
به بزم کوردلان وقف اضطراب نیم

داعی

سبک نشسته و غافل ز انقلاب نیم
میان لجهٔ هستی بجز حباب نیم

ز صرف عمر چه اندوختم بجز افسوس
خوشم به پیری و در حسرت شباب نیم

نمیکنم به کس احسان برنج آلوده
بسود جان تو برگ گلم گلاب نیم

اگر به نزد کسان دعوی هنر کردم
بیا زمای که در خجلت از جواب نیم

بهر قدم که نهم احتیاط خویش کنم
حیات شرط وصال است و در شتاب نیم

ز من هر آنچه شنیدی نمایمت زان بیش
بیا بگیر که بر تشنگان سراب نیم

ز بخت داعی شاهِ دکن سخن سنج است
برائے ارزش گوهر در اضطراب نیم

سلطان محمود صاحب برق

ز مدح خیر بشر غافل اے جناب نیم
هزار شکر که دور از رهِ ثواب نیم

فرشتگانِ لحد از من و حساب و کتاب
ز مدح خوان نبی و ابو تراب نیم

وِلائے پنجتن پاک دارم اندر دل
ازین جهت بخدا لایق عذاب نیم

بهوش باش که شاه دکن چه فرماید
برنگ سبزهٔ خوابیده مست خواب نیم

پناه از که بخواهم ز جور پیر فلک
حضور شاه دکن آه بار یاب نیم

صبا به پرس ز شاه علوم آصفجاه
ز نسل شاهجهان مالک الرّقاب نیم

نه تخت ماند نه کشور نه سیم و زر ای برق
ز محتسب ز چه ترسم که در حساب نیم

بصیر

ز دست گردشِ دوران به اضطراب نیم
ز جور چرخ نه ترسم که کامیاب نیم

به آب صبر کشم آتشِ فراق تو دوست
چسان قرار نه گیرم که چون عقاب نیم

مرا چو موج فلک محو کے تواند ساخت
که در تلاطم بحر الم حباب نیم

بسوز عشق چو پروانه جان بشوق دهم
بسان شمع ز آتش به پیچ و تاب نیم

گذشت عهد جوانی برفت لطفِ گناه
چرا به هوش نیایم که مست خواب نیم

حصول عیش ز اندوه سهل تر باشد
مرا که عقل بود ایمن از حساب نیم

خوشم بصیر که مستانه عمر می گذرد
هزار شکر که منت کش شراب نیم

خمار قافیہ - ردیف آلودہ

کلام فیض التیام اعلیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

دیدۂ نرگسِ شہلا ز خمار آلودہ
جام و مینا و خم از کیف بہار آلودہ

در غمِ کشتۂ تو گریہ چنان کرد کہ شد
گلِ مدفن ہمہ از شمعِ مزار آلودہ

در چمن گوشِ گل و لالہ و نسرین و سمن
از نوا سنجیِ مرغانِ بہار آلودہ

دلِ مجنوں بہ ہمین وجہ مکدر گردید
کہ شدہ ناقۂ لیلیٰ ز غبار آلودہ

ساقیا خیز کہ دوراست مبارک ہر سو
گشتہ از نکہتِ گل بادِ بہار آلودہ

زہد و تقویٰ بہ کسے در نظرم چوں آید
رند و زاہد ہمہ در عشقِ نگار آلودہ

نظرِ لطفِ نبی ہست چو بر من عثمان
نفسِ من پاک شود گرچہ ہزار آلودہ

نواب کاظم جاہ بہادر

جَستہ بُوئے گل آمد بہار آلودہ
چوں صبا لخلخۂ زلفِ نگار آلودہ

غرق در بحرِ محبت شدہ ام۔ چوں نشود
دامنِ ساحلِ مقصود غبار آلودہ

مژدۂ وصل نسیمِ سحری زود بیار
کہ دلِ من شود از رنگِ قرار آلودہ

ہر کہ نوشید زمینائے محبّت جامے
باشد او تا بقیامت بہ خمار آلودہ

دخلِ اغیار بہ بزمش نشود جز عشّاق
کے زبیگانہ شود صحبتِ یار آلودہ

گر روی سوئے چمن محو شود سوسن و گل
زانکہ گیسوئے تو با مشکِ تتار آلودہ

چوں نوشتم صفتِ لعلِ لبش۔ شد کاظم
زاب کوثر قلمِ سحر نگار آلودہ

نواب حشمت جاہا

نگہِ دیدۂ مخمورِ خمار آلودہ
نکہتِ گیسوئے تو مشکِ تتار آلودہ

در چمن ہیں کہ ز عطرِ عرقِ لالہ و گل
آستیں تر شد و دامانِ بہار آلودہ

بہ سیاہی و بہ تاریکیِ شامِ فرقت
گرمیِ شوق مرا کرد کنار آلودہ

دلِ من شد ہدفِ غمزۂ خونریزِ بتاں
حیف در خونِ تمنّاست شکار آلودہ

غرّہ چوں کرد گلے در چمستانِ جہاں
دامنِ پیرہنش گشت ز خار آلودہ

سرد گردید ہمہ آتشِ سوزِ ہجراں
از سرشکم چو شدہ دامنِ یار آلودہ

صاف دارا ز حسد و کینہ دلِ خود حشمت
کس نہ بیند چو شد آئینہ غبار آلودہ

نواب تقی جاہ بہادر

نکہتِ زلف زِ تو بادِ بہار آلودہ
ہم زِ خوں گشت دلِ چین و تتار آلودہ

بَرد تا بہ خرابات کنم اندیشہ
کششِ ایں اثرِ چشمِ خمار آلودہ

بادہ صاف نخواہیم زِ تو پیرِ مغاں
جام از نشۂ چشمِ تو بیار آلودہ

بوالعجب آتش و ہم آب نمودہ یک جا
بہ عرقِ ایں رخِ رنگین نگار آلودہ

حیف بر قسمتِ واژوں کہ عجب گلچینم
جائے گل دامنِ من گشت بہ خار آلودہ

از دلِ چرخ پُر از کینہ صفائے مطلب
کہ صفا کے دہد آئینہ غبار آلودہ

آبِ رحمت کندش پاک زِ شست و شوئے
گر بعصیاں کہ تقی ہست ہزار آلودہ

نواب بشارت جاہ بہا

بزمِ مے گرم شد از چشمِ خمار آلودہ
بادہ در جوش و چمن گشت بہار آلودہ

بوبہارِ چمنِ حسن چو یک جلوہ نمود
نخلِ اُمیدِ دلم گشت ببار آلودہ

شعلۂ حسن کہ در خرمنِ صبرم انداخت
دلم آں برق ادا کرد شرار آلودہ

صبحدم کاکلِ مشکیں چو کشادی بہ چمن
از نسیمِ تو شدہ بادِ بہار آلودہ

طرفہ کارے کہ ز یک قطرۂ شبنم بچمن
ہمرہِ دامنِ گل دستِ نہار آلودہ

رہروِ وادیٔ الفت نتواں طے کردن
جادۂ منزلِ مقصد بہ غبار آلودہ

جوہرِ بادۂ گلرنگ **بشارت** داند
چوں ازیں شیشۂ مے کرد کنار آلودہ

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

دوش آمد زمے سرخ نگار آلودہ
دست بر دوش حریفان خمار آلودہ

جلوۂ وصل ز دل ظلمتِ فرقت بربود
روز روشن نہ بود با شب تار آلودہ

نالۂ گرم چو کردم جگر و دل می سوخت
گرد بادیست کہ بر خاست شرار آلودہ

پائے سودا زدگاں طالبِ خارست بیاغ
بچہ کار است بیابان بہار آلودہ

مستی جوش بہاراں نظر می دارد
دیدۂ نرگس شہلاست خمار آلودہ

تا کجا گردش شوریدہ سرانِ عشقت
پا ز رفتار بماند آبلہ وار آلودہ

کفر و دین است ہمانا سر ہر پندار وجود
پاکش اے شاد ازیں وادیٔ خار آلودہ

نواب ضیا یار جنگ ضیا

نیست از رنگ حنا دست نگار آلودہ
پنجۂ شیر شد از خون شکار آلودہ

ژالہ با آتش گل طرفہ تماشا دارد
گوئیا ابر بہار است شرار آلودہ

گریہ دل پاک نسازد ز کدورت چہ کنم
روبہ آئینہ کہ گردید غبار آلودہ

پائے در گل شدم از بار علایق اے دوست
ہمچو نخلے کہ بود با گل و بار آلودہ

ساز ہستی مرا ہر نفس آہنگے ہست
تار از نغمہ شد و نغمہ ز تار آلودہ

ز آتش لعل تو داب تو دلم سوخت مریز
زہر در کام من از چشم خمار آلودہ

اندکے گر نفشانیم ضیا گرد ملال
دامن بحر شود تا بہ کنار آلودہ

مسعود علی صاحب محوی

دوش آمد بر من یار خمار آلودہ
مطلع عارض تابان بہ غبار آلودہ

گفت اے محوی آشفتہ اسیر خد و خال
چند مانی بغم لیل و نہار آلودہ

قدم از حجرہ بردن نہ کہ پر از گل بینی
تودہ خاک کہ دیدی بود بہ خار آلودہ

روئے گلزار بانواع ریا چین گردید
ہمچو از رنگ بصد نقش و نگار آلودہ

تا توانی مدہ از دست دراین موسم گل
دامن دشت بالوان بہار آلودہ

بوسہ بر لب زدم و گفتمش ای جان مرا
قصۂ سرو پا خواب و خمار آلودہ

خوشتر از سیر گلستان و تماشائے بہا
نزد من دیدن تو بوس و کنار آلودہ

محمد عبداللہ خاں صاحب کامل

دل خود را مکن از رنگ نگار آلودہ
نہ خرد ہیچکس آئینہ غبار آلودہ

وائے قسمت کہ بہ دامانِ دلِ زار فگند
پسِ عمرے گلِ نظارہ بہ خار آلودہ

کردۂ گرچہ اسیرم بہ کمندِ زلفت
شد دماغِ دلم از مشکِ تتار آلودہ

پائے کوباں برہِ ناز میا می ترسم
کہ شود دامنت از خاکِ مزار آلودہ

ہر منصور بباید کہ برنگ آرد کار
مکن از خونِ ہوس دامنِ دار آلودہ

دوش در بزم عجب شورش و مستی افزود
مئے دو آتشۂ چشمِ خمار آلودہ

می نہ دانم کہ؟ ز و آتش بہ دلم اے کامل
خیزد از دیدۂ من جوئے شرار آلودہ

ہدایت محی الدین خان صاحب فدائی

از غمِ ہجر کسے شد دل زار آلودہ
تپش عشق مرا کرد بنار آلودہ

کاکلِ یار پریشانست بر خسارۂ او
منظرے ہست کہ شد لیل و نہار آلودہ

در شبِ ہجر خیالِ رخِ جاناں دارم
اضطراب دلِ من گشت قرار آلودہ

اشک من گرم شد از آتش سوزِ ہجراں
اینقدر گرم کہ آبیست شرار آلودہ

حاجتم نیست بمیخانہ و جام و مطرب
دلِ من مست شد از چشمِ خمار آلودہ

خاک را با تو چہ نسبت کہ سراپا نوری
سفر دور ترا کرد غبار آلودہ

غزلِ خوب فدائی بچناں باید گفت
در معیشت چو بود فکر بکار آلودہ

عبداللہ عمادی صاحب

خرقہ از مے مکن اے بادہ گسار آلودہ
کہ ز شبنم نشود پائے بہار آلودہ

بطہارت بگزر در حرمِ حضرت عشق
کہ مبادا شود ایں راہگزار آلودہ

با چنیں روئے چو مہ زنگ کدورت خوش نیست
چہرۂ ماہ نگردد بغبار آلودہ

مگر ایں راز دہد شرح زبان سوسن
کہ چساں دیدۂ نرگس بخمار آلودہ

شیب از اں روز کہ در کار شباب افتادست
دامنِ لیل شد از داغ نہار آلودہ

بندۂ شاہ دکن باشم و کوثر بکشم
خاکبوسان درش را مشمار آلودہ

دست بکشائے برامراوتی و ایلچ پور
بیش ازیں خوش نبود روئے برار آلودہ

محمد یعقوب خاں صاحب اعجاز

از غبار حسد و بغض مدار آلودہ
دل چو آئینہ بباید نہ غبار آلودہ

آتش عشق کہ اندر دل خود میدارم
نالہ و آہ برایدبہ شرار آلودہ

حاصلے نیست ازیں زہد ریائی زاہد
دلق از بادۂ تزویر مدار آلودہ

نیست از خود خبرم ہیچ کہ پیمانۂ عشق
آنچناں کرد مرا مست و خمار آلودہ

صافتہ از زنگ ہوس آئینۂ دل چو کنی
نبود تیرہ و تاریک و غبار آلودہ

ندہد غیر زیاں غیبت مردم سودے
دہن خویش ازیں عیب مدار آلودہ

در خراباتِ جہاں نیست چو اعجاز کسے
از مے حب علی مست و خمار آلودہ

حکیم مرزا قاسم علی بیگ صاحب آخگر

کیست این تیغ بکف چشم خمار آلوده
می رسد دست بخونِ دل زار آلوده

دیشب آمد ز دو سو زلف سیه غالیه بیز
پائے تا سر همه در مشک تتار آلوده

چمن امروز چه نسرین است که بلبل شده است
هر گلی بر سر شاخ است بهار آلوده

نگهش زد چه خدنگی ز کمانخانه چشم
همه از زخم شد این دوش و کنار آلوده

دل ربابی است که از فرط نوا سنجیٔ عشق
هست با نغمهٔ جان هر رگِ تار آلوده

خاکبازی کند آن شوخ که طفل است هنوز
دامن و دست شد از گرد و غبار آلوده

غم عصیان چه بود ز اشک ندامت آخگر
شود این نامهٔ من روز شمار آلوده

شیدا محمد صاحب شیدا

کرد تنها نه مرا نرگس یار آلوده
حشر برپاست ازان چشم خمار آلوده

بر نچینی گل مقصود ز گلزار جهان
خویش را تا نه کنی با خس و خار آلوده

آمده بود به میخانه بمنعم زاهد
گشت از دختر رز آخر کار آلوده

هیچ پرسش نه شود روز قیامت ناصح
دامنے گر شده در فصل بهار آلوده

بهر دنیائے دنی آبروئے خویش مریز
تا بذلت نشود عز و وقار آلوده

ترس اے چرخ ستمگار ز پامالیٔ خود
شد ز من سر بهوا آه شرار آلوده

کارگر ریشه دوانیٔ عدو شد شیدا
خاطر یار ز من گشت غبار آلوده

محمد نصیر الدین صاحب شرقی

مژدہ باد اکہ خزاں رفت خمار آلودہ
میرسد موسمِ گل از بر و بار آلودہ

چہرۂ گل شدہ خوش گل بہ گلاب آغشتہ
دیدۂ نرگسِ شہلا ز خمار آلودہ

دست ساقی ہمہ در بادۂ ناب آغشتہ
گیسوانش ہمہ در مشک تتار آلودہ

بوسہا از لب او چیدم و بس دلشادم
از گناہے کہ شدم در بر بار آلودہ

گر نیم چست بہ عقبیٰ طلبی طعنہ مزن
خوش زیم مست بہ مے لیل و نہار آلودہ

ریش قاضی بہ سرِ جام و دلش در غم حور
شرقیا ہر دو بگشتند غبار آلودہ

کپٹن اعجاز علی صاحب شہرت

ایں مۓ عیش و نشاط ست بگیر اے زاہد
دامن زہد دریں بزم بدار آلودہ

شفق صبح نباشد عقب شام فراق
گشت از خونِ دل من شب تار آلودہ

اے خنا بستہ میا بر سر تربت ترسم
پائے نازک بشود گرد مزار آلودہ

در پئے ناقہ دواں قیس بجالے عجبے
پائے پر آبلہ و روئے غبار آلودہ

از کجا میرسی اے جانِ شہیدانِ ادا
خونچکاں خنجر و دامن بغبار آلودہ

شہرت از اشک ندامت بکنی چارہ گری
دامن زیست بہ عصیاں گلزار آلودہ

محمد کمال الدین صاحب

شد بنوک مژه ات سینه فگار آلوده
مینماید بنظر ها گل خار آلوده

هر دم اندیشم ازین روئے بعرض مطلب
بغضب تا نشود خاطرِ یار آلوده

ضبط افغاں من از بهرِ امان فلک است
ورنه کم نیست به شرارهِ شرار آلوده

تا سرخون نشود باعث رسوائی خلق
هست در رنگ حنا دستِ نگار آلوده

فکر پامالی مرقد بسرم نیست مگر
پائے نازک نشود گرد و غبار آلوده

دستِ خود از مئے و معشوق بشو در پیری
دامن خویش مکن آخرِ کار آلوده

سید علی صاحب منظور

به رهت بنیم ازین چشم خمار آلوده
که رخ مهر وشان است غبار آلوده

سرخیٔ خونِ منِ خسته در و بایستے
هست از خونِ حنا دستِ نگار آلوده

من بدل پرورش شوق شهادت نکنم
تا به خونم نشود دامنِ یار آلوده

هوس بادهٔ عشق تو بود مستیٔ من
نگهم هست براین چشم خمار آلوده

ما نخواهیم که در کوئے کسے قیس صفت
خویش بانیم بدین روئے غبار آلوده

چشم عبرت بکشا و بنگر اے منظور
همه گل بود از خونِ بهار آلوده

محمد مصطفےٰ حسین صاحب آصفی

عکس آں چشمِ خمارلیست کہ مامی بینیم
دیدۂ نرگس شہلا ز خمار آلودہ

دامن ملک خرابات بگیر و خوش باش
کہ دلے نیست دریں دیر غبار آلودہ

بر رُخ دہر چنیں گلشن ہستی نہ دمید
تا فضایش نہ شد از نکہتِ یار آلودہ

غازۂ مکر نماید رُخ روز روشن
از سیہ کاری و رندی شب تار آلودہ

آصفی خاک شدی در طلب وصل نگار
بچنیں گرد مکن دامن یار آلودہ

احتشام احمد صاحب اسد

طرۂ سنبل تو مشک تتار آلودہ
گلِ رخسار حسینت ز بہار آلودہ

عزم گلگشت چو آں سروِ قدِ ما بنمود
چمنستانِ جہاں گشت بہار آلودہ

تو بیا و نگر انجام خود آرائیٔ را
تنِ عاشق بشد از خاک مزار آلودہ

للہ الحمد کہ عیسیٰ نفسے را خواہم
دارم از دردِ محبّت دل زار آلودہ

نیست در کار اسد بادۂ و پیمانۂ و جام
کرد سرشار مرا چشم خمار آلودہ

غلام محمد خاں صاحب ایجاد

نیست بارنگِ حنا دست نگار آلودہ
بلکہ از خونِ شہیداں ست چنار آلودہ

صید شوریدہ دلاں میکند از راہ فریب
دامِ گیسوئے تو از مشک تتار آلودہ

مبتلا کرد بہ یک عشوہ دل بیمارم
دیدۂ نرگس شہلا ز خمار آلودہ

طے نکرد است کسے مرحلۂ عشق ز زہد
مگر آں رند خرابات و غبار آلودہ

دور مجنوں شد و تا نوبتِ ایجاد رسید
ہمچناں وادی لیلیٰ است بخار آلودہ

بصیر

ہیچکس را بجہاں عیش نباشد دائم
ہست اینجا بہ خزاں فصل بہار آلودہ

نیک و بد لازم و ملزوم بہم ساختہ اند
ہر گلی ہست دریں باغ بہ خار آلودہ

نبرد رنگ ز دل اشک ریا کاریٔ ما
کے تواں پاک شود آب غبار آلودہ

جز دعا پیش کش او چہ تواں کرد بصیر
بہ ثنا ہست لب شکر گزار آلودہ

رشید الدین خاں صاحب عالی

عکس روئے تو ازاں دم کہ میانش افتاد
شد ز حسنت رخِ آئینہ غبار آلودہ

می نماید زلب و عارضِ تو در گلشن
گل بگل غنچہ بہ غنچہ ز بہار آلودہ

غم مخور از خلش رنج و مصائب اے دل
ہم گل و غنچہ بشاخ است ز خار آلودہ

بگذر از فکر جہاں ذکر خدا کن عالی
چند باشی تو بایں نقش و نگار آلودہ

سید محمد رحمت اللہ صاحب خوشدل

تا بود آئینۂ قلب غبار آلودہ
رو نماید نہ دراں چشم خمار آلودہ

بسکہ از نکہت آں گیسوئے عنبر بوئش
دوش گردید صبا مشک تتار آلودہ

صبح تا شام بود دشت نوردی کارم
در رہِ عشق تو ام گرد و غبار آلودہ

مستی خوشدلِ بدمست چہ پرسی کہ مدام
ہست از مستیٔ چشم تو خمار آلودہ

سید محمد حسین صاحب آزاد

سر منصور بہ خوں شد سرِ دار آلودہ
لیک جسمش نہ شدہ زیر مزار آلودہ

حاجت رنگ حنا نیست ترا اے صیاد
زانکہ شد دست تو در خون شکار آلودہ

خاکساری بگزیں ہست پسند معشوق
روئے عشاق ازیں گرد و غبار آلودہ

تا کجا غافلی آزاد ز غفلت باز آ
تا بہ کے دامنِ تو لیل و نہار آلودہ

مصرعه طرح

(۵)

بهارِ سوختن گر دید شمعِ بزمِ ما! مشب

قافیه ما - ردیف امشب

کلام فصاحت التیام اعلیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ وسلطنتہ

بہار سوختن گردید شمع بزم ما امشب
تواں چیدن گل از بال و پر پروانہ ما امشب

چنان لبریز حسرت گشتہ چشم از تاب رخسارش
کہ مژگانم نمی گردد بمژگان آشنا امشب

چناں خون وفا کردی ستمگر در شب وعدہ
کہ رنگ آلود شد آں خنجر ناز و ادا امشب

دو زلفت بود گر غارتگر صبر و قرار من
بہ یغما برد جان و دل دو چشمت از حیا امشب

بہ بزم بادہ از پیراہن زاہد چہ می پرسی
کہ رنگ آورد مثل جامہ گل ایں قبا امشب

بہ چشمش تو تیا پیدا نمودہ بامداد افسوں
کہ پابستہ شدہ اے وائے ایں رنگ حنا امشب

کدامی ماہوش بکشود جعد مشکبو عثمان
کہ فرحاں گشتہ ہر سومی وزد باد صبا امشب

نواب کاظم جاہ بہادر

شود نے پردہ روئے تو اگر جلوہ نما مشب
زخجلت چون نگردد ماہِ تابانے ضیا مشب

ندانیم اندریں سودا خداوندا چہ پیش آید
بر آں جلوۂ جاناں قرار و صبرِ ما مشب

نوشتم نظمِ دلکش در ثنائے روئے تابانش
چناں روشن کہ از وے ماہ شد غرقِ حیا مشب

شنیدم نغمۂ بلبل بدیدم نعرہ زن قمری
ہمہ مرغانِ بستانند مصروفِ ثنا مشب

بہ پیشِ کاکلش سنبل وجودِ خود عبث داند
ہم آہوئے ختن را مشک بیزی شد خطا مشب

نمی دانیم کے بیدار گردد طالعِ خفتہ
کہ ہنگامِ سحر آمد نیامد یارِ ما مشب

دمیدہ آنچناں گل از زمینِ شعرِ تو کاظم
زبویش شد چمن جاں بخش و ہم فرحت فزا مشب

نواب حشمت جاه بہادر

ز وصلِ شاہد مقصد بر آمد مدّعا امشب
کہ دامانِ اجابت ہست در دستِ دعا امشب

منوّر گشت در ہجرش ز داغِ دل سیہ خانہ
شدہ روشن چراغِ محفلِ مہر و وفا امشب

چرا اے محتسب از بادہ خواری دست بردارم
چو بینم ساغرِ مے در کفِ ہر پارسا امشب

منم بیدار مثلِ چشمِ انجم در غمِ ہجراں
نخوابِ استراحت ہست بختِ نارسا امشب

بگو با چرخِ ظالم دست از جور و جفا بر کش
کہ آہِ دل شکستہ ہست تیرِ بے خطا امشب

وصالِ یار با من از جدائی نیست کم ای دل
ز من صد حیف باشد حسرت و ارمان جدا امشب

بگو حشمت بجاناں من بہ شوقت جاں بلب گشتم
مکن خونِ تمنّایم تو از عذرِ حنا امشب

نواب تقی جاه بهادر

به محفل گرم سازم قصهٔ زلف رسا امشب
رفتم بار سیمان غیر در چاه بلا امشب

قدومش را که بودم منتظر با صد تمنّا ها
به حیرت ام که آن هم گشت پابند حنا امشب

دل من پاره پاره مختسب کرده جدا ساقی
شکسته ساغر و مینای صهبا هم جدا امشب

بحمد الله که پرده از رخ پر نور بردارم
کنم بند گریبان سحر از دست وا امشب

تو بهر وصل اے مه خود بیائی در کنار من
هم آغوش اثر باشد اگر دست دعا امشب

شوم هر بار قربان سوزدم صد بار گر خسنش
نه از شعله چو پروانه فتم از دست و پا امشب

تقی انجام این سودائے زلف مه رخان بنگر
مثال دود شمع محفلم سر در هوا امشب

نواب بشارت جاه بہا

بہارِ تازہ ریزد عارضِ تو ساقیا امشب
شرابِ خندۂ گل ہست دُردِ جامِ ما امشب

خوشا بختے کہ در ہر تارِ زلفش غالیہ سایہ
شدہ رشکِ شمیمِ نافۂ مشکِ خطا امشب

نہ چوں من خونِ تو بہ رایجامِ اغوان ریزم
کہ چشمِ بادہ پیمایش دہد بر من صلا امشب

شرابِ خوشگوارم ساقیا طرفہ خمار آرد
چو بینم جلوۂ مستی بچشمِ خوش ادا امشب

بدورِ نرگسِ مستش نہ جامِ مازمے پُر شد
کہ کارِ محتسب سازد بچشمِ او حیا امشب

بہ شمعِ بزمِ تاثیرِ بہاراں اے صبا بنگر
زبانِ آتشینش گل دہد پروانہ را امشب

نہ من تنہا بشارت مثلِ نرگس محو حیرانم
ازاں چشم و جبینش ہم حیا کردہ بہا امشب

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

به بزمش آمدم باشد که بنشاند مرا امشب
برآرد این تمنائے دل زارم خدا امشب

دلے پُر درد دارم درد را درمان منے خواہم
چرا بیتاب میداری بیا امروز یا امشب

نہم گر سر بپایت رُخ مگردان اے صنم از من
که میل سجده دارم هم ترا خوانم دعا امشب

بہجرش زیستن آساں نمود الا تواں گفتن
چو شمعم گشت روشن کرد و آمد بر ملا امشب

مشام جان معطر میشود زان زلف مشک آگیں
تو گفتی نافه ها بگشاده می آید هوا امشب

دلم گم گشته بود اندر خم زلفش ندانستم
که چشمم خشم آلودش برد جان مرا امشب

چه می پرسی تو حال شاد صوفی رند مشرب را
که می آید بمیخانه بشکل پارسا امشب

نواب ضیا یار جنگ ضیاؔ

بگلشن جشن معراج است اے بلبل کجا امشب
که ہر گل می نماید شاہد رنگین قبا امشب

زِ سُبحَانَ الَّذِی اَسرٰی ہویدا گشت بر عالم
که گوید آشنا رمزی بگوش آشنا امشب

شہود و غیب یکسانست پیش چشم بینائے
که در یک لحظہ بر ہم زد نگاہش پردہا امشب

پر روح الامین راہمت پرواز بایستے
بقصر قاب قوسین است سیر مصطفیٰ امشب

بجائے شمع می سوزد دل روحانیاں اینجا
محمدؐ مسند آراشد بعرش کبریا امشب

زہے خلوت که دارد طالب و مطلوب را باہم
بسوئے مصطفیٰ بین تا نظر آید خدا امشب

ضیاؔ این نعت را گر عندلیب خوش نوا خواند
برآید از لب ہر غنچہ شور مرحبا امشب

مسعود علی صاحب محوی

بپا جشن ہمایونست از فضل خدا امشب
دگر گونست دل آویزی ارض و سما امشب

زمیں در حالت وجد و طرب مستانہ مے جنبد
پئے عیش جہاں عامست از گردوں صلا امشب

که افشاندہ ست دامان تلطف بر سر عالم
که میخیزد نشاط انگیز ہر موج ہوا امشب

ز سر پا کردہ مے آیند از ہر سو ہوا خواہان
نمے دانند ایں دلدادگاں سر را ز پا امشب

ز فیض عام و بخششہائے بے اندازہ شاہی
بصد برگ و نوا گردید مرد بے نوا امشب

رہ عشاق را یک پردہ بالاتر بزن مطرب
که میرقصد شراب عیش در پیمانہ ہا امشب

بگوشم میرسد آواز تحسینِ سخن سنجاں
غزلخوانست شاید محوی شیوا نوا امشب

محمد عبداللہ خان صاحب کامل

ببوسیدم چو من پائے سگِ کوے ترا امشب
ببامِ عرش پرزد طائرِ بختِ رسا امشب

نمی دانم کہ با روشن کرد ایں سروِ چراغاں را
ہمیں پروانۂ سدرہ کہ جاں کردش فدا امشب

چو آں سروِ خراماں با قدِ رعنا بہ بزم آمد
بہ ہر دل شور سر زد با ہزاراں فتنہ ہا امشب

منِ رندِ صبوکش را کلہ از سر نیفتا دست
کہ زاہد ہم بہ مستی شد برہنہ از قبا امشب

سرِ خود را نہ بردارم زِ سنگِ آستانِ او
بر آمد کز نگاہِ لطفِ او صد مدعا امشب

الٰہی "آصفِ سابع" شہنشاہِ جہاں بادا
ہمیں یک مدعائے دل بخواہم از خدا امشب

بحمداللہ چہ خوش وقت است **کامل** دیدہ بادیدہ
بگوید رمزِ دل را آشنا با آشنا امشب

سیّد ہدایت محیُ الدّین خان صاحب فدائی

دلِ غمدیدگانرا شد مسرت رونما امشب
باوجِ حُسن و خوبی جلوہ گر شد مہ لقا امشب

منور کلبۂ تاریک ما فرمود مہ روئے
زہے طالع رسیدہ بر فلک بخت رسا امشب

نمیدانم چہ میگوئی بمن اے ناصح نادان
بجان مشغول ہستم من بہ کامِ دلربا امشب

بعشق شمع روئے تا بہ کئے سوز و دل و جانم
ببین طے کردہ ام این تیرہ راہی تا کجا امشب

کجا رفتہ بگو اے نازنین آن دعوی عفت
ز رخسارت کند شوخی ببین زلفِ دوتا امشب

بشام ہجرت آن روح الامینؑ آورد پیغامے
کہ خواہد شد نمایان کار از مشکل کشا امشب

عروسِ کام در آغوش **عثمان** رونما آمد
فدائی خوش نگر نوشہ نماید شاہ ما امشب

عبداللہ عمادی صاحب

نوائے تازۂ عشرت زند ہر بے نوا امشب
بیادِ خسرو شیریں سخن ناز دگدا امشب

شبِ تاریک فرقت از فروغش تا بہ روز آید
بیا اے طرّۂ مشکیں کنیم اورا دعا امشب

نہانی دست در گیسوی مشک افشان زدن خواہم
زمانے دیدہ بر ہم نہ خدارا اے صبا امشب

نگارِ دلربا در بر فضائے جاں ستاں برسر
نمیدانم چگونہ عذر خواہم از قضا امشب

تو اے بُت جلوہا مفروش کاز بتخانہ ببریدم
بحمداللہ کہ می دارم سرے خوش باخدا امشب

شد آں روزے کہ بودے مدّعای دل شبِ وصلے
کدامیں سو بر دیارب دلِ بے مدّعا امشب

وفائے نازنیناں گرچہ نامے بے نشاں باشد
زمانے باوفاداراں بساز اے بے وفا امشب

رشید الدین خاں صاحب عالی

زمدّتہا ندیدم رنگ روئے بادہ تا امشب
فگن در ساغرِ من ہر چہ داری ساقیا امشب

نماید جلوہ گاہِ طور از سر تا بپا امشب
بہارِ سوختن گردید شمعِ بزم ما امشب

مزن بر سینہ ام تیغِ فراق از کج ادائیہا
مثوائے خسرو خوبان زآغوشم جدا امشب

شبِ ماہ است و دورِ ساغر و جوشِ گل و لالہ
تو فردا گر نمی آئی بیا امشب بیا امشب

چہ گل چیند دل از باغِ وصالش با چنین رنجے
چو باشد ظلم و جور امشب ستم امشب جفا امشب

دلم خون می شود از جلوہ چشمانِ میگونش
بسوزد دامنِ صبر آتشِ رنگِ حنا امشب

نوید وصل آورد است شاید نامہ بر ورنہ
بدردِ ہجر خاموشی تو اے عالی چرا امشب

غلام محمّد خان صاحب ایجاد

درخشان ظلمتِ لیل است چو شمس الضحیٰ امشب
که مصروفست در جشنِ گره سرکارِ ما امشب

بیا اے ماهِ عالمتاب بے رویت نمی بینم
به بزمِ ماه رویانِ جهان نور و ضیا امشب

بده در کاسهٔ زرّین مرا زان باده اے ساقی
که بدمستی کند از دیدنش هر پارسا امشب

بخور زاب عِنب یک جرعهٔ گر آبرو خواهی
بعشرت کوش اے زاهد بیا در بزمِ ما امشب

نزولِ رحمتِ یزدانست بے حد جا بجا امشب
نوائے تهنیت از فرش رفته تا سما امشب

فروزان از چراغان قصر شاهی هست چون کیوان
زمینِ اخترِ فرخندهٔ سلطانِ ما امشب

دعائے دولت و اقبالِ شه ایجاد پیهم کن
باخلاصِ دلی در بارگاهِ کبریا امشب

سیّد محمّد علی صاحب داعی

سکون آمد بجای اضطراب دل چرا امشب
یقین مهمان من گردد اجل یا دلربا امشب

نگارے را خرامان رخ درخشان دیدم و گفتم
خجل میگردد از ماهِ زمین ماهِ سما امشب

دگر تاب شکیبائی ندارم کام یاکشتن
نخواهم کرد امانت ز دست خود رها امشب

بیا دارویت از ماه نو چون بسمل افتادم
امیدم نیست تا فردا ترا بینم بیا امشب

شب تاریک و پا پر آبله وادی مغیلان زار
چه سازم گر بگوش آید مرا بانگ درا امشب

بکام دل پس از عمری گرفتم یار را در بر
شود در طول چون روز قیامت اے خدا امشب

قبول درگه حقم که یارم در کنار آمد
برای شاه عثمان میکند داعی دعا امشب

محمد کمال الدین صاحب

زہے قسمت کہ شد آں ماہوش رونق فزا امشب
شد از نورِ رخش چشمِ تماشا پُر ضیا امشب

بہ پیشش داستانِ عشق کردم ابتدا امشب
مگر چشمے ندارم بشنود تا انتہا امشب

بیادِ زلفِ شب گونش نظر بر آسماں دارم
کدام آفت شود نازل ز بالائے سما امشب

بغیر از دردِ تو در خانۂ دل نیست مہمانے
تکلف برطرف ممنوں بکن ما را بیا امشب

کشیدن انتظارش باعثِ تضییعِ اوقات است
چہ امید است گردد وعدۂ دیشب وفا امشب

بسر شد عمرِ من اما نشد صبحِ شبِ فرقت
بطولانی نباشد کمتر از روزِ جزا امشب

تغافل در عیادت موجبِ حرمانِ دیدار است
مریضِ غم فدایت می شود امروز یا امشب

سید محمد علی صفوی مؤثر

لگن رشکِ چمن پروانہ شد بلبل نما امشب
بہارِ سوختن گردید شمعِ بزم ما امشب

رہینِ منتِ گل گیر گشتہ عشقِ پروانہ
زگل کردند پُر دامانِ خود پروانہا امشب

گل ست و پائے پروانہ۔ ببین جذبِ محبت را
کہ معشوق ست عاشق را نہادہ سر بپا امشب

بہ میدانِ وفا پروانہ زعمِ ہمسری دارد
بیاید آن بتِ کافر بہ بالین یا خدا امشب

بروزِ اوّلین گم کردہ بودم عقل و ایمان را
ربود از راہِ عیاری دلم زلفِ دوتا امشب

چو زُہرہ دید بزمِ جشنِ مولود شہنشاہی
فلک پنداشتہ آمد بہ گیتی از سما امشب

بہ مدحِ شاہِ عالی جاہ چون مضمون ہمی جویم
مؤثر۔ سایہ بر فرقم کند بالِ ہما امشب

مرزا محمد خان طلعت یزدی

ندیم از جای خود برخیز و بزم ما مرتب کن
که شمعی میرسد از نو بجمع ما امشب

ز مئے پر کن قدح دل از غم دیرینه خالی کن
بنور باده روشن ساز این صحن و سرا امشب

مے ار خواهی مرادادن بمخموران دیگر ده
که من مستم ز دیدار جمال دل ربا امشب

چه مستی خوشتر از دیدار یار مهربان باشد
خصوص آن یار دلبندی که شد گیتی خدا امشب

شد امشب امشب بالی محل کز آصف هفتم
همه روز است و بار و یش بو د خوشب کجا امشب

بعشق شاه آصفجاه دوران طلعت یزدی
دمی الحمدی خواند زمانی هل اتی امشب

رائے سورج نارائن صاحب خاطر

بیا ساقی بده جام مئے گلگون مرا امشب
که از فضل خدا آمد بهار جانفزا امشب

چرا باشد ز نور آگین در و دیوار ما امشب
که هست آن مه لقا در پهلویم جلوه نما امشب

کرا هست اعتبار زندگی اے یار تا فردا
خدارا کن وفا عهد و صالت راز ما امشب

بفرداکے شوم من سرخرو در بزم جانسوزاں
که تا پروانه سان سوزم نه از سر تا بپا امشب

بسے در انتظار خویش حیران کرده ما را
بیا بهر خدا اے جانمن امروز یا امشب

شب وصلت ز عاشق تا کجا اے جانمن پرده
نقاب از رخ بکش تو بے حجابانه بیا امشب

پس از مدت ز وصل او شدم مسرور اے خاطر
نمی خواهم که یک لحظه شوم از وے جدا امشب

بصیر

نگوید چون ترا هر دل بگو ساقی دعا امشب
که جوش باده بکشاید سر این شیشه‌ها امشب

چو شام آن یار می آید دلم محشر کند برپا
نمی دانم کجا بگذارم این دیوانه را امشب

منم پروانهٔ شمع جمالِ آن قمر طلعت
ببینم تا چه می سازد بمن بختِ رسا امشب

چنان از خویشتن بیخود گشته‌ام خود هم نمی دانم
که چون دستم کند میل سر بند قبا امشب

بگو چشم تمنا را چرا بر روی خود بندم
دلم گوید که می آید ازین ره آشنا امشب

بصیر این فیض پابوسی سلطان دکن باشد
که بوسد هر کس از راه ادب دست مرا امشب

نواب حسین نواز جنگ خسرو

ببین لیل و نهار روئے و زلفش عالم آرائے
چه صبحِ دلکشا امشب چه شامِ پرفضا امشب

من و بلبل بهم در اضطراب دردِ تنهائی
بیا اے نازنین جمع انداربابِ وفا امشب

خدنگ ناز او با صد هزاران آرزومندی
دلِ بیتاب ما را می دهد نشو و نما امشب

بچشم نیم بازش جرعه جرعه مئے دهد ساقی
خنک ریزی بکامم شد برائے من قضا امشب

من اندر جستجو دیدم طلسمِ حیرت انگیزے
پرے پیکر بپیشم من جدا و دل جدا امشب

نگاه ناز او خسرو سرورِ جانفزا دارد
بحمد الله می گیرم ز قاتل خونبها امشب

محمد اسماعیل صاحب دہلوری

سرور جشن سالانہ و فور عیش شاہانہ
مثال وصل جانانہ مسرت انتما امشب

کجا نوروز را یارائے ہمدوشی و ہم سنگی
ز صد نوروز افزون تر بشادی سیما امشب

نظام الملک عثمان علیخان آصف سابع
شود حامی ترا آن تاجدار انما امشب

جوان عقل و جوان دولت جوان سال و جوان طالع
سعادت (چشم بد دور) از تو می جوید ہما امشب

الٰہی تا جہان باشد شہ ما حکمران باشد
ہمین باید ہمین شاید دعائے ما شما امشب

ایاز با نیاز اوست اسماعیل دہلوری
زہے قسمت تفقد گر کند محمود ما امشب

احتشام احمد صاحب اسد

بحمد اللہ رخ روشن نمود آن مہ لقا امشب
بحمد اللہ رسائی یافت بخت نارسا امشب

مدد اے قوت نطق و مدد اے زور گویائی
ارادہ کردہ ام گویم تمامی ماجرا امشب

رقیبان روسیاہی یافتند از داغ ناکامی
پسند یار چون گردید قلب مبتلا امشب

ز رعب حسن حرف آرزو بر لب نمی آید
ارادہ می کنم ہر شب کہ گویم مدعا امشب

چرا باشد نہ جان زار من قربان احسانش
حنائے دست کس بر رنگ کرد از خون ما امشب

اسد تاثیر اخلاص از زبان حال می گوید
دعائے ما شدہ مقبول درگاہ خدا امشب

محمد حسین صاحب طالب

برنگ شمع می سوزد دل بیتاب ما امشب
بروئے سیل اشک چشم ما تا آشنا امشب

به بزمش هر کسے را من پریشان حال می بینم
عجب هنگامه برپا کرد آن زلف رسا امشب

دهد ما را نشان از منزلش کس نیست در عالم
برائے ره نمودن پیش آمد شوق ما امشب

چو شبهائے دگر نادان مدان این لیلة القدر است
چو خواهی خیرها کن سجدها بر سجدها امشب

الٰہی عمر و جاهِ شاهِ عثمان را ترقی ده
بزاری میکند طالب ز تو هر دم دعا امشب

صبغة الله صاحب حامد

ز آتش می دمد گلزار اگر خواهد خدا امشب
ز شاخِ مبز خیزد شعلهٔ دشتِ طوی امشب

رسید افتان و خیزان تا بمنزل دوش پروانه
ز پے شمعِ شبستان می رساند خویش را امشب

شنیدم مژده پروانه رسیده تا بجانانه
حیاتِ تازهٔ فرداست حاصل از فنا امشب

چو صبحِ عید نوروزی مهتا از چراغانی شد
سر شکِ شادمانی شمع را جاریست تا امشب

تو ئی اے آصفِ سابع سلیمانِ زمان الحق
مثالِ مور حامد بهر تو گوید دعا امشب

محمد مصطفےٰ حسین صاحب آصفی

بحمداللہ شد آخر قصۂ جور و جفا امشب
مسیحا آمد و گردید درد دل دوا امشب

دلا سلطانِ خوبانِ جہان شد شحنۂ محفل
بخور بادہ کہ باشد جرم مے نوشی روا امشب

ز فیض پاک صہبا و زیمن جلوۂ ساقی
نہ بینم ہیچ کس در بزم از اہل ریا امشب

کنون چون غنچۂ دل وا کنم شکرے بجا آرم
کہ آمد ناگہان در دست آن بند قبا امشب

عیان از چہرۂ صوفیت آثار مسلمانی
بمے سجادہ آلودہ برندی مبتلا امشب

محمد شیدا صاحب شیدا

کرشمہ در ظہور آمد ز آہِ نارسا امشب
زہے طالع کہ گردیدست مہمان دلربا امشب

قیامت ہست زیر خاک افگندند مسازان
نمی بینم بجز شمع مزارم آشنا امشب

بسے خرسند از دیدار او بودم ندانستم
بود از خوبیٔ قسمت اجل ہم در قفا امشب

قیامت بگذرد بر من خدارا رحم بر حالم
کنی این حیلہ ہا تا کے بکن وعدہ وفا امشب

فسردہ خاطرِ یارم گواہی می دہد شیدا
فتادہ بر رقیب من مگر برق بلا امشب

سید شرف الدین صاحب ساقی

بطرز خاص مستانہ نشیدے سر زنم ساقی
بکن از دستِ نازک جامِ جمشیدی عطا امشب

بہ بختِ خویش می نازم چو می بینم پذیرائی
دعائے من در آغوشِ اثر کردست جا امشب

بپا نغزش نگہہ وزدیدہ اے جان و دلم قربان
ببزم از کجا آئی بگو بودی کجا امشب

مرا تصویر حیرت کرد جلوہ اے سرت گردم
ز تمکین تا بہ کے خاموش باشی لب کشا امشب

فروغِ طالعِ عثمان بہ افضالِ خدا ساقی
تجلی ریز می بینیم در ارض و سما امشب

سید سبحان علی صاحب لیق

تجلّی رخِ جانان چو شد جلوہ نما امشب
بہار سوختن گردید شمعِ بزمِ ما امشب

برقص و طیر می آیند مرغانِ جہان ہر سو
بمنزل گاہ مستان یک بیک آمد ہما امشب

براقِ تیز رو آمد ز سطحِ آسمان اینجا
بفرطِ شوق شد روح الامین ہم رہنما امشب

فلک نازان و عرش و لامکان بالید از فرحت
قدم بوسش ازاد شد وہ چہ عرش کبریا امشب

بگوش خلق آمد این ندائے جوش از ہاتف
کہ شد سلطانِ عالم بس شہ عثمانِ ما امشب

ظہور الحسن صاحب ناظمؔ

بصد زاری چنین برداشتم دستِ دعا امشب
الٰہی آید آن دلدار یا آید قضا امشب

مریض درد ہجران را رسیدہ جان بلب آخر
ز قید ہستیٔ فانی شود شاید رہا امشب

شب وصل است من مرعوب و دل از احجاب آمد
چہ تدبیرے کنم سازم چو عرض مدعا امشب

مہ کامل بصد نور و ضیا بر چرخ رخشان است
خجل گردد گر آئی سوئے بام آے مہ لقا امشب

فزون اقبال و عمر شاہِ عثمان علی باشد
بکن ورد زبان خویش ناظمؔ این دعا امشب

سید علی صاحب منظورؔ

ز چرخ کینہ جو شبہا تلطف خواستم اما
بہ یمن آشنا گشتم مسرت آشنا امشب

مغنی خوش نوا مے خوشگوار و ساقی خوشرو
نصیب ما ست فردوس طرب آپا رہا امشب

خطیب شہر با من شد مرید پیر میخانہ
مگر نذر خرابہ کرد تشریف ریا امشب

دلم جا میزند اندر خرابات جمال آرا
نگاہم برخورد از دید حسن جانفزا امشب

بہر شب می رسد این مژدہ اے منظورؔ در گوشم
دعائے شاہِ عثمان است در دا تقیا امشب

سید ابوالقاسم صاحب سرور

نمودم منفعل اورا ز شرح نهج بیدادش
بیا بنگر نیازِ شاه با ناز گدا امشب

فضا تار و خروش بحر و باد تند سهم آگین
به کشتی رخنها و مست صهبا ناخدا امشب

چنان پُر شد ز جوش جلوه اش ایوان رعنائی
که نظاره نیابد در حضورش هیچ جا امشب

چسان این شمعِ حسرت در سر جانبازی دهد هم
که پُر گردید صحن شعله از پروانها امشب

سرور از پرتو ماهِ مرام خانه ضو خیز است
فروغ طالع بیدار ما با آشنا امشب

میر ولایت علی صاحب وفا

چرا کیفِ سرور افزون نباشد ساقیا امشب
بهار سوختن گردید شمع بزم ما امشب

بگو بی التفاتیها مرا در گریه می آرد
بگویش گر گذر باشد ترا باد صبا امشب

منور شد دل تیره ز نور مصحفِ عارض
معطر کرد جان را نکهت زلفِ دوتا امشب

میسر گشت بعد از انتظاری این شب خلوت
چرا شرم و حیا امشب خموشی تا کجا امشب

تو زنده باش عثمان بر سریر آصفی دایم
زهر تار نفس آید وفا صوتِ دعا امشب

میر نظیر علیخاں صاحب نظیری

بلرزانید پائے عرش را آہِ رسا امشب
کہ آمد شوخ بہر پرسش احوال ما امشب

زابر آہ تیرہ روزِ من گردوں سیہ گشتہ
مگر طوفانِ نوح آید زسیلِ اشک ما امشب

گہے بر او نظر بردم گہے بر خود نظر کردم
خوشا بختے کہ آمد بر درم آں دلربا امشب

حنا بر دست مالیدہ کہ خونِ عاشقے کردہ
پریشاں زلف می آید بصد ناز و ادا امشب

دلم بُردی - تو ان و صبر بُردی - ہوش ہم بردی
سوئے ویرانۂ ما باز می آئی چرا امشب

حافظ محمد اسمٰعیل شریف صاحب ازل

بحال سوختہ جاناں کرم فرما بیا امشب
زبان شمع می گوید تو بشنو ماجرا امشب

بامید وصال گلرخاں افتادہ ام درہ
منم پامال در کوئے تباچوں نقش پا امشب

نقاب از چہرہ بردار و نما دیدار روئے خود
بدرگاہِ تو دارم بس ہمیں یک التجا امشب

ازل بر فرق من ظل شہِ کون و مکاں باشد
من مسکیں ندارم حاجت بالِ ہما امشب

حشمت

بیا ساقی بدہ جامِ مئے عشرت فزا امشب
برنگ خود برآمد شاہد گلگوں قبا امشب

بیا بنشیں ببیں سیر چراغاں را تماشا کن
بہار سوختن گردید شمعِ بزم ما امشب

زہے آں ساعتِ خرم کہ واباب اثر گردد
دعا مقبول باشد ہم حصول مدعا امشب

بماہ ہفتمیں چوں بدر کامل جلوہ افزا شد
امیر المؤمنین عثمان علی ظلِ خدا امشب

میرزا محمد رحیم خانصاحب فرخ

چو آمد از درم آن دلبر فرخ لقا امشب
بشد دنیائے دوں بہرم بہشت جانفزا امشب

اگر آن ترک مہوش از ترحم دستِ دل گیرد
بخاکپائے او سازم نثار جانِ فدا امشب

ازیں جشن سعید سالِ میلادِ شہ عثمان
شود شاداں بہ جنت روح پاک مصطفےٰ امشب

ز جشن سال میلادِ شہِ ملک دکن فرخ
بہ پیش منظر دل کردہ ام جشنے بپا امشب

محمد عبد السلام صاحب ذکی

دعائے نیمہ شب ہمچو تیر بے خطا باشد
دعا کردم ولے بینم نہ تاثیر دعا امشب

بیا برقع کشیدہ از رخ رنگیں بہ بزم ما
شود تا شام تنہائی صباحِ دلکشا امشب

گہے بر خانہ ام بینم گہے بینم رخ دلبر
کہ مہمانے چنیں در خانہ شد زینت فزا امشب

درخشیدہ چناں در کلبۂ من مہر رخشانے
کہ از انوار حسنش شد دل من پر ضیا امشب

سید عبد الغفور صاحب غریب

چناں بگداختم از آتش شوق گل اندامی
کہ میریزد بجائے اشک از چشمم ضیا امشب

زبس اے شوخ شرح قیمت حسن تو میخواہم
سنرداز من کند آئینۂ حیرت بہا امشب

مہ من روئے بنمود از کنار حلقۂ گیسو
برآمد از سواد شام ظلمت صبح ما امشب

غریبا در فراق شمع رومی سوختم یارے
بدانم خود کشی پروانہ رامی شد روا امشب

مصرعۂ طرح

(۶)

آتش زدن بہ خرمنِ جانم گناہِ کیست

قافیہ گناہ ۔ ردیف کیست

کلام فصاحت التیام اعلیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

دل بسملم بسینہ ز تیغ نگاہ کیست — روزم چو شب سیاہ ز زلف سیاہ کیست

نالیدن و بخاک طپیدن گناہ من — آتش زدن بحرمن جانم گناہ کیست

اینہا کہ زیب صحن گلستاں ہمی شدہ — بر لالہ و صنوبر و نسرین نگاہ کیست

بلبل چرا تو نالہ و ماتم کنی - بگو — بر باد گشتہ گلشن و صحرا ز آہ کیست

باشد ترا خبر نہ ازاں نرگس چمن — کحل البصر بہ دیدہ من گرد راہ کیست

جز حمایت و تائید غیبیم — ہر ساعتے مپرس کہ حفظ و پناہ کیست

عثمان منم یکے ز سگان درِ نبی صلعم
آثار تخت و تاج ندانم ز جاہ کیست

نواب کاظم جاہ بہادر

افزود بیقراریِ من ایں نگاہ کیست
ایں چشمِ خونچکاں بہ محبت گواہ کیست

رفتم بخاک و حسرتِ دیدار باقی است
اے آرزو بگوئے کہ چشمم براہ کیست

ایں آمدن بہ بزمِ تو باشد خطائے من
آتش زدن بجز من جانم گناہ کیست

بوئے ز زلفِ یار نیاورد سوئے ما
اے باغباں نسیمِ چمن خیر خواہ کیست

اے جاں چو دمبدم نفسِ سرد میکشی
ایں بیقراریِ تو ز تاثیرِ آہ کیست

ماہِ فلک فروغ بہ شبہا دہد مگر
ہر لحظہ جلوہ ریز رخِ رشکِ ماہ کیست

کاظم ز بحرِ فکر کہ آوردہ گہر
جز شاہ قدر دانِ دُرِ تو نگاہ کیست

نواب حشمت جاہ بہادر

آں کو ربود دل نگہِ بے پناہ کیست
پابند کرد حلقۂ زلفِ سیاہ کیست

از برقِ حسنِ سوختہ ام ایں خطائے من
آتش زدن بخرمنِ جانم گناہ کیست

گویند ہست مظہرِ اسرارِ کائنات
یارب بخیر تم کہ دلم جلوہ گاہ کیست

پوشیدہ گشت ایں تنِ آوارۂ جنوں
صحرائے خارزار پُر از گردِ راہ کیست

آہم اگرچہ از جگرِ چرخ ہم گذشت
او را خبر نہ گشت کہ فریاد و آہ کیست

من شکر می کنم کہ در و حسرتے نماند
دل پارہ پارہ کرد خدنگِ نگاہ کیست

اے مظہرِ اوجِ خوبی و فردِ جہانِ حسن
حشمت فدائے کیست بگو خیر خواہ کیست

نواب تقی جاہ بہادر

یارب دلم شکارِ خدنگِ نگاہ کیست — غلطاں بخاک و خوں بسرِ صیدگاہ کیست

کوتاہ شد نہ تیرگیِ او کمی گرفت — ایں شامِ ہجر سایۂ زلفِ سیاہ کیست

از دستبردِ بادِ صبا گر رہا شدم — پامال و خستہ ایں تنِ من خاکِ راہ کیست

ہر لحظہ شانہ کن بسرِ زلفِ خود بشوق — پروا مکن کہ پیشِ تو حالِ تباہ کیست

ما را خطاست نعل در آتش شدن اگر — بر دل نہادن ایں کفِ رنگیں گناہ کیست

چوں خار رخنہ ہا کہ بجیبِ تو می کند — در پہلوے تو اے گلِ نو تیرِ آہ کیست

حسنش اگر تقی نہ بر اوجِ کمال شد

شکلِ ہلال۔ گوشۂ طرفِ کلاہ کیست

نواب بشارت جاه بهادر

زخمی جگر ز تبرشِ تیغِ نگاهِ کیست — پُر از غبار چهرهٔ گردون ز آهِ کیست

در سینه ام که منزلِ عشق و محبت است — جلوه فروزِ حسن ز خالِ سیاهِ کیست

دل را که نذرِ عشق نمودم خطا ز من — جور و جفا ز دست ندادن گناهِ کیست

ارض و سما که از گل و انجم منوّر است — این پرتوِ جمالِ رخِ همچو ماهِ کیست

باشد مدام باده پرستی طریقِ من — دست از سبو بداشتن این رسم و راهِ کیست

بینم بحشر مجمعِ خوبانِ ماهرو — حیرانم اے خدا که دلم دادخواهِ کیست

خواب و قرار رفت بشارت بیک نگاه

چون برق می تپد دلم این جلوه گاهِ کیست

مهاراجه سرکشن پرشاد در بهاشاد

پرسی چه بنجودیست دلم جلوه گاه کیست
بنگر در انتظار که چشمم براه کیست

در قتلگه تپیدنم آرے گناه من
از تیغ کُند قتل نمودن گناه کیست

دل دادن و ز خویش گزشتن گناه من
آتش زدن بخرمن جانم گناه کیست

گفتم دلم ربودی و انکار میکنی
گفته خودش بپرس چگویدگواه کیست

خوبان بحسن خوب برخ غازه می کشند
اکسیر گر درره که شود خاک راه کیست

در دهر هرچه هست از و فارغم بعشق
از عاقلان بپرس جهان عیش گاه کیست

وحدت پرست شاد نمی دارد امتیاز
بُت خانه و جدگاه و حرم خانقاه کیست

نواب ضیا یار جنگ ضیاؔ

ایں تیرگی بہ ابر ز چشم سیاہ کیست
وین خیرگی بہ برق ز تاب نگاہ کیست

عمرم بپائے بوسی جانانہ بگذرد
از من مپرس دیر و حرم سجدہ گاہ کیست

داند کسیکہ دستہ ببندد بباغ عشق
روشنگر سواد سحر شمع آہ کیست

دانیکہ ہر کسے بسفر توشہ می برد
آن را کہ توشہ نبود رو براہ کیست

زیں گونہ گل کہ ناز سر شاخ میکند
آئینہ دار سادگی کج کلاہ کیست

جنت رہین گوہر اشک ندامتست
ایں شبچراغ معدن عفو گناہ کیست

دشمن اگر ز غصہ بمیرد ضیاؔ چہ باک
خاریکہ داشتم بجگر در نگاہ کیست

مسعود علی صاحب محوی

یارب حریم کعبہ دل جلوہ گاہ کیست
نزدیک تر ز شہ رگ جان شاہراہ کیست

دلہائے اہل درد بیک تاختن ربود
این نازنین سوار ز خیل سپاہ کیست

زاہد بکعبہ میکشدش، برہمن بدیر
پیدا نشد کہ یاربت خانقاہ کیست

ہوش و خرد رمیدہ و جان و جگر بتاب
دشت و جبل بلرزہ، ز برق نگاہ کیست

از صبح بستہ اند کمر دل شکستگاں
امروز روز جلوہ طرف کلاہ کیست

گیرم بدامنت نرسد دست، جرم من
دامن زمن کشیدہ گزشتن گناہ کیست

محوی شب فراق بپایان نمی رسد
این شب سواد اعظم زلف سیاہ کیست

محمد عبداللہ خان صاحب کامل

زُہرہ زجاں فدائے شہِ کجکلاہِ کیست
مہرِ فلک نثارِ سرِ بارگاہِ کیست

یک عمر شد کہ معتکفِ گوشۂ دلم
دانستہ کہ کعبۂ دل جلوہ گاہِ کیست

رحمت بہ انفعال چو موقوف کردہ اند
تر دامنم بدیدۂ تر عذر خواہِ کیست

داند کسیکہ محرمِ عشق است سینہ اش
در لالہ سوزِ داغ ز تابِ نگاہِ کیست

زلفِ دوتا چو مار و جمالِ تو گنج گنج
ایں پاسبانِ حُسن دو مارِ سیاہِ کیست

دل سوختن ز آتشِ فرقت گناہِ من
"آتش زدن بخرمنِ جانم گناہِ کیست"

کامل گزشت عمر بہ حسرت مگر ہنوز
آگہ نئی کہ گوشۂ چشمش براہِ کیست

عبداللہ عمادی صاحب

نورِ جبین کاہکشاں گردِ راہ کیست
روشن بصارتِ مہ و مہر از نگاہ کیست

دَم درکشیدہ ماند زمان و زمیں اگر
خونِ شفق بچرخ بریں دادخواہ کیست

خیلِ شعاع و کوکبۂ اختراں بہ پیش
پرسید از آفتاب کہ ایں جلوہ گاہ کیست

دلہای عاشقاں کہ بود عرش کردگار
عرش بریں بلرزش و تاب از نگاہ کیست

جاں یافتن بہ نیم نگاہی گناہ من
بر حالِ کشتہ رحم نمودن گناہ کیست

پیشانیِ نیاز طپیدن گرفتہ است
در حیرتم کہ ایں کششِ خاک راہ کیست

دل نذرمی دہند و بجاں بندگی کنند
تا لطفش انتخاب نماید کہ شاہ کیست

سیّد ہدایت محی الدین صاحب فدائی

اے عالم آشنا برخِ تو نگاہ کیست
بر روئے دلفریب تو زلفِ سیاہ کیست

ایں جا ظہورِ شوق در انجا وفورِ ذوق
درحیرتم کہ چشم و دلم بارگاہ کیست

گیرم کہ آرزوئے وصالت گناہِ من
ناخواندہ آمدن بہ تصوّر گناہ کیست

تو میروی کجا ز کجا آئی اے بشر
مطلوبِ تو کدام تو سالک براہ کیست

زین گونہ زر کہ غنچۂ گل صرف می کند
در اشتیاقِ طرّۂ زرّیں کلاہ کیست

عثمان امیر ماست ز فضلِ خدائے ما
از شرق تا بغرب چنیں بادشاہ کیست

تکیہ بکن بفضلِ الٰہی فدائیا
جز رحمتِ کریم بعاصی پناہ کیست

محمّد کمال الدّین صاحب

بہرِ امانِ دل شدگانش پناہ کیست
جنگ آزمودہ ایں صفِ مژگانِ سیاہ کیست

اصلاحِ خطِّ ناصیہ در دستِ من نبود
انصاف کن کہ سرزدہ از من گناہ کیست

اے آسماں اماں طلب از ربِّ ذوالجلال
از سینۂ فگار فلک سوز آہ کیست

رونق فزائے خانۂ دل می شود کدام
سرور ہوائے مقدم و چشم براہ کیست

سرتاجِ خسروانِ جہان است شاہِ ما
ہمسر بجاہ و شوکت و اقبال جاہ کیست

عثمان علی است شاہِ دکن فخرِ روزگار
در عدل و بذل و فضل چنیں بارگاہ کیست

مصروف در دعائے صلاح و فلاح باش
سرسبزیت موثّرِ لطفِ نگاہ کیست

محمد اعجاز علی صاحب شہرت

در حیرتم کاسینہ ام آماجگاہ کیست
دل را بہ بین کہ زخمی تیر نگاہ کیست

اے پرغرور شکوہ نباشد و لے بگو
جان دردمند از ستم بے پناہ کیست

دل را بدل رہیست درین گنبد سپہر
این بیقراری دلت از آہ آہ کیست

صد کاروان گذشت ازین راہ بے نشاں
یک کس خبر نہ داشت کہ این گرد راہ کیست

این آستین و خنجر و دامن بروز حشر
یارب بخون و کشتن ناحق گواہ کیست

شد مشکبار دامن و جیب تو اے صبا
این مشکنافہ در خم زلف سیاہ کیست

شہرت لوائے نصرت شاہ از فلک گذشت
جزاو بدہر نیرو انجم سپاہ کیست

سید حسین صاحب زعفرانی

موسیٰ بقید خضر اگر در سگاہ کیست
باری زبند و بست خیال رفاہ کیست

یوسف شکار دام زلیخاستی بمصر
یعقوب چشم زار بہ نورنگاہ کیست

یونس بیاد عالم بالا بود بسی
در زیر آب بطن سمک در پناہ کیست

دست خلیل بر پسر نازنین بلند
خوابست در حقیقت و یا دشتگاہ کیست

چون قلب مرسلان ز جفائے فلک بسوخت
آتش زدن بہ خرمن جانم گناہ کیست

ای مور ناتوان بہ سلیماں کجا رسی
دانی کہ شان و منزلت و عز و جاہ کیست

غلام محمد خاں صاحب ایجاد

در حیرتم که بزم جہاں جلوہ گاہ کیست
طور دلم برشتہ ز برق نگاہ کیست

دلِ مبتلائے عشوۂ جادو نگاہ کیست
آتش زدن بخرمنِ جانم گناہ کیست

دانی بہ کیشِ عشق ضروری ست گر وفا
مرتد شدن ز خوئے وفا ہم وراہ کیست

ناقوس دیر و بانگ حرم میدہد صدا
در خود تلاش کن کہ دلت بارگاہ کیست

واعظ چو پیش پیرِ مغاں مست مے حلال
تاویلش از حرام پئے انتباہ کیست

یارم بہ طنز گفت کہ در روز امتحاں
آنکس کہ جاں فدا نکند خیر خواہ کیست

ایجاد کن بحق رئیس و کن دعا
تا بنگری بکام رسیدن ز جاہ کیست

سید محمد رحمت اللہ صاحب خوشدل

زخمِ دلم نشانۂ لطف نگاہِ کیست
ایں اشکِ خونِ ناب شمگر گواہ کیست

پنہاں بہ زیرِ خاک چہ آخر کنی ببیں
اے شمر کور چشم کہ ایں مہر و ماہ کیست

گیرم بہ شمعِ روئے تو مردن گناہِ من
آتش زدن بہ خرمنِ جانم گناہ کیست

انصاف خواہمت کہ بیک چشمِ ناز دوش
دل برد و باز در پئے جانم نگاہ کیست

اُمید خیر نیست ازیں چرخِ کینہ ور
ایں چرخ بدسگال دلا خیر خواہ کیست

گو بیش مشتِ خاک نیم در نظر ولے
ایں مشتِ خاک را تو ببیں قبلہ گاہ کیست

حاجی فتح اللہ صاحب مفتون

پیدا ز طرفِ بامِ رخ همچو ماه کیست
خورد در حجاب رفته ز شرم نگاه کیست

قد تو سرو باغ که روئے ماه کیست
محراب ابروئے تو بتا سجده گاه کیست

چاک است دامن گل و لاله ست داغدار
این ظلم در چمن اثر تیر آه کیست

منعم مکن ز گریه ندانم در این دیار
دل کز برم گریخته اندر پناه کیست

شاهِ دکن سپهر هنر منبع علوم
برتر از او بخلق جهان عز و جاه کیست

مفتون تو خود ز بخت سیه آمدی بهند
گر خون خوری ز بخت سیاهت گناه کیست

محمد سعادت اللہ خان صاحب هوش

فیروزی و فلاح و سعادت سپاه کیست
اقبال و امن و جاه و حشم در پناه کیست

پیوسته با قلوب جهان الفت کدام
گسترده فرش چشم عقیدت براه کیست

باران فیض و بحر سخا کیست در جهان
سرسبز ملک شاد رعیت بجاه کیست

یعنی جناب آصف سابع شه دکن
جز آن شه فلک خدم این پایگاه کیست

بخت عدوئے شاه ندانم در این عذاب
افتد اگر بقعر شقاوت گناه کیست

گلبانگ امن در دکن اے هوش چار سو
جز عاشقان مست دران شور آه کیست

رشید الدین خانصاحب عالی

معلوم نیست یار بہ آرامگاہ کیست
دل در خیال کیست و چشم براہ کیست

در دل خراش جنبش چشم سیاہ کیست
در سینہ ام خلش ز خدنگِ نگاہ کیست

دیدن اگر بجلوۂ حسنت ز من خطاست
آتش زدن بخرمنِ جانم گناہ کیست

دارد نہ تابِ رشتۂ جانم ز پیچ و تاب
دل بستہ سلاسل زلفِ سیاہ کیست

ساقی ز تست رونق میخانۂ جہاں
گر نیست جلوہ گاہِ تو این جلوہ گاہ کیست

فیروز بخت چوں شہ عثمان دریں زماں
عالی بگو بروئے زمیں پادشاہ کیست

مرزا قاسم علی بیگ صاحب آخگر

دامِ خیال حلقۂ چشم سیاہ کیست
عالم اسیر شوخی طرز نگاہ کیست

بتیاب دامن تو گرفتن گناہ من
دل را بدستِ ناز کشیدن گناہ کیست

صد کاروانِ شوق روانست ہر طرف
یارب ز دیدہ تا بدل این شاہراہ کیست

جاں را فدائے ناز تغافل کنم اگر
گوئی کہ بعد شوہ کہ این داد خواہ کیست

آراستند اینہمہ مژگاں صف ستم
اکنوں سلامتِ دل من در پناہ کیست

جز آستانِ حضرت عثمان شہ دکن
آخگر بلند تر ز فلک بارگاہ کیست

سید علی صاحب منظور

پیش نگاه اوج طلب بارگاه کیست
تا بنده بر سپهر خیالات ماه کیست

رنجیدن دل طرب آموز ناروا ست
اے شیخ - جنگ با من سرخوش گناه کیست

دل لذتے بگیرد و ظاہر نمی کند
تسکین جان غمزدہ تیر نگاہ کیست

برمی خورد ز ملت و معلومم این نشد
کین شیخ ذوفنون بخیال رفاہ کیست

نوری بدل بہ بینم و پرسم من از مغان
در جائیگاہ تو اثر خانقاہ کیست

منظور سجدہ راست کند سوئے دلربا
آئین دینش آئینۂ رسم و راہ کیست

بصیر

این تاب آفتاب ز نور نگاہ کیست
در برق احتراق ز تاثیر آہ کیست

از عشوہ آورد دل ہر سرکشی بدست
ناز و فلک بہ طرۂ او این کلاہ کیست

مژگان چشم دوست اگر نیست نیزہ اش
خاریکہ در گل است سنان سیاہ کیست

دادت خدا فراست و اعضا و اختیار
این حرف تو خطاست کہ گوئی گناہ کیست

راہ نبی بگیر و دگر راہ را گذار
پرسیدہ می شوی کہ طریقت براہ کیست

این جا سر نیاز ہمہ سروران خم است
خاموش اے بصیر کہ این بارگاہ کیست

محمد نصیر الدین صاحب شرقی

جانم فدائے ناوک تیر نگاہ کیست
دل مبتلائے فتنۂ چشم سیاہ کیست

خون گشتن دلم ز فسون نگاہ کیست
آتش زدن بہ خرمن جانم گناہ کیست

خوشبوئے پیرہن ز کہ آید بہ برگ گل
یعقوب وار دیدۂ نرگس براہ کیست

دل پارہ گشت و طاقتِ صبر و سکون نماند
یارب برین کتان اثر نورِ ماہ کیست

عاجز بجز بہ تیر مژہ گہ نہ دیدمش
شرقی بہ نرغۂ صفِ نازک سپاہ کیست

شیدا محمد صاحب شیدا

بسمل یکے قتیل یکے از نگاہ کیست
عالم ہمہ خراب ز چشم سیاہ کیست

حسن است بے نیاز ز کورا زعاشقی
فرہاد گر ز تیشہ بمیرد گناہ کیست

نوبت کجا رسید ز جور و جفائے تو
در شہر قیل و قال ز حال تباہ کیست

صانع بود ضرور درین پردہ فلسفی
این کارگاہ دہر بظاہر گواہ کیست

اصلا نمی رسد بمداوائے دردمن
واقف اگرچہ ہست کہ فریاد و آہ کیست

رائے سورج نارائن صاحب خاطر

اے دل بگو کہ عزت جم بارگاہ کیست
چون خسرو دکن بنما عز و جاہ کیست

ہر چند سوختم مگر آگہہ نیم ہنوز
آتش زدن بخرمن جانم گناہ کیست

ناواقفم کہ یار منم کیست در جہان
جان و دلم نشانۂ تیر نگاہ کیست

غم نیست داد گر ندہی بر فغان من
لیکن گہے بپرس کہ فریاد و آہ کیست

دل بردۂ ز خاطر دلدار ہم نئی
در عاشقی بگو کہ چنین رسم و راہ کیست

محمد اسمٰعیل شریف صاحب آنزل

چون عزو جاہ شاہِ دکن عزو جاہ کیست
غازہ بروئے ماہوشان گرد راہ کیست

پروانہ وار خواہشِ وصلت قصور من
آتش زدن بخرمن جانم گناہ کیست

پامال می کنی دل محزون ما بظلم
دانی دل شکستۂ ما سیر گاہ کیست

ماوائی اہل علم و ہنر زیر آسمان
جز بارگاہ شاہِ دکن بارگاہ کیست

گشتم فدا بجان و دل این است جرم من
بودن بدین شمائل خوبی گناہ کیست

محمد غوث محی الدین صاحب فاضل

بر آسمان و ہم بزمین عزو جاہ کیست
بر نہ فلک رسید کنارِ کلاہ کیست

آہے کشید و دامنِ افلاک پاک سوخت
عالم سیاہ کرد ببین دودِ آہ کیست

قدسی پئے طواف رسیدند از فلک
رفعت پناہ منزل و این بارگاہ کیست

ورزید قلب مشق بتان این خطائے اوست
آتش زدن بخرمن جانم گناہ کیست

فاضل شمیم طرۂ طرازاو رسید
تاثیر آہِ شام و دمِ صبحگاہ کیست

نواب حسین نواز جنگ خسرو

شب شرمسارِ ظلمت روزِ سیاه کیست
خورشید در گریز ز بخت تباه کیست

افتاده لرزه ایست که در هفت آسمان
این محشرے تمام ز تاثیر آه کیست

گیرم که سوختن به وفا شد گناهِ من
آتش زدن بخرمنِ جانم گناه کیست

گوئی که شرم دیدهٔ نرگس گواهِ من
گویم که خون لالهٔ احمر گواه کیست

خسرو بدورِ آصفِ سابع چه دیدهٔ
ناموس و ننگِ اهل وفا در پناه کیست

سید محمد حسین صاحب صادق

همپایهٔ چرخ کنگرهٔ بارگاه کیست
تائید غیب حامی و پشت و پناه کیست

از شرق تا به غرب ببین جز شهِ دکن
ملجا برائے اهل هنر بارگاه کیست

چشم دل است آئینهٔ روئے پاک او
محبوب تر ز جان شده نور نگاه کیست

گیرم نبردهٔ تو قرار دلم ولے
آتش زدن بخرمن جانم گناه کیست

صادق به پیش داور محشر چو ایستاد
برخواست شور حشر که این داد خواه کیست

سید محمد علی صاحب داعی

دل در تپیدن آمده بر من نگاه کیست
روشن شد است چشم من این گرد راه کیست

میکن به من هرانچه که خواهی که از وفا
در روز حشر نیز نگویم گناه کیست

خطت دمید و باز ندانستی از غرور
هاله بگرد ماه تو از دود آه کیست
آموختم ز پیر مغان راز احتیاج
دانم گدا گدای که و شاه شاه کیست
داعی پناه پرده بدربار شاه علم
این رتبه در شهان جهان پایگاه کیست

سید عزیز الدین صاحب غزمی

عالم پر از شرارهٔ برقِ نگاهِ کیست
آتش زدن بخرمنِ جانم گناه کیست
ای فتنه گر بگو صفِ مژگان اگر نبود
می تاخت آنکه بر دل و جانم سپاه کیست
بر دست و پای خویش ندایم اعتبار
همواره با من است ولیکن گواه کیست
چندانکه بر مرادِ تو باشد هدف بکن
از ناوکِ نگاهِ تو دل در پناه کیست
چون حفظِ راه مذهب اهل وفا بود
غزمی بگو که کشتهٔ تیر نگاه کیست

اختشام احمد صاحب اسد

آتش زدن بخرمن جانم گناه کیست
بنگر که این کرشمهٔ برقِ نگاهِ کیست
در بزمِ عیش یار چرا گشت بیقرار
بر قلبش این قدر اثر انداز آهِ کیست
ای خرمی! فزود بیاد مقیم شو
دانگاه کن نگاه دلم جلوه گاهِ کیست

گرچه بسے گذشت اسد یافتم رسوخ
تاهم مرا خبر نه شد آن بارگاه کیست

محمد عبدالسلام صاحب ذکی

این تیر بے خطا تو نہ دانی نگاہ کیست
دل را فگار کردی و گوئی گناہ کیست

دل را ز الفت ہمہ کس پاک می کنم
تا بنگرم کہ خانۂ دل جلوہ گاہ کیست

اسرار عشق و الفت او فاش میکند
رنگ رخ و نگاہ نہ دانم گواہ کیست

ایمن ز خوف حاسد و بدخواہ و محتسب
واقف نۂ مگر کہ ذکی در پناہ کیست

شیخ غلام نبی نظمی

سرمایۂ بہار بدامانِ آہ کیست
صد نازش نیاز بطرفِ کلاہ کیست

پیکان بدل چو تازہ تمنا شگفتہ تر
ذوق خلش ز شمۂ تیر نگاہ کیست

در نیم شب ز خانہ پریشان بدر شدی
زین خستہ جان بپرس کہ تاثیر آہ کیست

سید قربان علی صاحب راز

قلبم شہید جلوۂ برقِ نگاہ کیست
آتش زدن بجز من جانم گناہ کیست

تیر نگاہ اُنس کند با دل و جگر
حیرانم این طریق کجا رسم و راہ کیست

دل محرم است در رہ الفت خدا گواہ
از تیغ عشوہ قتل کند او گناہ کیست

روشن سیاہ خانہ ز داغ دل و جگر
این یادگار رشکِ دہِ مہر و ماہ کیست

مصرعۂ طرح

(۷)

نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

قافیہ ۔ سنبل ۔ ردیف ۔ کشودم

کلام فضائل التیام اعلیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

شدم شانہ خم کاکل کشودم — نقاب از چہرہ سنبل کشودم

گرہ از بند دام این علائق — ز پرواز پر بلبل کشودم

ہزاران نکتہ ہا در بزم ساقی — ز صوت نغمہ قلقل کشودم

نویسم تا دراں وصف رخ یار — سر گلشن بیاض گل کشودم

زہے فیض مے کوثر کہ عثماں

در جنت ز جام مل کشودم

نواب کاظم جاہ بہادر

گرہ از زلف و از کاکُل کشودم | نقاب از چہرۂ سنبل کشودم
دلِ خود را بتارِ زلف بستہ | رگِ گل از دلِ بلبل کشودم
نقاب از رخ کشیدہ گوید آں شوخ | برائے دیدنِ تو گل کشودم
بہار آمد درِ میخانہ وا عظ | بہ شوقِ دورِ جامِ مُل کشودم
مذاق عاشقی دارم پئے صید | سُوئے مرغِ وفا چنگل کشودم
شرابِ ارغواں نوشند احباب | جوازِ بادہ از قلقل کشودم

نہ شد واعقدۂ مشکل ز کاظم
بجاہِ صاحبِ دُلدل کشودم

نواب حشمت جاہ بہادر

چو پیچ از حلقۂ کاکل کشودم — گرہ از سینۂ سنبل کشودم

چو غنچہ گل شدہ گفتا کہ من چشم — پئے نظارۂ بلبل کشودم

گرفتم جرعہ ہائے آبِ حیواں — چو مُہرِ شیشہ ہائے مُل کشودم

ہمہ مرغاں لبِ تحسیں کشادند — چو من از نغمہ گوشِ گُل کشودم

بہ سودائے تو من رازِ جنوں را — زطوقِ گردنِ صُلصُل کشودم

درآں اسرارِ سربستہ بدیدم — چو قفلِ بابِ جزو و کُل کشودم

دعائے ساقی و صہبائے حشمت

زہے نا معنیِ قلقل کشودم

نواب تقی جاہ بہادر

خوشا کیں حلقۂ کاکل کشودم
تو گوئی طرۂ سنبل کشودم

نگاہِ مستِ تو تا کردم دستم
زباں بر طعنہ ہائے مل کشودم

بہ عشقِ قامتِ آں سرو بالا
زبانِ نعرہ چوں صلصل کشودم

خوش آمد یادِ آں رخسارِ گلگوں
چہا بندِ قبائے گل کشودم

فروبستہ چو غنچہ بود کارت
گرہ زاں چوں صبا بلبل کشودم

سخن از بیخودی ہے بگویم
کہ لب بر راز ایں قلقل کشودم

تقی دیدم بکثرت رازِ وحدت
نقاب از روئے جزو و کل کشودم

نواب بشارت جاہ بہادر

نہاں رازے کہ بر بلبل کشودم — صبا بندِ قبائے گل کشودم

چو من درسِ کتابِ عشق خواندم — نخستیں باب از قفل کشودم

دلم وابستۂ زنجیرِ زلف است — چہ راہِ عشق از کاکل کشودم

بہ لطفش بندہائے غم ز خاطر — تمام و یکسر بالکل کشودم

من آں رندِ خراباتم کہ ساقی — لبِ خود بر صلائے مُل کشودم

بہ پیشِ دلربا راز دلِ خویش — بخلوت من ز جز تا کل کشودم

بشارت زلف برہم گشت۔ چون من

گرہ از طرۂ سنبل کشودم

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

مگو بندِ قبائے گل کشودم — برائے گل پرِ بلبل کشودم

کلیدِ نہ فلک در دست دارم — درِ خلد از زبانِ قل کشودم

ز رشکِ نغمۂ من از چمن رفت — پرِ پرواز بر بلبل کشودم

ز کار افتاد پیچ و خم بہ گلشن — چو زلفش بر سرِ سنبل کشودم

طلسمِ کارہائے فتحیابی — من از نقشِ سُمِ دلدل کشودم

زبان شکوۂ حسنِ مجرد — بہ پیشِ عشق جز و و کل کشودم

بیا اے شاد صوفی بادہ برخور

گلوئے شیشۂ قلقل کشودم

نواب ضیا یار جنگ ضیا

چہ شد گر لب پئے قلقل کشودم
کہ عمرے روزہا از مُل کشودم

بیادم جعد مشکین تو آمد
گرہ کز طرّۂ سنبل کشودم

گراں می بود نشتر در بہاراں
رگ بلبل ز خار گل کشودم

بہ بندد ہر یکے تار وئے نوروز
بستانت رہِ کابل کشودم

کرا گلچیں نماید حرف گیری
زبان شکوۂ بلبل کشودم

ندیدم رہروی کز من بپرسد
چرا بستر بزیر پل کشودم

ضیا از چہرۂ آں دست بازے
بمشکل پردۂ کاکل کشودم

محمد عبد اللہ خاں صاحب کامل

سرِ بلبل نقابِ گل کشودم
عجب ہنگامۂ غلغل کشودم

پئے پرواز با جوشِ مسرّت
بفصلِ گل پرِ بلبل کشودم

مشامِ جاں کہ مشک آمود گشت است
گرہ از طرّۂ کاکل کشودم

سرودِ نالہ در بزمش نیرزید
زمینا نغمۂ قلقل کشودم

بہ مستانِ دکن با نقلِ شیراز
درِ خمخانۂ کابل کشودم

پئے مدحِ گلِ رخسارِ عثمان
زبانِ بلبلِ آمل کشودم

عبث نشکافتم من سینۂ کامل
رہِ جولانگہِ دلدل کشودم

لہ طالب آملی کہ بعہد جہانگیر ملک الشعرا بود آمل موضعیت از مضافات اصفہان ۱۲ کامل

عبداللہ عمادی صاحب

منم کامشب نقاب گل کشودم
حجابِ نغمۂ بلبل کشودم

بہ اقبالِ شہِ مشکل کشائے
ہزاراں عقدہ از کاکل کشودم

قبا می کرد بلبل جامۂ صبر
گرہ بندِ قبائے گل کشودم

خمِ صہبا سخن آموخت از من
من از مینا لبِ قلقل کشودم

بروز آویختم با سرو قدّے
شب اندر گیسوِ سنبل کشودم

نوا سنجِ چمن در غنچگی بود
زبانِ قمری و صلصل کشودم

بہ مے بیت اللہِ دل پاک شستم
مسجد شیشۂ از مل کشودم

سید ہدایت محی الدین خانصاحب فدائی

دہانِ شیشہائے مل کشودم
بزندان معنیٔ قلقل کشودم

زشانہ کے سر کاکل کشودم
ہزاراں طرّہ زیں سنبل کشودم

چو از خلوت بجلوت رو نمودم
معمائے وجودِ کل کشودم

بکثرت عقدہائے رمزِ وحدت
زدستِ صاحبِ دل دل کشودم

ہویدا شد سراپا صورتِ گل
نظر چوں بر رخِ بلبل کشودم

تماشائے محبت دیدنی ہست
درِ گلشن پرِ بلبل کشودم

فدائی از تقیّد در گذشتم
کنوں از خویش بندِ غل کشودم

سید محمد علی صاحب داعی

گره با دست از آں کاکل کشودم
برائے گردنِ خود غل کشودم

اگر با من نہ پیوندی چہ سازم
کہ پیوندم ز جزو و کل کشودم

رہا کردم مگر از حبسِ ہجراں
قفس در باغ بر بلبل کشودم

بیا در روئے او بے تاب بودم
اگر بلبل! ورق از گل کشودم

شتابیدای حریفاں می سبیل است
کہ خشت سر ز خُمِّ مُل کشودم

دگر نزدم کسی را پائے رسن نیست
کہ از دریائے راہم پل کشودم

برائے تاج شاہی علم داعی
دو موز کاکل دلدل کشودم

نواب حسین نواز جنگ خسرو

حجاب نوبہار گل کشودم
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

بعمرے ساختم با زلفِ پیچاں
گرہ از طرّۂ کاکل کشودم

لبِ غنچہ کشادم در تبسّم
تکلم را لبِ بلبل کشودم

بستان الصّلا با ساغر ناب
کہ از رندی سرِ قلقل کشودم

بحمد اللہ دریں جشن ہمایوں
کہ پرّ و بالِ عقلِ کل کشودم

بہ دورِ فیضِ عثمان علی خان
کہ خسرو مُہر جامِ مُل کشودم

بصیر

زبان از بہر وصف گل کشودم
گرہ از خاطر بلبل کشودم

صبا دزدید بویش گشتہ معلوم
چو بند از طرۂ سنبل کشودم

عیانم نکتۂ تحریم می شد
چو سر پوشی ز ظرف مل کشودم

تو دانی عقدہا از پنجۂ صبر
برنگ شانہ از کاکل کشودم

بہ غم کشتم دل بت آشنا را
چگونہ معنیٔ فاقتل کشودم

چرا باطل نگردد سحر بابل
لب پیمانہ از قلقل کشودم

بصیر این قافیہ پیش است ورنہ
کجا بند رہ کابل کشودم

حامد صبغۃ اللہ صاحب حامد

دہان در وصف مئی چون گل کشودم
ہزاران شیشہ با قلقل کشودم

پری پنداشتم در شیشہ بند است
چہ مہر از شیشہ ہائے مل کشودم

بہ دلتنگیٔ غنچہ شد دلم تنگ
گرہ با ناخن بلبل کشودم

چو آن زلف پریشاں یاد م آمد
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

پی دلجمعیٔ حال پریشان
بدست شانہ ات کاکل کشودم

لب از بہر دعائے شاہ عثمان
طفیل صاحب دلدل کشودم

چہ سر ما دیدہ ام بے بادہ حامد
بگوئی رخت در کابل کشودم

سید محمد علی صاحب داعی

گره با دست از آن کاکل کشودم
برائے گردنِ خود غل کشودم

اگر با من نہ پیوندی چہ سازم
کہ پیوندم ز جزو و کل کشودم

رہا کردم مگر از حبسِ ہجراں
قفس در باغ بر بلبل کشودم

بیا در روئے او بے تاب بودم
اگر بلبل! ورق از گل کشودم

ثنا بیدای حریفاں می سبیل است
کہ خشت سر ز خُمِّ مُل کشودم

دگر نزدم کسی را پائے رسن نیست
کہ از دریائے راہم پل کشودم

برائے تاج شاہی علم داعی
دو مو از کاکل دلدل کشودم

نواب حسین نواز جنگ خسرو

حجاب نوبہار گل کشودم
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

بعمرے ساختم با زلفِ پیچاں
گرہ از طرّۂ کاکل کشودم

لبِ غنچہ کشادم در تبسّم
تکلم را لبِ بلبل کشودم

بمستان الصّلا با ساغر ناب
کہ از رندی سرِ قلقل کشودم

بحمد اللہ دریں جشنِ ہمایوں
کہ پر و بالِ عقلِ کل کشودم

بہ دورِ فیض عثمان علی خان

کہ خسرو مُہر جامِ مُل کشودم

بصیر

زبان از بہر وصف گل کشودم
گرہ از خاطر بلبل کشودم

صبا دزدید بویش گشتہ معلوم
چو بند از طرۂ سنبل کشودم

عیانم نکتۂ تحریم می شد
چو سر پوشی ز ظرف مل کشودم

تو دانی عقدہا از پنجۂ صبر
برنگ شانہ از کاکل کشودم

بہ غم کشتم دل بت آشنا را
چگونہ معنیٔ فاقتل کشودم

چرا باطل نگردد سحر بابل
لب پیمانہ از قلقل کشودم

بصیر این قافیہ پیش است ورنہ
کجا بند رہ کابل کشودم

حامد صبغۃ اللہ صاحب حامد

دہان در وصفِ مئی چون گل کشودم
ہزاران شیشہ با قلقل کشودم

پری پنداشتم در شیشہ بنداست
چہ مہر از شیشہ ہائے مل کشودم

بہ دلتنگیٔ غنچہ شد دلم تنگ
گرہ با ناخنِ بلبل کشودم

چو آن زلفِ پریشاں یادم آمد
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

پی دلجمعیٔ حال پریشان
بدستِ شانہ ات کاکل کشودم

لب از بہر دعائے شاہ عثمان
طفیل صاحبِ دُلدُل کشودم

چہ سرما دیدہ ام بے بادہ حامد
بگوئی رخت در کابل کشودم

محمد اعجاز علی صاحب شہرت

در راحت بجام دل کشودم
دہان شیشہ با قلقل کشودم

نوشتم وصف زلف عنبرینش
گرہ از طرۂ سنبل کشودم

دل از ذکر جنان زاہد کشاید
من از خوشبوئے آن کاکل کشودم

اسیری خود آمد یاد دل سوخت
بہار آمد پر بلبل کشودم

بیک آہی کہ آتش گرمی اوست
چہ آسان حلقہ ہائے غل کشودم

نقاب از عارض رنگین کشیدم
گرہ بند از قبائے گل کشودم

بزیر خاک شہرت چشم مشتاق
بروئے صاحب دلدل کشودم

سید ابوالقاسم صاحب سرور

گرہ زاں عنبریں کاکل کشودم
در نکہت بروئے گل کشودم

بہ مینائے دلم جوشد می نو
بہ ساقی راز ہائے دل کشودم

چو سنبل لاف زد بر طرۂ خویش
طلسم شرح آن کاکل کشودم

نواسنجان بستاں را خبر نیست
در صد نغمہ بر بلبل کشودم

ز اسرار صراحی فاش گویم
کہ فال نیک از قلقل کشودم

نقاب از نکتہائے نغز گوئی
بہ پیش طالب آمل کشودم

سرور از نذر آصف جاہ سابع
حجاب ہفت رنگ گل کشودم

محمد اسمٰعیل شریف صاحب آزل

چو پردہ از رخِ آن گل کشودم
درِ شادی بہ بلبل کشودم

بود خوفِ خزان ہم در پسِ دے
اگر حاصل شود چون گل کشودم

صلائے عام دادم میکشان را
در آندم شیشہ ہائے مل کشودم

مہمّاتے کہ پیش آمد بدنیا
زناخن ہائے حکمت کل کشودم

دمِ جان از دمِ من در دلِ سنگ
زبانش را چو گفتم قل کشودم

آزل این مصرع شاہی است پر پیچ
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

غلام محمد خان صاحب ایجاد

شکن از حلقۂ کاکل کشودم
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

دہانِ بستۂ آن غنچہ رو را
ز دلکش نغمۂ بلبل کشودم

دہن را از گلاب و عطر شستم
زبان را چون بوصف گل کشودم

ز قلقل در مکش مینا زبان را
ختامت چون بحفظ قل کشودم

چہ جرم است این اگر من از رہِ شوق
بہ شب بندِ قبائے گل کشودم

چہ می پرسی زمن احوالِ فرقت
چو از جزبار ہا تا کل کشودم

رائے سورج نارائن صاحب خاطرؔ

دہانِ شیشہ ہائے مُل کشودم
برندان گوش بر قلقل کشودم

بیاد گیسوئے پیچان یارے
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

ہمہ ابواب ناموسِ دو عالم
بسودائے خط و کاکل کشودم

بدستم طائرِ مقصد در آمد
بہر منزل کہ من چنگل کشودم

بکارم عقدہ ہا چندان کہ آمد
بہ لطف ایزدی بالکل کشودم

ثنای خاطرؔ سوید اسرِّ معنی
چو چشم دوربین بر گُل کشودم

محمد سعادت اللہ خان صاحب ہوشؔ

چو من افسانۂ کاکل کشودم
نقاب از چہرۂ سنبل کشودم

دلم از قیدِ غم آزاد کردم
رسن از پائے ایں دلدل کشودم

بیا ساقی بدہ پیمانۂ مئی
کہ در از یاد جام و مل کشودم

بگفت اقبال آصف ہفت کشور
طفیل راکب دلدلؓ کشودم

کشودم دوش من بند قبایش
گرہ از تار ہائے گل کشودم

تخیل را پر پرواز دارم
گرہ از بال ایں بلبل کشودم

محمد کمال الدین صاحب

چو قفل شیشه هائے مُل کشودم
برندان معنی قلقل کشودم

بستم راه بر گلچین و صیاد
درِ گلشن پئے بلبل کشودم

ز دیدارت دلِ بگرفته بشگفت
گره چون غنچه هائِ گل کشودم

بعشقش بندی هستم الی الآن
مطالب هم ز جزو و کل کشودم

خبر گل را نشد از ناله هایش
زبان طعن بر بلبل کشودم

بوصف زلف و جعد عنبر بیش
نقاب از چهره سنبل کشودم

مرزا قاسم علیبیگ صاحب اخگر

دهانِ زخمِ دل چون گل کشودم
زبانِ نالهٔ بلبل کشودم

بهارِ رنگ و بوی عارضت داشت
به گلشن هر ورق از گل کشودم

ز آهِ ناخن تدبیر کردم
گره از زلفِ چون سنبل کشودم

درین محفل حریفِ گفتگو کیست
چو مینا لب بصد قلقل کشودم

زمانِ عدلِ عثمان است اخگر
که پیچ و تاب هر کاکل کشودم

شیدا محمدؐ صاحب شیدا

قفس در عین فصل گل کشودم — گره ها از دل بلبل کشودم
بسے دلہا ز بند آزاد گشتہ — چہ پیچ از زلف و از کاکل کشودم
بشد بخشایشم از شرمساری — درِ جنت ز جامِ مُل کشودم
چو در توصیف گل یارم غلو کرد — زبان بر نالۂ بلبل کشودم
گرفتاری بہ آز و حرص شیدا — شوی آزاد چون این غُل کشودم

گورسرن بلی صاحب آزاد

گرہ من چون ازاں کاکل کشودم — نقاب از چہرۂ سنبل کشودم
دل صد چاک خود گل پیشم آورد — دل بلبل چو پیش گل کشودم
ز فرط بیخودی افتاد ساقی — چو راز بستہ ہائے مُل کشودم
نہ فہمیدم پس رازش کدامست — معمہ ہائے فطرت کُل کشودم
کلیم آسا نماندہ ہوش آزاد — چو اوراق کتاب گُل کشودم

رشید الدین خان صاحب عالی

چو دیدم بر رُخش گیسوئے مشکین — نقاب از چہرۂ سُنبل کشودم
چو آن غنچہ دہن نکشود لب را — لبِ فریاد چون بُلبل کشودم

گرہ اُفتاد برابروئے بُلبُل — چو من بندِ قبائے گل کشودم
بشد ہر پارسا رندِ قدح کش — چو رازِ مے ز جزنا کُل کشودم
لبِ لعلش چو جُنبش کرد عالی — دہانِ بستہ را بر گُل کشودم

ظہور الحسن صاحب ناظم

چو باب وصف آن کاکل کشودم — نقاب از چہرۂ سُنبل کشودم
بہر جا جلوۂ آن یار دیدم — نظر چون سوے جز و کُل کشودم
بسوے چرخ پرزد توبۂ من — ز شوق جان چو ظرف مُل کشودم
فزون عمرش **عثمان** بباشد — چنین لب پیش رب گُل کشودم
خجلِ بلبل بہ پیشم گشت ناظم — لب خود چون بفصل گُل کشودم

سید علی صاحب منظور

پری شب تو چو خواب آلودہ بودی — گرہ ہا از خم کاکل کشودم
سحر گہ چشم خود را در خرابات — بہ صوت دلکش بلبُل کشودم
گرفتم شیشہ و گفتم کرم کن — در رحمت بدیں قلقل کشودم
غزلہا می سرایم من براں گل — زبان خود بہ فصل گل کشودم
مُعمّا بود اے **منظور** بر ظرف — بہ فیض راکب دلدل کشودم

محمد نصیر الدین صاحب شرقی

رہِ جان در بر کاکل کشودم
کمر در سایہ سنبل کشودم

چو دیدم مصحف راویش بہ مینا
بہ مصحف عقدۂ قلقل کشودم

غبار راہ او وجہہ زرم داد
بہ پیشش دل چو برگ گل کشودم

دہانش راز بودد دادمش می
نہاں رازے بجام مل کشودم

احمد حسن صاحب طالب

نقاب از چہرہ اش برگل کشودم
بہ سنبل طرۂ کاکل کشودم

چو دیدم دیدۂ بیتاب نرگس
نقاب از چہرہ سنبل کشودم

پریشاں بود از غمہا دماغم
مشامِ جاں ز بوئے گل کشودم

بہ پیش منکران عشق طالب
من ایں رمزِ گل و بلبل کشودم

محمد مصطفی حسین صاحب آصفی

نمودم گلستانِ آتشِ دل
رہِ آزادیٔ بلبل کشودم

شکستم مہر از لبہائے مینا
گلوئے بستۂ قلقل کشودم

سپردم جاں بسیلابِ حقائق
بروئے خلق راہِ پل کشودم

گرفتم آصفی راہِ فنا را
کشاکشہائے جزو و کل کشودم

حبیب علی خان صاحب حشمت

سرِ دفتر بیاضِ گل کشودم — که رازِ بستۂ بلبل کشودم
دمِ گلگشت چوں موجِ نسیم — سحرگہ غنچہ ہائے گل کشودم
بہ مدحِ شاہ کردم گلفشانی — زباں بر طعنۂ بلبل کشودم
زِ ختم المرسلیں فرمود خالق — درِ رحمت برائے کل کشودم

سیّد محمّد حسین صاحب آزاد

چو مہرِ شیشہ ہائے مُل کشودم — تو گوئی نغمۂ قلقل کشودم
مجاز آمد سرِ راہِ حقیقت — من از ہر جزو رازِ کُل کشودم
بہ گلشن آمدہ گلچین گرفتہ — چو بلبل گفت عقدِ گل کشودم
من از گفتار و از کردار آزاد — زباں بستم پرِ بلبل کشودم

محمّد عبد البصیر صاحب آزاد

دلِ مَن گشت پر از لطف بیحد — دہن چون بہرِ شربِ مُل کشودم
چو آمد در چمن فصلِ بہاران — نوا چون نغمۂ بلبل کشودم
بجز حسرت نہ در آغوش آمد — چو دست خود برنگِ گُل کشودم
چو ماہ صوم اے آزاد آمد — بحسرت چشم سوے مُل کشودم

خلد اللہ ملکہ وسلطنتہ

تخمیس بر ترانۂ شہنشاہِ سخن شہریار کن

زمیں تا سبزہ روید از تو فیضِ آسماں باشی
زماں تا چرخ گرداند تو خورشیدِ جہاں باشی
سمندِ دھر تا تازد تو دست اندر عناں باشی
الٰہی تا جہاں باشد شہنشاہِ جہاں باشی
خدایت مہرباں و تو بعالم مہربان باشی «آمین»

ز جامِ عشق سرشارم نظر بر خویشتن دارم
ز ہر موئے ز ہر تارم سرودِ محفلِ یارم
بہ ہر حال و بہ ہر کارم بہ مسجد یا ببازارم
نفس تا بر همی آرم دعا کردن ورد کارم
همیں وردِ زبان دارم که دائم حکمران باشی «آمین»

بود تا عارض و کاکل بود تا شورش و غلغل
نهد تا دم بہ جز و و کل بہ بحرِ زندگانی پل

بود تا جوش اندر مل زند تا شیشۂ قلقل
کند تا زمزمہ بلبل خورد تا پیچ و خم سنبل

زند تا خندۂ خوش گل بہارِ بوستاں باشی "آمین"

بود تا تازیِ تازاں بود تا گوئے در میداں
بود تا مرغِ دل پراں بہ بامِ دلکشِ جاناں

بود تا جامِ مے گرداں بود تا شورِ سرمستاں
دمد تا سبزۂ وریحاں بود تا سرو در بستاں

بباغِ دھر اے سلطاں بہارِ بیخزاں باشی "آمین"

کلاہِ عزّتِ غفور و خاقانِ آصفِ سابع
ضیا بخشندۂ خورشیدِ رخشانِ آصفِ سابع

بگو کامل شہِ فرمانروایانِ آصفِ سابع
نظام الملک عثمانِ علیخانِ آصفِ سابع"

سراجِ دینِ اسلامی امیرِ مومنان باشی "آمین"

عبد اللہ خاں کامل

کلام فضائل التیام حضرت اعلیحضرت سلطان العلوم شہریار دکن خلد اللہ ملکہ

تہنیت عید الفطر

صلعم

حرمتِ عید از کلامِ پاک می آید بروں
وز حدیثِ صاحبِ لولاک می آید بروں

تاک شاید برق می دارد نہاں در خود کزو
دخترِ رز با رنگِ آتشناک می آید بروں

آفریں بر صنعتِ بے مثلِ نقاشِ ازل
صورتِ زیبا ز جنسِ خاک می آید بروں

تشنہ کامی زد اگر آتش بجانِ من چہ غم
ابرِ رحمت از پسِ امساک می آید بروں

جامۂ ہستی بمستی پارہ کردن خوش بود
روئے گل از دامنِ صد چاک می آید بروں

بادہ خور بر چنگ و بربط مغتنم فرصت شمار
کس نمی داند چہ از افلاک می آید بروں

نصرت و فتح است ہر آئینہ عثماں را قریب
ایں ندا ہر دم ز عرشِ پاک می آید بروں

کلام فضائل التیام حضرت اعلیٰ سلطان العلوم شہریار دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

(تہنیت عید اضحیٰ)

مہ و خورشید تارخشان سپہر چرخ بریں باشد
سریر آرائے نظام الملک بر روئے زمیں باشد

زہر ساز طرب ایں نغمۂ دلکش بگوش آید
مبارک عید اضحیٰ با امیر المومنیں باشد

خدا ناصر۔ نبی حامی۔ شہ مرداں نگہبانے
وقار افزوں۔ دکن آباد۔ دولت ہمقریں باشد

الٰہی رشتۂ عمر طویل آصف سابع
دراز از شاخ طوبیٰ محکم از حبل المتیں باشد

رخت چوں گل شگفتہ از نسیم لطف رحمانی
بداندیشت پریشاں خاطر و اندوہگیں باشد

کفیل و چارہ فرما ہم۔ محافظ ہم۔ معاون ہم
تو باشی خلق را۔ بہر تو رب العالمیں باشد

فلک تا ہست بالائے زمیں قائم ترا عثمان
ظفر در قبضہ و ملک جہاں زیر نگیں باشد

کلام فیض التیام اعلیحضرت سلطان العلوم شہریار دکن

خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

قومی ترانۂ حیدرآباد

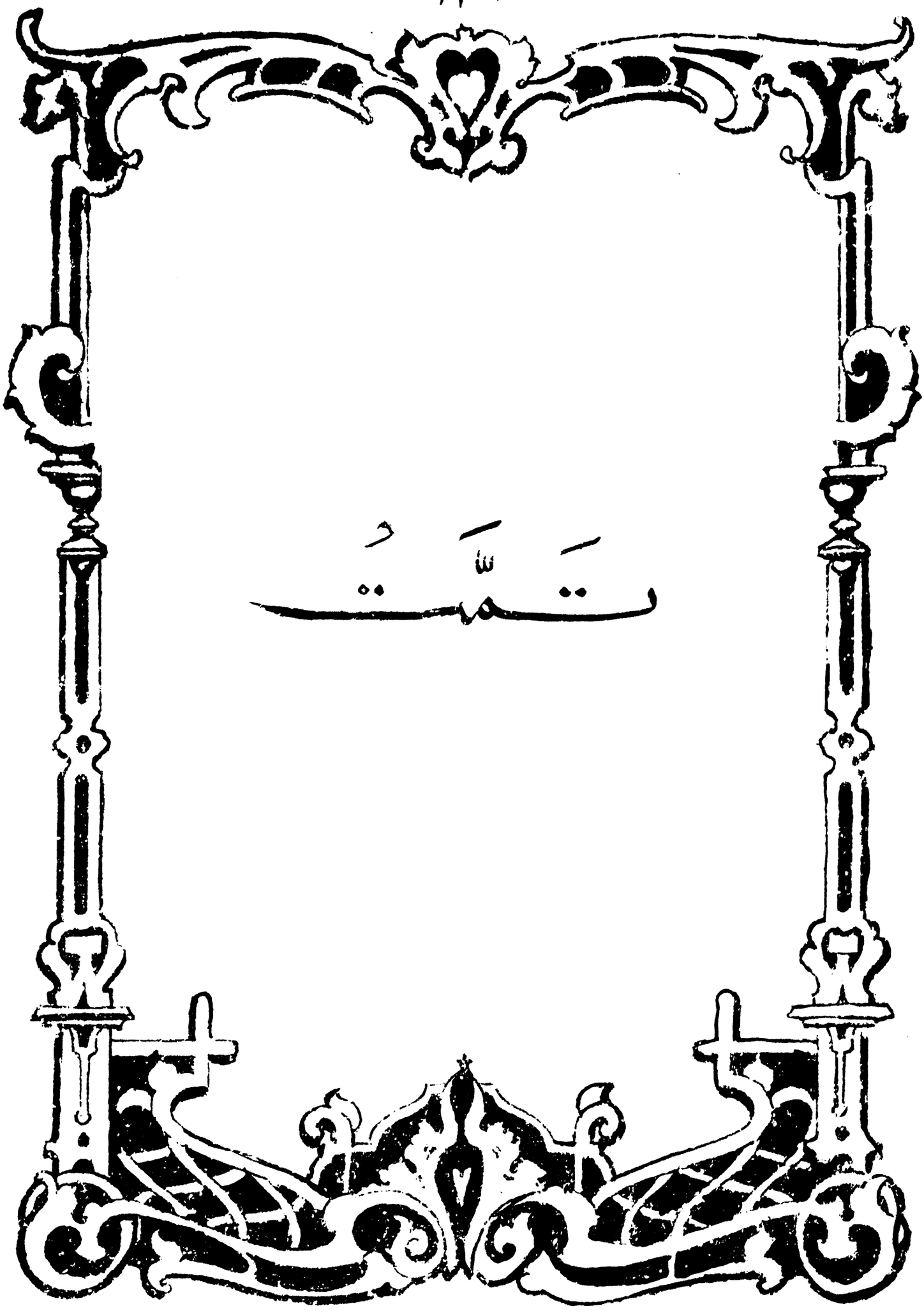
الٰہی تا جہاں باشد شہنشاہِ جہاں باشی
عنایت مہربان و تو بہ عالم مہرباں باشی

نفس تا بر بہمی آرم دعا کردن بود کارم
ہمیں ورد زباں دارم کہ دائم حکمراں باشی

کند تا زمزمہ بلبل خورد تا پیچ و خم سنبل
زند تا خندۂ خوش گل بہ بوستاں باشی

دمد تا سبزۂ وریحاں بود تا سرو دستاں
بباغِ دہر اے سلطاں بہار بیخزاں باشی

نظام الملک عثمان علیخاں آصف سابع
سراجِ دینِ اسلامی امیرِ مومناں باشی

تمت

مصرعِ طرح

نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

قافیہ ۔ جاناں
ردیف ۔ مبارک ہو

کلام فصاحت التیام علیحضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

تجھے یہ جشنِ عشرت خسروگیہاں مبارک ہو
مبارک ہو مبارک ہر دم و ہر آں مبارک ہو

اُٹھایا رُخ سے اپنے شاہدِ مقصود نے پردہ
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

نواسنجانِ گلشن یوں ترنم ریز ہیں باہم
بہارِ سنبل و سرو و گل و ریحاں مبارک ہو

شریکِ بزم جو ہیں دورِ ساغر سازگار اُن کو
جو ہیں بدخواہ اُن کو گردشِ دوراں مبارک ہو

یہی کہتے ہیں سب تیرے فدائی شادماں ہوکر
دکن کا تخت اکلیل و حشم عثماں مبارک ہو

نواب ہاشم جاہ بہادر

نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
خدا کے فضل سے پورا ہوا ارماں مبارک ہو

دل و جان و جگر کو اک نظر میں کر لیا اپنا
تجھے یہ ناز و غمزہ ترکسِ فتّاں مبارک ہو

یہی موقع ہے اے اہلِ نظر سیرِ گلستاں کا
بہار آئی ہے اب لطفِ گلِ خنداں مبارک ہو

مبارک باد دیتے ہیں مہ و خورشید بھی اے دل
تجھے نظارۂ حسنِ شہِ خوباں مبارک ہو

کھلے غنچے۔ چلے ساغر گلستاں کی ہوا بدلی
نوید موسمِ گل بلبلِ نالاں مبارک ہو

جمایا رنگِ عشرت ہر طرف بادِ بہاری نے
مبارک دورِ مے ہو ساغرِ قصّاں مبارک ہو

لٹانا اور تڑپانا دلِ پُرشوق ہاشم کا
تجھے اے دشمنِ جاں ہر زماں ایماں مبارک ہو

نواب کاظم جاہ بہادر

مجھے رخسار و چشم و خطِ جاناں مبارک ہو
گلستاں کو گلاب و نرگس و ریحاں مبارک ہو

دُرِ اُمید سے بھر لینگے دامن ہم بھی گلشن میں
برسنا تجھ کو اے ابرِ گہر افشاں مبارک ہو

مُبارک ہو تجلّی دیکھ کر موسیٰ کو غش آنا
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

بہت آرام سے رہتا ہے دل چاہِ زنخداں میں
چہِ کنعاں تجھے اے یوسفِ کنعاں مبارک ہو

جمال اپنا دکھانے کو ہوے وہ رونقِ محفل
تمھیں یہ لطف اے چشم و دلِ حیراں مبارک ہو

پری کو ہو پرستاں اور حوروں کیلئے جنّت
ہمیشہ عاشقوں کو کوچۂ جاناں مبارک ہو

خدا کے فضل سے قسمت ہے تیری اوج پر کاظم
فلک کہتا ہے تجھ کو عیش کا ساماں مبارک ہو

نواب حشمت جاہا

گل و گلزار و ساز عشرت و جاناں مبارک ہو
مے و جام و بہار و بلبل و بستاں مبارک ہو

تجھے اے عشق سوز الفت پنہاں مبارک ہو
تجھے اے حسن مرآت دل حیراں مبارک ہو

اب اٹھتی جاتی ہے رخ سے نقاب مقصد شاہد
نکلتے جاتے ہیں اب حسرت ارماں مبارک ہو

بہی خواہان دولت کو گل مقصود ہو حاصل
پئے بدخواہ زخم خنجر برآں مبارک ہو

صبا کو بوئے گل لالے کو ساغر سرو کو مینا
تجھے یہ کیف مستی نرگس بستاں مبارک ہو

تو اے مطرب صدائے ساز سے کر گرم محفل کو
چمن کو نغمہ مرغان خوش الحاں مبارک ہو

برشیرین نخل مدعائے دل تجھے حشمت
طفیل چار یار و صاحب قرآں مبارک ہو

نواب تقی جاہ بہادر

یہ شوقِ خود نمائی جلوۂ جاناں مبارک ہو
مرے دل کا تجھے آئینہ حیراں مبارک ہو

تری آوازِ دلکش چونکتی ہے روحِ مستوں میں
تجھے اے خندۂ مینا لبِ خنداں مبارک ہو

گلے مل مل کے کہتا ہے خیالِ ابروِ جاناں
کہ مشتاقِ شہادت خنجرِ عریاں مبارک ہو

بہارِ داغِ دل ہم لوٹتے ہیں شکر کرتے ہیں
غنا دل کو بہارِ سنبل و ریحاں مبارک ہو

رہیں جبتک مرے پہلو میں باقی آبلے دل کے
تجھے نشتر زنی اے ناوکِ مژگاں مبارک ہو

نکل آئی ہیں کلیاں بال و پر میں پھول کھلتے ہیں
شگوفہ یہ نیا اے بلبلِ نالاں مبارک ہو

شکستہ ہو کے کہتی ہے تقی یہ توبۂ رنداں
مے و مینا میں باہم وصل کا پیماں مبارک ہو

نواب بشارت جاہ بہادر

بُتِ طنّاز تجھ کو نرگسِ فتّاں مبارک ہو
نقابِ گُل، خمِ سُنبل خطِ ریحاں مبارک ہو

مبارک ہو ہمیں مستی کسی کی چشمِ میگوں کی
خُمارِ بادہ تجھ کو مجمعِ مستاں مبارک ہو

گُل و لالہ یہ کہتے ہیں چمن میں ہمزباں ہو کر
بہارِ رنگِ غازہ عارضِ جاناں مبارک ہو

یہی ہر دم صدائے نالۂ زنجیر آتی ہے
اسیرانِ قفس کو گوشۂ زنداں مبارک ہو

نرالا شوق ہم کو آج کل ہے مے پرستی کا
دلِ پُرفن کو اپنے مشربِ رنداں مبارک ہو

صبا آغوش میں لیکر بہار آتی ہے بُلبل کو
نشیمن جلوۂ گُل جلوۂ بُستاں مبارک ہو

بشارت عشق اپنا دیکھئے کیا رنگ لاتا ہے
دلِ حسرت زدہ کو عشقِ مہرُویاں مبارک ہو

مہاراجہ سرکشن پرشاد بہادر شاد

گھٹا چھائی چمن گلپوش ہے باراں مبارک ہو
ہماری ساقیا ساماں مبارک ہو

فضائے حیدرآبادِ دکن گلریز و گلبو ہے
یہ سبزہ زار یہ گلزار یہ بستاں مبارک ہو

ترانہ تہنیت کا بلبلِ خوش لہجہ گاتی ہے
چمن میں نغمہ زن ہیں مرغ خوش الحاں مبارک ہو

یہ فیضِ بخشش شاہی کی شہرت ہے زباں زد
مبارک ہو یہ لطف و رافت و احساں مبارک ہو

بساطِ انبساطِ آصفِ سابع بچھی ہر جا
مبارکباد کا غل ہے شہ ذیشاں مبارک ہو

خلوصِ دل سے ہے یہ شاد کی ہر دم دعا یارب
دکن کی سلطنت کو ذی حشم سلطاں مبارک ہو

رہے یہ سلطنت آباد یارب رہتی دنیا تک
یہ جشنِ سالِ نو آصف کو جاویداں مبارک ہو

نواب تراب یار جنگ سعید

نوید آمدِ فصلِ گل و ریحاں مبارک ہو
تجھے بلبلِ چمن میں عیش کا ساماں مبارک ہو

کلی دل کی کھلی ہے غنچۂ اُمید بھی وا ہے
نکلنے کو ہیں دل سے حسرت و ارماں مبارک ہو

شکایت نرگسِ بیمار کو اب کیوں رہے باقی
مسیحا کی صدا ہے درد کا درماں مبارک ہو

بہار آئی چمن میں شاہدِ گل کی پھر آمد ہے
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

فلک پر مہرِ تاباں نیرِ اقبال ہے تیرا
یہ شوکت یہ حشم تجھ کو شہِ شاہاں مبارک ہو

وہ دن لائے خدا میری زباں پر یہ ترانہ ہو
حکومت سارے عالم کی شہِ عثماں مبارک ہو

سعید اپنی عقیدت ہے زبانِ حال سے گویا
خلوصِ دل پئے نذرِ شہِ ذیشاں مبارک ہو

ابوالاشرف محمد جہانگیر صاحب مجید

نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
سُرورِ جانفزا اے قلبِ پُر ارماں مبارک ہو

گل و گلزار و ابر و مے فشاں و ساقیِ مہوش
تمہیں اے میگسارو عیش کا ساماں مبارک ہو

ہمایوں سایۂ دامانِ دولت جاں نثاروں کو
گرہ کا جشن تم کو اے شہِ عثماں مبارک ہو

تری زر پاشیوں کو جھولیاں ہفتاد ملت کی
تری بخشش کو شاہا وسعتِ داماں مبارک ہو

عطا و عدل و احسان و کرم کا تیرے کیا کہنا
کہ ہے ہر کشورِ دل تابعِ فرماں مبارک ہو

نگاہِ قہر ہو اعدا کو باعثِ رنجِ بے حد کا
یہی خواہوں کو چشمِ لطفِ بے پایاں مبارک ہو

مجید اپنے امیر المومنیں ظلِ الٰہی کو
متاعِ دین و دنیا دولتِ ایماں مبارک ہو

نرسنگھ راج صاحب عالی

گرہ اِس سال کی اے خالقِ سُبحاں مبارک ہو
صد و سی سال عمرِ حضرتِ سلطاں مبارک ہو

دکن کے اس گلستاں کو گلِ خنداں مبارک ہو
بہارِ عیش ہو اور عیش کا ساماں مبارک ہو

تڑپ تھی بے قراری تھی نہ تھا جبتک کوئی ہمدم
سکونِ قلب کو پہلو میں اب پیکاں مبارک ہو

ہمیں تو درد پیارا ہے خلش اس کی بہت پیاری
مسیحائے زماں تجھ کو ترا درماں مبارک ہو

یہی ہے موسمِ گُل بلبلو لوٹو مزے گل کے
تجھے بھی باغبان مقصد بھرا داماں مبارک ہو

میں اس نوبت پہ پہنچا ہوں ذرا چشمِ ترحّم ہو
ملے نوبت تو ہمچشموں میں اے سلطاں مبارک ہو

نشاں باقی کا ہے عالی جوادی تیرا خادم ہے
مبارک باد دیتا ہے شہِ عثماں مبارک ہو

لطف علی صاحب عارف

مسرّت کی گھڑی دائم شہِ عثماں مُبارک ہو
مبارک ہو مبارک اے شہِ ذی شاں مبارک ہو

گرہ کا جشن و بزمِ عیش و عشرت تا ابد یونہی
بصد شان و حشم اے آصفِ دوراں مبارک ہو

خدا کا شکر ہے سارے جہاں میں حکمراں تو ہے
یہ شان حکمرانی اے شہِ شاہاں مبارک ہو

نقاب اُس نے جو اُلٹی ہوش یوں کہکر ہوئے رخصت
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

کیا ہے اُس نے وعدہ آج کی شب ہم سے ملنے کا
نویدِ جاں فزا تجھ کو دلِ نالاں مبارک ہو

خدا کا شکر ہے آنکھوں سے وہ دل میں اُتر آئے
تجھے اَب اشکِ شادی دیدۂ گریاں مبارک ہو

دُعا عارف کی ہے ہو فتح و نصرت دمبدم یونہی
تجھے اے شاہِ عثماں فتح کا میداں مبارک ہو

عبدالستار بیگ صاحب تیموری

ضیا باریٔ عدل خسروِ ذی شاں مبارک ہو
سریرِ سلطنت پر جلوۂ عثماں مبارک ہو

مزے لیکر دہانِ زخم کہتے ہیں یہ بسمل سے
نمک افشانیٔ شورِ لب خنداں مبارک ہو

عروجِ نیّرِ اقبال دیتا ہے صدا پیہم
تجھے یہ سربلندی اے شہ ذیشاں مبارک ہو

صدائیں آرہی ہیں کوچۂ چاک گریباں سے
جنوں تجھ کو ہوائے جنبشِ داماں مبارک ہو

دکن ہے مشرقستانِ ترقی اس زمانے میں
زمانے کو یہ فیضِ آصفِ دوراں مبارک ہو

بقولِ حضرت عثماں علی خاں آصفِ سابع
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

خدا لائے وہ دن دنیا پکار اُٹھے یہ تیموری
تجھے نامِ خدا مدّاحیٔ سلطاں مبارک ہو

سیّد ابوالحسن صاحب قیصر

یہ جشنِ کامرانی اے شہِ عثماں مبارک ہو
خوشی کے دن مبارک عیش کا ساماں مبارک ہو

تجھی سے بس نشانِ شوکتِ اسلام باقی ہے
دکن کیا ہند سارا تجھ پہ ہے نازاں مبارک ہو

ترے احباب بھر لیں جھولیاں گلہائے مقصد سے
ترے بدخواہ کو کوتاہیٔ داماں مبارک ہو

فدائے سرورِ کونینؐ سے مشہور عالم میں
تجھے یہ فخر اے فخرِ شہنشاہاں مبارک ہو

ہزاروں زخمِ دل تیرے کرم سے بھر گئے دم میں
ہزاروں درد کا تو بن گیا درماں مبارک ہو

رعیت شاد و ملک آباد و عزّ و جاہ روز افزوں
بحمداللہ سب پورے ہوئے ارماں مبارک ہو

ترا دامن گرفتہ ایک قیصر ہی نہیں شاہا
ہے اک عالم ترا وابستۂ داماں مبارک ہو

عالی خورجوی

ترے اقبال کا چمکا مہِ تاباں مبارک ہو
عروجِ سلطنت تجھ کو شہِ عثماں مبارک ہو

ہُما اک نام ہے سایہ بھی اُس کا اک خیالی ہے
ہمیں عثمان علی کا سایۂ داماں مبارک ہو

ہمیں آبِ بقا ہے آب اس عثمان ساگر کا
تمہیں اے خضر اپنا چشمۂ حیواں مبارک ہو

عجب نازو ادا سے آئے ہیں وہ بے حجابانہ
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

وہ نکلا چاند دو تو ہیں چلیں ماہِ رجب آیا
زباں پر خلق کی ہے یہ مہِ تاباں مبارک ہو

گرہ رشتہ میں دیکر خضر نے دی تہنیت شہ کو
تجھے راحت مسرت دائمی عثماں مبارک ہو

صدا دربار میں ہر سمت سے آتی ہے یہ عالی
تجھے یہ جشنِ شاہانہ شہِ ذیشاں مبارک ہو

نواب حسین نواز جنگ خسرو

گرہ کا جشن تجھ کو اے شہِ دوراں مبارک ہو
مسرت کا طرب کا عیش کا ساماں مبارک ہو

دلِ مشتاق تجھ کو وصل کا ساماں مبارک ہو
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

گلستاں کو گل و لالہ فلک کو انجم و ہالہ
اور آصف جاہ کو دربارِ درافشاں مبارک ہو

تم آصف جاہِ سابع ہو نظام الملک ہفتم ہو
حکومت ہفت کشور کی تمہیں عثماں مبارک ہو

چٹک کر ہر کلی گلشن کی کہتی ہے شہِ عثماں
یہ دورِ خرمی تا گردشِ دوراں مبارک ہو

کسی نے وعدہ آنے کا کیا دل مجھ سے کہتا ہے
ہوا ہے بعد مدت وصل کا پیماں مبارک ہو

رہیں آباد و شاد آصف الٰہی رہتی دنیا تک
دعا خسرو کی بہرِ خسرو ذیشاں مبارک ہو

انیس احمد صاحب کلیم

خجالت سے یہ رونا دیدۂ گریاں مبارک ہو
کسی نے دھو دیا سب دفترِ عصیاں مبارک ہو

جنوں میری اسیری کا تجھے ساماں مبارک ہو
کھلا چاکِ گریباں سے درِ زنداں مبارک ہو

گرہ ہر سال کی عقدہ کشائے کامرانی ہے
یہ رشتہ فتحمندی کا شہِ عثماں مبارک ہو

ضیائے داغِ دل ہیں آرزوئیں چلتی پھرتی ہیں
یہ شمعِ نور افشاں اے شبِ ہجراں مبارک ہو

قضا کو دے خبر کوئی دلِ شامت زدہ مجھ کو
لئے جاتا ہے سوئے کوچۂ جاناں مبارک ہو

عدم کو کون کہتا ہے کہ خالی ہاتھ جاتے ہیں
جگر کو داغ دل کو تیر کا پیکاں مبارک ہو

کلیم اُن کی نگاہِ ناز کی تم شوخیاں دیکھو
مہیا ہو رہا ہے حشر کا ساماں مبارک ہو

عباس حسین صاحب صمصام

ندائیں آ رہی ہیں ہر دم و ہر آں مبارک ہو
دکن والوں کو میلادِ شہِ عثماں مبارک ہو

مبارک چاندنی مہتاب کو مہتابِ عالم کو
ہمیں یہ جشنِ مولودِ شہِ ذیشاں مبارک ہو

ولیعہدِ دکن نواب اعظم جاہ والاشاں
تمہیں یہ دُرِ شہوارِ گہر افشاں مبارک ہو

معظم جاہِ والاشاں کو بھی فضلِ الٰہی سے
گلِ نیلوفرِ گلزارِ ترکستاں مبارک ہو

رزیڈنسی تو پالی، قصد ہے حوبہ کے لینے کا
مبارک ہے ارادہ یہ ترا اے سلطاں مبارک ہو

خداوندا وہ دن آئے کریں ہم عرض عثماں سے
عراق و ترک و روم و چین و ہندوستاں مبارک ہو

مبارک ہوں مجھے صمصام الطافِ شہِ عادل
شہِ والا کو لطفِ ایزدِ منّاں مبارک ہو

غلام محمد صاحب ۔ وفا

دلِ وحشی ہوائے کوچۂ جاناں مبارک ہو
تجھے دُنیا میں سیرِ گلشنِ رضواں مبارک ہو

عدو کو خشکیٔ لب، دیدۂ گریاں مبارک ہو
محبّوں کو نشاطِ دل ۔ لبِ خنداں مبارک ہو

بہار آئی، گھٹا چھائی، ہوئے آباد میخانے
تمھیں اے میکشو یہ کیفِ بے پایاں مبارک ہو

صدا دی ہوش نے جاتے ہوئے یہ، وقتِ رخصت آہ
تجھے اے بیخودی اب جلوۂ جاناں مبارک ہو

اسیرانِ جنوں کو دی صدا یہ موسمِ گُل نے
مبارک ہو ہوائے خانۂ زنداں مبارک ہو

لبِ بام اُن کے جلوے کی خبر سنکر کہا دل نے
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

وفا بھی اک دعاگو ہے ادب سے عرض کرتا ہے
گرہ کا سال تجھ کو اے شہِ **عثماں** مبارک ہو

غلام محمد خاں صاحب ایجاد

سریرِ سلطنت کو فخرِ ہندستاں مبارک ہو
جہاں والوں کو دورِ آصفِ دوراں مبارک ہو

خضر کی عمر تجھ کو اے شہِ **عثماں** مبارک ہو
عروجِ دولت و اقبالِ بے پایاں مبارک ہو

پھلے پھولے نہالِ شادمانی راتدن تیرا
ریاضِ دہر کو تجھ سا گلِ خنداں مبارک ہو

رہے تیرے قلم سے امن قائم اس قلمرو میں
ہمارے سر پہ تیرا سایۂ داماں مبارک ہو

چلے سکّہ نظام الملک کا شرق سے مغرب تک
قرآنِ رشتۂ شاہانِ ترکستاں مبارک ہو

مبارک کامرانی ہو بہی خواہانِ دولت کو
بد اندیشوں کو تیرے گردشِ دوراں مبارک ہو

دعا **ایجاد** کر سرکار کے مقصد برآری کی
دعاگوئی کی تجھ کو خدمتِ شایاں مبارک ہو

رحمت علی صاحب رحمت

عدو کو دیدۂ گریاں دلِ سوزاں مبارک ہو
ہوا خواہوں کو رحمت۔ رحمتِ یزداں مبارک ہو

ہمیشہ مثلِ گل خنداں رہے ہر روز آصف کو
نئی محفل۔ نئی زینت۔ نیا ساماں مبارک ہو

سدا اُمید کے پودے رہیں سرسبز گلشن میں
تجھے بزمِ مسرت کا ہر اک ساماں مبارک ہو

رہے سہرا ہمیشہ شاہ کے سر کامرانی کا
حسد سے جلنے والوں کو غمِ پنہاں مبارک ہو

جو ہیں شمس و قمر اعظم معظم جاہ والاشاں
یہ سیارے تجھے اے نیّرِ تاباں مبارک ہو

چمن میں غنچہ و گل کہہ رہے ہیں خندہ زن ہو کر
بحمداللہ کہ برآئے دلی ارماں مبارک ہو

یہی مصرعہ ہے جو اکثر لبِ رحمت پہ آتا ہے
مبارک دور یہ دورِ شہ عثماں مبارک ہو

محمد نوازش حسین صاحب نواز

چمن میں ہنسکے کہتے ہیں گل و ریحاں مبارک ہو
گرہ کا جشن تجھ کو اے شہِ عثماں مبارک ہو

گھٹا چھائی ہے خمخانہ پہ رندوں کو ترے ساقی
طرب کا عیش کا عشرت کا یہ ساماں مبارک ہو

ہوا خواہوں کو تیرے جامِ جم ملتا رہے ساقی
عدو کو تا قیامت گردشِ دوراں مبارک ہو

نگاہِ شوق کو جلوہ کسی کے روئے روشن کا
جبینِ شوق کو سنگِ درِ جاناں مبارک ہو

وہی جلوہ یہاں بھی ہے جو تیرے آگے جلوہ ہے
تجھے آئینہ اور مجھ کو دلِ حیراں مبارک ہو

حریمِ ناز کا در کھل چلا آہستہ آہستہ
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

ارادہ گر وہاں کا ہے نواز اب ہم بھی کہتے ہیں
سفر کعبے کا تجھ کو صاحب ایماں مبارک ہو

سید محمد صاحب

مبارک ہو شہِ دوراں شہِ شاہاں مبارک ہو
حصولِ مدعا کے ہو گئے ساماں مبارک ہو

رزیڈنسی ملی - واپس براراب ہونے والا ہے
تمہارا حق تمہیں پہنچا شہِ عثماں مبارک ہو

جھکایا سر تمہارے در پہ آخر کج کلاہوں نے
بنے ہیں در کے دربان قیصر و خاقاں مبارک ہو

بہت دن کی تمنائے دلی پوری ہوئی تیری
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

رہائی ہو گئی کنجِ قفس سے بوستاں پایا
تمہیں اے بلبلو وصلِ گلِ خنداں مبارک ہو

وہ میرے منہ پہ منہ رکھ کے یہ فرماتے ہیں خلوت میں
لبِ لعلیں مبارک ہو دُرِ دنداں مبارک ہو

جسے سید محمد ڈھونڈھتے پھرتے تھے مدت سے
وہی تو اپنے گھر ہوتے ہیں ایماں مبارک ہو

نواب عزیز یار جنگ عزیز

گرہ کا جشن تجھ کو خسروِ دوراں مبارک ہو
مبارک ہو - مبارک ہو بصد ارماں مبارک ہو

کھلے مینائے مے ہر دم چلے جام و سبو پیہم
یوں ہی دائم سرور و عیش کا ساماں مبارک ہو

چلے دائم نسیمِ فیضِ بستانِ ریاست میں
شمیمِ یاسمین و نکہتِ ریحاں مبارک ہو

بچھے زیرِ قدم تیرے بساطِ ارضِ بے پایاں
شکوہِ کوہسار و وسعتِ میداں مبارک ہو

ملے تیرے ہی خواہوں کو آزادی سی آزادی
ترے بدخواہ کو تاریکیِ زنداں مبارک ہو

غرض ہر چیز دنیا کی غرض ہر کام دنیا کا
بہر صورت مبارک ہو، بہر عنواں مبارک ہو

محمد کمال الدین صاحب

رعایا شاد و خرم ہے ہر اک بزم عشرت ہے
یہ محفل عیش کی یہ عیش کا ساماں مبارک ہو

الٰہی روز افزوں ہو ترقی عمر و دولت میں
عروج کوکب اقبال و عزو شاں مبارک ہو

رہیں سارے ہی خواہانِ دولت خرم و شاداں
بد اندیشوں کو رنج و کاوش و حرماں مبارک ہو

برابر آئے ممالک اور بھی قبضہ میں آجائیں
فراخی مملکت میں بحر و پایاں مبارک ہو

[illegible] آسمان [illegible] خاور
ہمارا ہم کو عالی منزلت سلطاں مبارک ہو

دعا یہ ہوا یہ مصرع تاریخ برجستہ
یہ اوج و جاہ پائندہ شہ عثماں مبارک ہو

۱۳۵۲ھ

محی الدین علی صاحب محی

بہار آئی چمن میں گل نہیں پھولے سماتے ہیں
چٹک کر شاخ پر کہنے لگیں کلیاں مبارک ہو

کہا دل نے [illegible] آمد ہونے والے ہیں
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

خوشا قسمت دکن میں ہم پہ ہے نازِ نعمت سے
ہمارے سر پہ ظل اللہ کا احساں مبارک ہو

پھلے پھولے حسنؔ آباد گلستان شہ آصف
ہمیشہ آبشار رحمت یزداں مبارک ہو

ہمارے خواہان دولت عشرت میں ہیں یا رب
ہمیشہ دشمنوں کو گردش دوراں مبارک ہو

ادب سے بارگاہ خسروی میں عرض کرتا ہے محی
گرہ ہر سال صد ہا سال اے سلطاں مبارک ہو

سیّد شرف الدین صاحب ساقی

شکوہِ سلطنت رانی بہر عنواں مبارک ہو
ترا دورِ حکومت اے شہِ عثماں مبارک ہو

رہے قائم ترا اقبال اے شہ رہتی دُنیا تک
تجھے دولت تری تیرا سروساماں مبارک ہو

جہاں میں جب تلک خورشید خاور ہے ضیا گستر
فروغِ شہریاری اے شہِ گیہاں مبارک ہو

برار و ہند کیا عالم میں تیرا چل گیا سکّہ
قلمرو کی ترے وُسعت شہِ شاہاں مبارک ہو

رہے تو گل بہ دامن گلشنِ ایجاد ہے جب تک
تجھے اے شہ بہارِ عالمِ امکاں مبارک ہو

رہے میخانۂ عالم میں جب تک دورِ ساقی کا
تجھے دورِ نشاط انگیزیٔ دوراں مبارک ہو

سیّد مقبول حسین صاحب طالب

شرف ظلِّ خدا کا تجھ کو اے عثماں مبارک ہو
ترے سر پر ہمیشہ سایۂ یزداں مبارک ہو

خدا نے دی تھی جیسی سلطنت حضرت سُلیماں کو
حکومت تجھ کو بھی یوں آصفِ دوراں مبارک ہو

نہیں ہے مثلِ موسیٰ اس میں جھگڑا لن ترانی کا
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

میسّر ہو ترے اعدا کو رنج و غم زمانے میں
وفاداروں کو تیرے عیش کا ساماں مبارک ہو

دُرِ اُمید سے بھر جائے سب کا دامنِ مقصد
برسنا تجھ کو اے ابرِ گہر افشاں مبارک ہو

دُعا دیتا ہے شہ کا روئے روشن دیکھ کر طالب
دکن کے چرخ کو یہ نیّرِ تاباں مبارک ہو

سید ممتاز حسین صاحب ممتاز

تجھے فردوس کی جاگیر اے رضواں مبارک ہو
مبارک ہو کلیم اللہ تم کو طور کا جلوہ
اُونھیں کو چاہئے دولت کہ جو ہیں طالبِ دُنیا
دلِ بیتاب کو راحت ملی ہے بعد مُدت کے
وفا کے ہم تو بندے ہیں وفا ہرگز نہ چھوڑیں گے
مجھے وہ رشکِ جنّت کوچۂ جاناں مبارک ہو
دلِ شیدا کو دیدارِ رُخِ جاناں مبارک ہو
ہمیں تو یا الٰہی دولتِ ایماں مبارک ہو
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
ہمارے ذبح کا قاتل تجھے ساماں مبارک ہو

یہی سب کی تمنّا ہے کہ ہر جا ہر قلمرو میں
ہمارے شاہِ ظلِ اللہ کا فرماں مبارک ہو

عابد مرزا صاحب بیگم

مبارک باد گاتی ہوں یہی ہر آں مبارک ہو
گرہ کے جشن کی اک دُھوم ہے مشرق سے مغرب تک
رعایا آج کے دن شاہ کی خوشیاں مناتی ہے
مبارک ہو مبارک ہو گرہ کا جشن اے سُلطاں
خوشی اتنی ہے ہر اک کو نہیں پھولوں سماتے ہیں
مبارک ہو گرہ کا جشن اے سلطاں مبارک ہو
خوشی میں ناچتی ہیں قاف کی پریاں مبارک ہو
اجی ہم بھی کہیں تم بھی کہو گنّیاں مبارک ہو
یہی کلمہ ہے تیری شان کے شایاں مبارک ہو
رعایا کے دلوں کی کھِل گئیں کلیاں مبارک ہو

خوشی کے شادیانے آج گھر گھر بجتے ہیں بیگم
ہمارے دل کے پُورے ہو گئے ارماں مبارک ہو

محمد عبدالرزاق صاحب راشد

نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
نشاطِ وصل کا تجھ کو سر و ساماں مبارک ہو

حدودِ ملک میں وسعت ہوی تیرے تدبر سے
تجھے شاہا برار و شہ عثماں مبارک ہو

ترے قبضے میں تیغ خونچکاں بہرِ اعدا
تجھے فوج حبوش و سید و افغاں مبارک ہو

بجا ہے تیرا خود مختار رہونا اے شہِ ذیشاں
دو صد سالہ حکومت کا تجھے فرماں مبارک ہو

ترے دربار میں آکر ہمیشہ نذر دینے کو
فلک کو ماہ و مہر انجم تاباں مبارک ہو

زبانِ خلق پر ناچیز راشد کا یہ مصرع ہے
دکن کے تاج کو فرقِ شہِ عثماں مبارک ہو

رشید الدین خاں صاحب عالی

فراز پرچم اقبال عالی شاں مبارک ہو
عروج ماہ و اوج مہر اے عثماں مبارک ہو

مسرت کی اُمنگیں عیش کا ساماں مبارک ہو
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

رہے تا جنبشِ پیراہنِ گل دلکشِ بلبل
ہوائے عطر بیز گوشۂ داماں مبارک ہو

حریمِ دل میں شمعِ نورِ ایماں تا رہے روشن
ضیائے آفتابِ صفحۂ قرآں مبارک ہو

لوائے رحمت و شمشیر فتح و نصرتِ باری
تجھے اے تاجدار کشورِ ایماں مبارک ہو

شہنشاہی مبارک میر عثمان علیخاں کو
تجھے عالی گدائی شہ عثماں مبارک ہو

شیخ احمد علی صاحب شاب

تجھے اے مردِ عالی حوصلہ میداں مبارک ہو
لباسِ سرخ تجھ کو خنجرِ خوں فشاں مبارک ہو

مبارک ہو تجھے زخمِ جگر، تاثیر مرہم کی
تجھے دردِ دل اندوہگیں، درماں مبارک ہو

مبارک دستِ سائل ہو تجھے اے گوشۂ داماں
تجھے اے دستِ سائل گوشۂ داماں مبارک ہو

مبارک شاب ہو تجھ کو قوائے ساعد و بازو
تجھے اے شیخِ فانی منزلِ عرفاں مبارک ہو

دکن کا ذرہ ذرہ ہو مبارک شاہِ عثماں کو
دکن کے ذرے ذرے کو شہِ عثماں مبارک ہو

سیّد یوسف علی صاحب یوسف

وصالِ گل تجھے اے بلبلِ شاداں مبارک ہو
بہارِ غنچہ ہائے گلشنِ ارماں مبارک ہو

غریقِ بحرِ الفت اس لبِ جاں بخش پر غش ہیں
جنابِ خضرؑ تم کو چشمۂ حیواں مبارک ہو

زہے قسمت ملا ہے آج موقع دید بازی کا
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

وہ دیکھو جھومتا مغرب سے پھر ابر بہار آیا
وہ آئی پھر صدائے شورشِ مستاں مبارک ہو

رزیڈنسی تو آئی اب برار آئے گا قبضہ میں
اضافہ مملکت میں اے شہِ شاہاں مبارک ہو

سیّد احمد صاحب احمد

نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
دلِ بے تاب تجھ کو وصل کا ساماں مبارک ہو

رہے آباد یہ ملکِ دکن یارب قیامت تک
فلاحِ ملک بہبودی کا سب ساماں مبارک ہو

ہوی آرایشِ بلدہ بنا شہرِ دکن گلشن
گلِ مقصود سے لبریز ہی داماں مبارک ہو

رہے اولاد کے سر پر ہمیشہ سایۂ اقدس
سرِ اقدس پہ ہر دم سایۂ یزداں مبارک ہو

دعا احمد کی ہی ہر دم رہے ارض و سما تک
تمہیں یہ حکمرانی اے شہ عثماں مبارک ہو

محمد امتیاز علی صاحب۔ عزیز

مرے گھر آرہے ہیں آج وہ مہماں مبارک ہو
دلِ پُر آرزو کو عیش کا ساماں مبارک ہو

اُبھر کر نقشِ پا میرے لگے کہنے یہ آپس میں
ہمیشہ کیلئے اب کوچۂ جاناں مبارک ہو

شبِ فرقت میں آہِ سرد سے پڑتی ہے کچھ ٹھنڈک
ہوائے سرد کا جھونکا دلِ سوزاں مبارک ہو

ترا لطف و کرم یکساں ہے ادنیٰ ہو کہ اعلیٰ ہو
رعایا پروری تجھ کو شہِ ذیشاں مبارک ہو

عزیز خوشنوا دل سے دعا گو تا ہی یہ ہر دم
گرہ کا آپ کو جلسہ شہِ عثماں مبارک ہو

سورج نارائن صاحب خاطر

بہار آئی ہے پھر اے مرغِ خوش الحاں مبارک ہو
کھلے ہیں صحنِ گلشن میں گلِ ریحاں مبارک ہو

تجلّی شمع کی پروانے کو ہو میمنت یارب
عنادل کو تماشائے گلِ خنداں مبارک ہو

ہمایوں ہو دکن کو حکمرانی شہِ عثماں
شہِ عثماں کو فضلِ خالقِ سبحاں مبارک ہو

کھلیں پھر بوتلیں مئی کی چلے پھر دور ساغر کا
تجھے پیرِ مغاں پھر محفلِ رنداں مبارک ہو

دعا کرتا ہے خاطر اب یہی دن رات خالق سے
ترا عہدِ حکومت اے شہِ عثماں مبارک ہو

مکرم بیگ صاحب - مکرم

گئے دن ہجر کے اب وصل کا ساماں مبارک ہو
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

ہو زہرا مشتری سے زینتِ بزمِ طرب شاہا
نئے نغمے۔ نیا جلسہ۔ نیا ساماں مبارک ہو

مبارک ہو مجھے گلگشتِ گلزارِ دکن زاہد
تجھے حور و قصور و گلشنِ رضواں مبارک ہو

ہواخواہوں کو ہو ہر دم بشارت شادمانی کی
ترے اعدا کو داغِ سینۂ بریاں مبارک ہو

مکرم کی دعا ہے دل میں ہو جس چیز کی خواہش
مبارک ہو تجھے اے خسروِ ذیشاں مبارک ہو

محمد کریم الدین صاحب - عاجز

شہنشاہِ دکن تجھ کو خوشی ہر آں مبارک ہو
کیا اللہ نے پورا ترا ارماں مبارک ہو

مرے آقا۔ خدا کا فضل اور احساں مبارک ہو
مہیا ہو گئے قدرت کے سب ساماں مبارک ہو

برآیا مدعا دل کا کہ پھر ملک برا آیا
تری کوشش کا یہ ثمرہ شہِ عثماں مبارک ہو

رعایائے دکن کی ہے دعا درگاہِ باری میں
ہمارے سر پہ یارب سایۂ عثماں مبارک ہو

دعا ہے عاجز کمتر کریم الدین کی ہر دم
الٰہی شاہِ عثماں کا رخِ خنداں مبارک ہو

عبدالغفور صاحب غفور

نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو
نوا سنجان گلشن کو گل خنداں مبارک ہو

نسیم روح افزا عیش کا پیغام لائی ہے
گرہ کے سال کی عشرت شہ ذیشاں مبارک ہو

دکن کا کوچہ کوچہ رشک فردوس ہی اسدم
در دولت کا ہے جاروب کش رضواں مبارک ہو

سخاوت میں ہیں حاتم عدل میں نوشیرواں عثماں
شجاعت میں ہیں رشک [illegible] مبارک ہو

رزیڈنسی ملی مل جائیگا [illegible]
گورنر ہوں گے اعظم جاہ والا شان [illegible]

مرزا جہانگیر بیگ صاحب مرزا

تجھے اقبال و دولت خسرو ذیشاں مبارک ہو
خضر کی زندگی ہو عیش کا ساماں مبارک ہو

ہیں کعبے اور مدینے میں دعا گو اس ریاست کے
یہ الطاف و کرم یہ شاہ کا احساں مبارک ہو

امیر المومنیں اب تو نہیں شہ کے سوا کوئی
مبارک مسجد میں پڑھنا خطبۂ عثماں مبارک ہو

طواف حج بیت اللہ کا جب ہو شرف حاصل
زیارت نافع محشر کی بھی ہاں ہاں مبارک ہو

دعا مرزا کی ہے جب شاہ عالی ظل سبحاں ہیں
تو اک عالم پہ انکا سایہ ساماں مبارک ہو

عبدالرسول صاحب خیال

ملی ہے دولت عشق نبی فرحاں مبارک ہو
خدا کا تجھ پہ یہ احسان بے پایاں مبارک ہو

مبارک اہل دنیا کو مناظر باغِ عالم کے
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

دکن سے خاندان مغلیہ کا نام روشن ہے
یہ اسلامی ریاست تجھ کو ہندوستاں مبارک ہو

زِ سر تا پا کرم عثمان علی خاں آصفِ ہفتم
رعایائے دکن کو یہ شہ شاہاں مبارک ہو

خدا کا شکر ہے دِل کی تمنا آج بر آئی
برار اب آپ کو اے حضرتِ عثماں مبارک ہو

ولایت علی صاحب وفا

ترے آگے سرِ تسلیم خم ہے سارے عالم کا
یہ فتح و کامرانی اے شہِ ذیشان مبارک ہو

ترقی روز افزوں ہو ترے اقبال و دولت میں
یہ بزمِ شادمانی ہر گھڑی ہر آن مبارک ہو

بہار آئے سدا تیرے چمن میں باغِ جنت سے
نسیم سنبل و نسرین گل و ریحان مبارک ہو

وفا تو ہے نمکخوارِ قدیم حضرتِ عثمان خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ
تجھے بذل و نوالِ حاتمِ دوران مبارک ہو

محبوب الرحمن صاحب فخر

بہار آئی ہے گلشن میں چٹک کر غنچے کہتے ہیں
الٰہی تا ابد عہد شہ عثمان مبارک ہو

وہ آئے میرے پہلو میں دل مضطر یہ کہہ اٹھا
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

ترے بد بیں ہمیشہ موردِ قہرِ الٰہی ہوں
سرِ دشمن کو تیرا خنجرِ برّاں مبارک ہو

مبارک تہنیت اے فخر عالم کی دعا یہ ہے
تجھے بزمِ نشاط افزائشِ عثماں مبارک ہو

مصطفیٰ حسین خاں صاحب مصطفیٰ

دل بیتاب جاگیر شب ہجراں مبارک ہو
مبارک ہو بلائے گیسوئے پیچاں مبارک ہو

تری خوش قسمتی پر طور بھی اب رشک کرتا ہے
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

تجھے دیر و حرم میں سر کے ٹکرانے سے کیا حاصل
جبین بندگی سنگ در جاناں مبارک ہو

پڑے ہیں آبلے پائے نظر میں مصطفیٰ لاکھوں
بہار آتش حسن شرر افشاں مبارک ہو

علاء الدین احمد صاحب حامی

تجلّی ریزیٔ حسن رخ تاباں مبارک ہو
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

ترنّم ریزیٔ اقبال و دولت ہے یہی ہر دم
تجھے ملک برار اے خسرو دوراں مبارک ہو

گل گلزار شاہی ہیں معظم جاہ و اعظم جاہ
بہار جان فزا ان کی شہ ذیشاں مبارک ہو

دعائے حامی مدحت سرا ہے یہ تہ دل سے
حمایت شاہ دیں کی رحمت یزداں مبارک ہو

پیر محمد خان صاحب فانی

بہار آئی ہے سیر نزہت بستاں مبارک ہو
مبارک ہو شمیم سنبل و ریحاں مبارک ہو

ادا و ناز تجکو اے شہ خوباں مبارک ہو
اسیر زلف تجکو بیڑیاں زنداں مبارک ہو

کہا دل نے شریک حلقۂ مستاں ہو جب میں
سرور عیش کا ہاتھ آگیا داماں مبارک ہو

اٹھو اے میکشو کس زور کا یہ ابر اٹھا ہے
برس ہی جائیگا ہے عیش کا ساماں مبارک ہو

ضیاء الدین صاحب ضیاؔ

بفضل ایزدِ بہجت کا یہ ساماں مبارک ہو
نگاہ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

بنایا ہے دکن کو بیگماں جنت نشاں جس نے
تمھیں عثمان عالیشاں شہ شاہاں مبارک ہو

رہے اقبال مندی اور جواں بختی یہی قائم
جہانگیری جہانبانی کا سب ساماں مبارک ہو

ضیاؔ ئے شادماں کی ہے دعا دل سے یہی ہر دم
مسلسل دور خوشیوں کا شہ دوراں مبارک ہو

حیدر شکوہ صاحب شکوہ

تجھے تاج و سریر اے خسرو دوراں مبارک ہو
مبارک ہو مبارک ہو شہ عثماں مبارک ہو

سمایا ہے مری آنکھوں میں جلوہ حسن کا اُن کے
تجھے تیری تجلی اے مہ تاباں مبارک ہو

کشادہ فضل خالق سے ہوں سب عقدے ترے دل کے
گرہ کا سال تجھ کو اسعف دوراں مبارک ہو

چمن کے پتے پتے کی زباں پر یہ ترانہ ہے
پھلا پھولا ترا گلشن شہ شاہاں مبارک ہو

دلاور علی صاحب جادوؔ

سن میلاد کا یہ جشن اے سلطان مبارک ہو
مبارک ہو مبارک ہو شہ عثماں مبارک ہو

صد و سی سال کی ہو عمر تری اے شہ والا
یہ تخت و تاج اور یہ عیش کا ساماں مبارک ہو

ابو بکرؓ و عمرؓ عثمانؓ و حیدرؓ ہوں ترے حامی
محمد مصطفےٰ کا سایۂ داماں مبارک ہو

جماسکہ زر بدست آج کل تری حکومت کا
عدو ہونے لگے سب تابع فرماں مبارک ہو

عاقل خان صاحب عاقلؔ

سپہر منزلت کا نیّرِ تاباں مبارک ہو
بہی خواہانِ دولت کو شہ عثماں مبارک ہو

فلک پر جلوہ گر یا رب ہیں شمس و قمر تب تک
شہ عثمان مثالِ سایۂ یزداں مبارک ہو

تیرا اقبال چمکے مہر بن کر سارے عالم میں
رقیبِ روسیہ کو گردشِ دوراں مبارک ہو

دعا عاقلؔ کی ہے یہ روز و شب درگاہِ باری میں
تجھے یہ تخت و تاج اے خسروِ دوراں مبارک ہو

مہدی حسین صاحب علمؔ

ہمیں تیرا زمانہ اے شہ عثماں مبارک ہو
تجھے بھی دور اپنا آصفِ دوراں مبارک ہو

نظامُ الملک آصفجاہ کو یہ جشنِ سالِ نو
رہے جب تک نظامِ عالمِ امکاں مبارک ہو

بر آئیں سب ترے ارمانِ دل تائیدِ غیبی سے
تجھے ہر وقت امدادِ شہِ مرداں مبارک ہو

پلٹ دی تم نے کایا لطف سے ملک و رعایا کی
دکن کے واسطے تم اے شہ عثماں مبارک ہو

کاظم علی صاحب واصلؔ

دکن کی حکمرانی تجھ کو اے عثماں مبارک ہو
مبارک ہو مبارک ہو شہ شاہاں مبارک ہو

سمندر علم کا ہے جوش پر اور اک تلاطم ہے
جہالت ڈوب جائے جس میں وہ طوفاں مبارک ہو

خزاں اب جا چکی سارے گلستاں میں بہار آئی
چمن کے رہنے والو سنبل و ریحاں مبارک ہو

خدا کا شکر ہے پیدا دکن میں تو ہوا واصلؔ
تجھے رشکِ ارم ملکِ شہ عثماں مبارک ہو

مشفق حسین صاحب سلیم

مسرت کا طرب کا عیش کا ساماں مبارک ہو
مبارک ہو مبارک ہو شہ عثماں مبارک ہو

سعید و سعد یہ ہے بلکہ اسعد ہے مبارک ہے
یہ دن تیری ولادت کا تجھے سلطاں مبارک ہو

کہیں بلبل چہکتے ہیں کہیں غنچے چٹکتے ہیں
کہیں گل کھلکے کہتے ہیں کہ یہ ساماں مبارک ہو

یہ خالق لطف فرمائے کہ قبضہ میں برار آئے
ہر اک جانب سے غل اٹھے کہ اے سلطاں مبارک ہو

عظمت اللہ خان صاحب سمر

دکن ہے مصر تو شاہِ دکن ہیں یوسفِ ثانی
دکن والوں کو یارب یہ مہ کنعاں مبارک ہو

نظر میں شاہ کی پنہاں ہے اعجازِ مسیحائی
دلِ مضطر تجھے ہر درد کا درماں مبارک ہو

مری تقدیر چمکی یا نگاہِ شوق کی قسمت
زمانہ کہہ رہا ہے جلوۂ جاناں مبارک ہو

اسی عہد ہمایوں میں ہے ہر اک مطمئن سمر
رعایا کو نہ کیوں دورِ شہ عثماں مبارک ہو

غوث محی الدین صاحب فاضل

نہیں یہ وقت کچھ پاسِ ادب کا دیکھ لے تو بھی
نگاہِ شوق تجھ کو جلوۂ جاناں مبارک ہو

سلیماں وقت کا ہے تو عدالت میں تو کسری ہے
تجھے فرخ فریدوں اے شہِ ذیشاں مبارک ہو

یہ تقریب سعادت اے شہنشاہِ جہاں پرور
تجھے ہر لحظہ ہر دم ہر گھڑی ہر آں مبارک ہو

یہ بامِ عرش سے آئی ندا وقتِ سحر فاضل
تجھے اورنگِ شاہی اے شہِ عثماں مبارک ہو

نواب ہاشم جاہ بہادر

قطعہ

یہ کچھ نشو و نما کا جوش ہے شکلیں بدلتی ہیں
وہاں اب پھول کھلتے ہیں جہاں کلیاں نکلتی ہیں
یہ وہ موسم ہے جس میں مثلِ نخلِ بار ور ہاشم
اُمیدیں اپنی ساری پھولتی ہیں اور پھلتی ہیں

غزل تبقریب سالگرہ مبارک

گرہ کا جشن کچھ اس طرح رنگ لایا ہے
کہ آج سارے گلستان میں گل کھلایا ہے
گماں ہے پنجۂ مرجاں کا دستِ نازک پر
حنا کا رنگ یہ اُس شوخ نے جمایا ہے
شکایت اس کی ہے ہم کو تو چشمِ ساقی سے
کہ اپنے حصے میں خالی ہی جام آیا ہے
نہ دوسرا کوئی اس منزلت کے قابل تھا
ہمیں نے عشق و محبت کا بار اُٹھایا ہے
خبر کچھ اس کی تھی فرہاد کو نہ مجنوں کو
ہر اک کو عشق کا میں نے سبق پڑھایا ہے
اسیرِ دامِ بلا جب سے ہو گئی بلبل
قفس میں چین گھڑی بھر کب اُس کو آیا ہے

کسی حسین سے دل کو لگا کے اے ہاشم
مزہ یہ دردِ محبت کا تو نے پایا ہے

کلام فصاحت التیام علیا حضرت سلطان العلوم خسرو دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

تا ابد خالقِ عالم یہ ریاست رکھے
تجھ کو عثماں بصد اجلال سلامت رکھے

جیسے تو فخرِ سلاطین ہے بفضلِ یزدان
یوں ہی ممتاز ترا دورِ حکومت رکھے

آل و اولاد کو اللہ دے عمرِ خضری
ان سے آباد ترا خانۂ دولت رکھے

جود حاتم رہے شرمندۂ احسان تیرا
عدل کسریٰ کو خجل تیری عدالت رکھے

خندہ زن صورتِ گل تیرے ہوا خواہ رہیں
آ کے قدموں پہ عدو فرقِ اطاعت رکھے

سب رعایا کو تری سالگرہ کی تقریب
بانشاط و طرب و عیش و مسرت رکھے

بنکے ساقی ترا اقبال نظامِ سابع
تجھ کو صہبا کشِ خمخانۂ عشرت رکھے

قطعۂ تاریخ واپسی رزیڈنسی

نواب فصاحت جنگ جلیل

مُبارک شاہِ عثماں کو زمانہ کامگاری کا
مسرّت کا طرب کا میمنت کا بختیاری کا

وہ دیرینہ علاقہ آگیا پھر آج قبضہ میں
جو تھا اک گوہرِ شہوار تاجِ شہریاری کا

ادائے شکر میں شاخِ گلِ تر سر بسجدہ ہے
عنادل کی زباں پر ہے ترانہ حمدِ باری کا

چٹک کر ہر کلی مثلِ جرس آواز دیتی ہے
کہ اُترا ہے دکن میں کاروان بادِ بہاری کا

جلیلؔ اِک مصرعِ تاریخ تو بھی نذر دے لکھ کر
رزیڈنسی مِلی اب در کھُلا مقصد برآری کا

۱۳۵۲ھ

حسب فرمانِ خسروی مطبع رہبر دکن برقی حیدرآباد دکن میں
بہ اہتمام سید یوسف الدین مہتمم طبع ہوا۔

RR ۱۹۱۶۵۱۵۷ رسید

آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔

کتب خانہ

جامعہ عثمانیہ

۱۔ ارکین مجلس اعلیٰ مجلس انتظامی مجلس تعلیمات فنی مجلس امتحانات اور ارکین دارالترجمہ کی کتابیں ایک ایک اپنے پاس رکھ سکتے ہیں۔

۲۔ اساتذہ جامعہ عثمانیہ کو کتب خانہ سے کتابیں ایک ماہ کے لئے دی جائیں گی۔

۳۔ طلبا میں جو شعبہ دوم کی جماعت میں ہیں دو کتابیں ایک ایک ہفتہ کے لئے اور طلبا جو شعبہ سوم کی جماعت میں ہیں دو کتابیں ایک ایک ہفتہ کے لئے دی جائیں گی۔

۴۔ مدت مقررہ پر کتابیں واپس نہ ہوں تو طلب بجا ہے۔

۵۔ شرط موجودگی کتاب کے مرجانے کی صورت میں کتاب کا لانا لازم ہے۔

۶۔ کتابیں گم یا خراب ہوجائیں تو قیمت یا نسخہ داری عائد ہوگی۔

۷۔ کتابوں پر کسی قسم کا نشان سیاہی یا پنسل سے نہ بنایا جائے۔

۸۔ قلمی نسخے دیکھنے کی کتابیں جاری نہ کی جائیں گی فقط